

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Hétfőz évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.
Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna.**

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Dry-farming-kongresszus ügyében kiküldött bizottság ülése.

(1910 május 2.)

Az OMGE. növénytermesztési szakosztályának javaslatára az igazgató-választmány legutóbbi üléséből egy bizottságot küldött ki azzal a megbízással, hogy ez a szárazság elleni védekezés különböző módjait tanulmány tárgyává tegye, végeztesen széleskörű kísérleteket ez irányban s gyűjtse össze mindezen kísérleteknek eredményeit. Egyben feladatává tette a bizottságnak, hogy készítse elő az igazgató-választmány által rendezni határozott dry-farming-kongresszus tárgyalási anyagát, nemkülönben magát a kongresszust is.

A bizottság első ülését f. évi május hó 2-án tartotta. Az ülésen jelen voltak *Dessewffy Aurél* gróf, majd *Rubinek Gyula* elnöke alatt: *Károlyi Mihály* gróf, az OMGE. elnöke, *Baross László*, *Fechtig Imre* báró, *Gyárfás József*, *Jeszzenszky Pál*, *Kerpely Kálmán*, *Koppély Géza*, *Marton Andor*, *Miklós Ödön* bizottsági tagok, az egyesület tisztviselőikara részéről pedig: *Buday Barna* szerkesztő-titkár, *Krolopp Hugó* ipari titkár, *Mutschenbacher Emil* dr. titkár és *Fabricsius Endre* segédtitkár. Előadó: *Jeszzenszky Pál* ügyvezető-titkár.

Dessewffy Aurél gróf elnök üdvözölve a megjelenteket, az ülést megnyitja. Üdvözlé *Miklós Ödönt*, aki a bizottság munkálataiban való részvételét kihatáshoz helyezi. Felkéri *Jeszzenszky Pál* előadót előterjesztésének megtételére.

Jeszzenszky Pál előadó utal arra, hogy az utolsó 2-3 esztendő végtelenül száraz időjárása hazánkban gazdasági tekintetben oly károkat idézett elő, amelyek gazdaközönségünket arra ösztönözték, hogy a szárazság elleni védekezésnek különböző módjait kipróbálás és tanulmányozás tárgyává tegye. A szárazság elleni védekezés módjainak szisztematikus kipróbálását, ezek eredményeinek összegyűjtését és egy ezelőből rendezendő kongresszuson való megvitatását

igen fontosnak ítélvén, növénytermesztési szakosztályunk javaslatára az igazgató-választmány elhatározta, hogy egy bizottságot kér fel arra, hogy foglalkozzék a dry-farming-kongresszus rendezésének kérdésével, igyekezzen széleskörű kísérleteket végeztetni s azon adatok birtokába jutni, amelyek egy dry-farming-kongresszus tárgyalási anyagát képezhetnék. Ma ugyanis mi még ily kísérleti anyaggal nem igen rendelkezünk, mert mindössze 2-3 esztendeje annak, hogy a Campbell-féle talajmivelési eljárás kipróbálására vonatkozó kísérletek megindultak. Bár némi kevés kísérleti anyaggal rendelkezünk ugyan, ez azonban távolról sem elégséges arra, hogy egy ilyen kongresszus tárgyalási anyagát szolgáltsa.

Ez a körülmény tette indokoltá és indította az igazgató-választmányt arra, hogy *Dessewffy Aurél* gróf elnöke alatt egy, *Baross László*, *Blanz Jerő*, *Fechtig Imre* báró, *Gyárfás József*, *Koppély Géza*, *Kerpely Kálmán*, *Marton Andor*, *K. Ruffy Pál*, *Várady-Szabó János* és szőlőből álló bizottságot küldjön ki a fennebb körvonalozott megbízatással.

Bejeleníti szülő, hogy *Miklós Ödön* volt szíves a maga részéről is a bizottság munkálataiban való részvételre vállalkozni; az ő közreműködését ez ügyben különben már más uton is kikérték. Egyben javasolja szülő, hogy a bizottság *Natorp* Tivadar báróval kiegészítették s az előadói tiszt elvállalására *Kerpely Kálmán* kérésék fel.

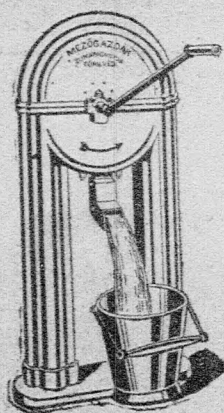
Tudomására hozza továbbá előadó a bizottságnak, hogy az OMGE. felirt már a földművelésügyi miniszterhez aziránt, hogy a gazdasági akadémiákat és földművelésiskolákat, nemkülönben az állami birtokokat utasítsa a szárazság elleni védekezés különböző módjainak kipróbálására, valamint ezirányban széleskörű kísérletek végzésére s egyben felkértük a minisztert arra is, hogy nevezett intézményeknek a szóbanforgó kísérletek végzésére szükséges eszközöket rendelkezésére bocsássa. Felirtunk továbbá a földművelésügyi miniszterhez aziránt is, hogy az állami ménesbirtokokon — akár szárazságtól szenvedő vidéken vannak, akár nem — mintafarmok létesítéséről gondoskodni szíveskedjék, amely mintafarmok Amerikában is rendkívül nagy szolgálatot tesznek.

Arra is felkértük a minisztert, hogy külképviseletünk útján, vagy más alkalmas módon hozza az amerikai dry-farming-kongresszus rendezőse tudomására azt, hogy Európában Magyarország teszi meg a kezdeményező lépést ily kongresszus rendezése iránt. Bejeleníti továbbá szülő, hogy az egyesület átiratban megkereste *Miklós Ödönt* atekintetben, hogy a Közép-európai Mezőgazdasági Intézetben képviselt államok figyelmét hivatalosan is felhívja a mi mozgalmunkra s hogy egyttal felkérje a többi államok képviselőit is, hogy saját államaikban ily kísérleteket végeztesenek s a nyerendő kísérleti anyagot rendelkezésünkre bocsátani szíveskedjenek.

Felhívja szülő a bizottság figyelmét arra is, hogy körülbelül két évvel ezelőtt az OMGE. felkérte a magyarvári növénytermelési kísérleti állomást is arra, hogy a gazdák lehető széleskörű bevonásával különösen a Campbell-féle talajmivelésre vonatkozólag kísérleteket végeztesen, úgy hogy egypár esztendő mulva minden bizonynyal tekintélyes anyag fog rendelkezésünkre állani. Ennyi az, amit az ügy mai stádiumát illetőleg a bizottság tudomására hozni szükségesnek tartott.

Elnök a bizottság kiegészítésével kapcsolatosan javasolja, hogy *Ottlik Iván* és *Kazy József* államtitkárokat is kérje fel a bizottság arra, hogy a földművelésügyi minisztérium képviselőiben a bizottság működésében résztvegyenek. A bizottság úgy az előadói előterjesztést, nemkülönben elnök javaslatát elfogadja s egyttal örömmel és köszönettel veszi tudomásul, hogy *Kerpely Kálmán* a bizottsági előadói tisztet elvállalni szíves.

Ezután *Koppély Géza* ismerteti azokat a kísérleteket, amelyek a szárazság elleni védekezés ügyében eddig az Egyesült-Államokban történtek. *Spokane*, Washington államnak egyik most fejlődő városa lesz 1910-ben a nemzetközi dry-farming-mozgalomnak központja; ott tartatik meg az ötödik dry-farming-kongresszus és ugyanott lesz a nagy nemzetközi dry-farming-kiállítás.

A serleges rendszerű

zuhatag kutat

a gazdasági, vasuti és katonai szakközegek a **legjobbna**k ismerik el, mert legkönnyebb hajtásu, óriási vízhozamu és fagymentes. ■■■■ **Kérjen árjegyzékét a**

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetétől, Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Mai számunk 24 oldal.

Ezenkívül rendeztetik egy olyan „vásár” is, aminő csak annak a nagy Unió-nak sikerülhet; ily nagyszabású, gazdag, tanulságos és érdekes fair csak a yankee rendezése alatt lehet sikeres. A spokanei kongresszus lesz az ötödik, mely rövid 4 év óta Amerikában rendeztetik, mindig-mindig gyarapodva ugy érdeklődés, mint taglétszám tekintetében. Mi Magyarországon csak az 1909-ik évi októberben, Billingsben tartott 4-ik kongresszus óta érdeklődünk a dry-farming-kongresszus iránt, mióta ott először voltunk hivatalosan és hivattott személyek által képviselve. A dry-farming-kongresszus eredete Colorado államban, mintegy négy évvel ezelőtt Denver városában vezetendő vissza; akkor 1907 januárban volt az első meeting, mely még csak Trans-Missouri kongresszus név alatt igen szerény, alig 325 taggal kezdte működését. Már a reakövetkező évben azonban a Salt Lake cityben körülbelül 650 tagja volt a második, még mindig csak amerikai kongresszusnak. Már egész más képet nyújt a harmadik kongresszus, mely Cheyenneben lett 1909 február utolsó hetében megtartva, ennek tagjai már az 1200-at is meghaladták, de már a nemzetközi jelleget is felvette; ily rohamos haladást és érdeklődést tudunk konstataálni a billingsi, múlt év október vége felé megtartott kongresszus és dry-farming-kiállítás alkalmával, a billingsi kiállítást rendezett tagok száma már a 3000 körül jár. Így látjuk szemünk előtt a most készülődő ötödik kongresszust már eddig 6500 bejelentett, az egész világból sorakozó taggal.

Képvisele van az Unió összes állama, de az egész világ „száraz országai”, tízenkét idegen állam lesz delegátusok által képviselve. Ezen a nagy kiállítással kapcsolatos nemzetközi kongresszuson a „száraz” világ méltóan fogja magát képviseltetni.

Bár a multévi billingsi kiállításon található volt mindenféle cereale, fűfélé, gyümölcs, gyök-növény, tengeri, sőt főzelék is a legszárazabb vidékek rekord-terméssel, kitenyészett fajokkal versenyeztek, de kiváló eredményeket is érték el. Ezen kiállítási kongresszus tanácskozásai alkalmával lett elhatározva, hogy ugy a népiszkolákban, mint a többi magasabb tanintézetben a gyakorlati mezőgazdaság, talajmívelés külön tantárgy legyen. Ezen nyilvános oktatás által fog elérni az, hogy a most tanuló fiatalság már azt a tudományt, melyet a mostani farmerek nehéz, fáradságos, gyakran súlyos anyagi áldozatok árán, tapasztalataik által tanultak meg, már az iskolában tanulják és készen hozzák magukkal.

Szólv a bizottság tudomására hozza, hogy ezideig körülbelül 80 gazdát sikerült az amerikai kongresszus tagjai számára megnyernie, akiket az ottani rendezésnél már be is jelentett s akik a kongresszus kiállítását pontosan kézhez is kapják. Ennek annál inkább nagyobb sulyt tulajdonít szólv, minthogy ezáltal a kapcsolat az ottani illetékes körökkel megteremthető s a jelen ülés lenne hivattott ennek hivatalos approbálására. Mindenesetre hivatalosan is konstatalandó, hogy itt Magyarországon a szóbanforgó kérdés iránt az érdeklődés oly élénk, hogy

egy bizottság alakult az OMGE. kebelében, melynek egy dry-farming-kongresszus rendezésének előkészítése tétetett feladatává.

Hogy nem meddő dologgal foglalkozunk, annak igazolására reámutat arra, hogy az amerikai hivatalos körök míg eleinte teljesen tartózkodó állást foglaltak el, addig most a legmesszebbmenő támogatásban részesítik a dry-farming-mozgalmat. Szólv véleménye szerint a mi ténykedésünknek abból kell kiindulnia, hogy a gyakorlati térre vigyük át a megfigyeléseket s ebből a szempontból a maga részéről is nagy fontosságot tulajdonít a növénytermelési kísérleti állomás által két év óta folytatott kísérleteknek. Az első lépés az kell hogy legyen, hogy a kísérletek végzését teljesítő körök a legszükségesebb eszközökkel berendeztessenek. Ha a folyamatban levő kísérletek nagyobb mérvet fognak ölteni, minden bizonynyal rövid idő leforgása alatt összehasonlításra és következtetés levonására alkalmas anyag rendelkezésünkre fog állani. A fődolog az, hogy a kongresszus rendezését illetőleg az elvi megállapodás létrejöjjön s hogy azt Amerikában is tudomásul vegyék.

Ismételtén felhívja a figyelmet arra, hogy Oroszország annyiban megelőzött bennünket, hogy Petersburgban van egy hivatalos képviselőtük, amely szoros nexusban áll az amerikai rendezőseggel. Ugyancsak nyomtatékosan hangsúlyozza, hogy az Egyesült-Államokban ez a mozgalom már annyira általános lett, hogy a legfelsőbb iskolától kezdve a népiszkoláig mindenütt tanítatik a dry-farming-eljárás.

Konkrét javaslatá szólv az, hogy az amerikai vezetőség hivatalosan értesítsék a mozgalomról s hogy a földmívelésügyi miniszter felkérjék arra, hogy az állami birtokokon a dry-farming-rendszer szerint összehasonlító kísérleteket végeztessen. Az előadói előterjesztéshez hozzátennivalója nincs s csupán azon óhajának ad kifejezést, vajha akciónk minél hathatóbb támogatásra találja.

Miklós Odön a legnagyobb készséggel hajlandó a bizottság munkájában résztvenni annál is inkább, mert régebb idő óta előszeretettel tanulmányozza ezt a szőnyegen fekvő kérdést a világirodalomban, ahol e téren különösen figyelemreméltó, jelentősebb, komoly munkát a Ruffly által magyarra fordított eredeti művön kívül nem talált s az első, amely megragadta szólv figyelmét, a magyaroknak külföldről küldött jelentései voltak.

Közli szólv a bizottsággal, hogy a Ruffly-féle fordítást, illetve az eredeti tanulmányt, nemkülönben Safárynak Amerikából küldött jelentéseit egy brosurába összefoglalva s francia nyelvre lefordítva a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet mint tanulmányt rövidesen ki fogja adni. Ugyancsak tudomására adja a bizottságnak azt, hogy a „Köztelek”-ben megjelent idevonatkozó tanulmányok szőrv-szóra való fordításban francia nyelven szintén meg fognak jelenni. Egyáltalán szólv olyan nagy fontosságot tulajdonít a kérdésnek, miszerint igyekezni fog odahatni, hogy az a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet legközelebbi közgyűlésének tárgysorozatába felvétsék, ahol különösen kedvező alkalom fog kínálkozni

az eszmék kicserélésére s hiszi is szólv, hogy ennek az ügynek olyan propagandában lesz része, aminőben kevés kérdés részesült.

Ezeket szükségesnek tartotta szólv — még mielőtt az egyesület hivatalos megkeresése megérkezett volna — az ügy iránti szeretetből s annak nagy fontosságára való tekintettel megtenni. Magát a kérdést illetőleg utal arra, hogy a kongresszus rendezésével a kulturának, de magunknak is nagy szolgálatot teszünk s a kongresszus rendezése, ha a fix időpont most még nem is állapítható meg, nagyon nem húzódhatik el, mert hisz új eszméket kell hogy az felvessen. A legnagyobb sulyt helyezi arra, hogy kísérletek — különösen a csapadék szempontjából legmostohabb vidékeken — végeztessenek, de igen kívánatosnak tartja, hogy e kísérletek egy ember kezében legyenek összpontosítva az egyöntetűség szempontjából. A kísérletektől csak az esetben vár eredményt, ha egy olyan ember kezében lesz a vezetés, aki a kérdésben teljesen jártas, az iránt érdeklődik s ezen két esztendő kizárólag ez ügynek szenteli. Arra is sulyt helyez szólv, hogy — különösen az exponáltabb helyzetben levő — nagyobb uradalmak is végeztessenek kísérleteket, de ezek is felügyelet alá helyezendők.

Károlyi Mihály gr. annak igazolására, mennyire megáll és helyes Miklós Odön azon felfogása, hogy a kísérletek végzésének irányítása egy ember kezében legyen, felhívja, hogy egy gazda szólvhoz intézett levelében közli, hogy szívesen végeznék kísérleteket, de egyáltalán nincs tisztában azzal, hogy mit s hogyan kell végeznie. Szólv a maga részéről személyesen is eljárt a földmívelésügyi miniszternél aziránt, hogy az állami birtokokon ily kísérleteket végeztessen, aki kilitásba is helyezte azt. Ugyancsak ígéretet tett azirányban is, hogy Safárynak anyagi segély engedélyezésével lehetővé fogja tenni, hogy tovább is Amerikában maradhasson. Hozzájárul Miklós Odön azon javaslatához, miszerint módot kell találnunk arra, hogy egy ember irányítsa a kísérleteket.

Rybinek Gyula felhívja a figyelmet a Kerpely által e tárgyban írt cikkekre s elsősorban és különösen az általa a növénytermesztési szakosztályban tartott magas színvonalú, tudományos alapokra fektetett előadásra.

A gyakorlati egyént, aki a kísérletek irányítására volna hivattott, nézete szerint nehéz lesz megtalálnunk, hacsak a földmívelésügyi miniszter nem bocsátja rendelkezésünkre. Legegyszerűbb volna, ha bizonyos utasításforma iratnék, amely rendelkezésére bocsátatnék minden egyes gazdaságnak, de abba az OMGE. bele nem mehet, hogy egy embert tartson, utaztasson, aki a kísérleteket irányítsa. A kísérleteket mindenesetre tudományos alapon kell végezteni, különben semmi értékkel nem bírnak.

Kerpely Kálmán szerint a munkálatoknak két irányban kell haladniuk. Elsősorban azon gazdaságoknak, amelyek a szárazság elleni küzdelem ügyében már ezideig is kísérleteket végeztek, a meglévő adatokat össze kell gyűjteniök, amelyek ma már több gazdaságban rendelkezésre állanak, hiszen nem egy helyen történtek évekre visszamenőleg — ha nem is Campbell szerint — ily

A LEGTÖKÉLETESEBB GÖZCSÉPLŐKÉSZLETEK, Welger-féle szabad. SZALMAPRÉSELEVÁTOROK (kizárólagos gyártási jog), cséplésre, szántásra és fuvarozásra egyaránt alkalmas UTIMOZDONYOK, ipari fél-stabilgépék, „ERGOMOBIL” kaphatók az ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR R.-T.-nál, Budapest, Váci-ut 19. szám.

**TÖREK ÉS POLYVAFUJTATÓ UJ CSÉPLŐKÉSZLETÜNK
'A MAGYARÓVÁRI GAZDASÁGI-AKADÉMIA-GAZDASÁGÁBAN.**

irányú kísérletek. A munkát második része a szorosabban vett Campbell-féle talajmivelési eljárás gyakorlati alkalmazása és kiterjesztése, azaz a szárazság elleni küzdelem céljából alkalmazandó leghelyesebb és legeredményesebb talajmivelési munkálatoknak megállapítása. E helyen is hangsúlyozza, hogy a Campbell-féle talajmivelési rendszerben foglalt dolgok teljességükben nem újak s főképpen az eddig ismeretlen eszközök alkalmazása az, ami ez eljárásban új. Arról is meg van győződve szóló, hogy az új rendszer elsősorban azért keltett a gazdák körében széleskörű érdeklődést, mert egymásután száraz időjárású évek következtek.

Hangoztatja, hogyha ezélt akarunk érni, a Campbell-féle talajmivelési rendszer szellemének egész komplexumára kell kiterjeszkednünk s a munkálatok precíz, a maga idejében való végzésére van szükség. Hogy sok helyen a kísérletek nem fognak eredményt mutatni, az korántsem baj, mert hisz a negatív eredmények is értékkel bírnak.

Az ellenőrzésre és egységes irányításra a maga részéről is súlyt helyez s feltétlenül szükségesnek tartja, hogy előzetesen egy tervezet és munkaprogram kidolgoztassék. A munkálatok vezetésében a vezetőszerep a gazdasági akadémiának biztosítandó, mint amelyek a kérdéssel tudományosan foglalkozni is elsősorban hivatottak s a növénytermelési kísérleti állomásnak kell a gyakorlati gazdák kísérleteit kézben tartania. Ugyancsak kívánatos az is, hogy a bizottság egyszerre sokat ne maradjon s a tennivalók végzésében fokozatosan haladjon. Eppen ezért a földmivesiskolák és ménésbirtokok közül csak azokat tartja a kísérletekbe bevonandóknak, ahol garanciát látunk bizonyos eredmények elérésére tekintetében.

Feladatát kell hogy képezze a bizottságnak az is, hogy az egész irodalmat figyelemmel kísérje s az ott talált adatokat is összegyűjtse.

Fechtig Imre báró gyakorlati példával igazolja, hogy megfelelő munkaprogram és irányelvek kidolgozására feltétlenül nagy szükség van.

Gyárfás József utal arra, hogy a növénytermelési kísérleti állomás már a mult esztendőben eleget tett azon feladatának, hogy egyes magángazdaságokban, nemkülönben az arra alkalmas állami birtokokon Campbell-féle talajmivelési rendszerű kísérleteket végeztesen s rövid időn belül értékes és használható anyag felett is fog rendelkezni.

A szárazság elleni küzdelemről szólva, ebből minden arra hivatott tényezőnek ki kell vennie a részét. Eppen ezért a műszaki körök bevonását feltétlenül szükségesnek tartja különösen azért, mert ma a gazdák körében az új talajmivelő eszközökről igen eltérő felfogás uralkodik. Szóvá teszi a magyaróvári gépkísérleti állomás helyzetét, mely a szükséges felszerelés hiányában teljesen munkaképtelen s okvetlenül mód keresendő arra nézve, hogy az állomás megfelelőleg funkcionálhasson. Ezzel kapcsolatosan javasolja, hogy a gépkísérleti állomás vezetője, *Sporzon Pál* a bizottságba beválasszassék.

Mint a szárazság leküzdésének egyik hathatós eszközét, figyelembe ajánlja a különböző növényfélések természetét s e tekintetben a magyaróvári növénytermelési kísérleti állomás meg is kezdte működését, amennyiben több exotikus és kulturnövény természetével folytat kísérleteket. Azonkívül érintkezésbe lépett az állomás *Safáry Jánossal* is az irányban, hogy ő az Amerikában, annak legszárazabb vidékein talált növényféléket

az állomásnak megküldje. Általában — amennyiben lehetségesnek mutatkozik — fontosságot tulajdonít annak is, hogy a külföldi száraz vidékeinek növényzete figyelemmel kísértessek.

Kerpely Kálmán Gyárfás szavaival kapcsolatosan megjegyzi, hogy a debreczeni gazdasági akadémia is már 1908. év óta folytat a szárazság kérdésének tanulmányozása végett kísérleteket.

Marton Andor felhívja a bizottság figyelmét arra, hogy a szárazság leküzdésére irányuló kísérletek éppen azon vidékeken, amelyek a szárazságtól legjobban vannak sújtva, a legkisebb arányokban folynak. Kívánatosnak tartja, ha a növénytermelési kísérleti állomás ezen vidékekkel is keresné az összeköttetést, amelyeknek természetesen a szükséges eszközök rendelkezésre bocsátandók. Torontál megyét illetően szóló a kísérletek vezetését készséggel magára vállalja.

Gyárfásnak a különböző növényfélések természetét célzó szavaival kapcsolatban utal arra, hogy szóló is tett kétféle buzafajta természetével kísérletet, aminek eredményességéről tapasztalat után az országos növénytermelési kísérleti állomás volna hivatott nyilatkozni.

Koppely Géza az elhangzottak után bizalommal tekint a rendezendő kongresszus sikere elé s örömeire szolgál, hogy míg az ezelőtt két évvel felvett eszme annak idején a gazdák részéről csak igen csekély részben talált visszhangra, ma már az érdeklődést a legteljesebb mértékben felkeltette. Annit kíván csupán megjegyezni, miszerint a földmivelésügyi miniszterhez intézendő feliratba pótlólag felvétessek, hogy az exlex ne legyen akadály a annak, hogy a gazdasági akadémiák, földmivesiskolák stb. intézmények a kísérletek végzésére a szükséges anyagi támogatásban részesüljenek.

Rubinek Gyula elnök legezelszerűbbnek vélné, ha a javaslatba hozott utasításokat s illetve a kísérletek folytatásának és adatgyűjtésnek részletes tervezetét *Kerpely Kálmán*, *Gyárfás József* és *Fechtig Imre* báróból álló albizottság dolgozná ki.

A Gyárfás által felvetett azon kérdéssel kapcsolatban, hogy írjunk fel a földmivelésügyi miniszterhez aziránt, hogy a magyaróvári gépkísérleti állomásnak a szükséges anyagi eszközök rendelkezésre bocsátassanak, szükségét látja annak, hogy e kérdéssel az egyesület műszaki bizottsága is foglalkozzék s még a nyár folyamán a különböző eszközöket kipróbálhassa s azokról véleményt nyilvánítson.

A kongresszus idejét ma még megállapítani nem áll módunkban. Annak idején azonban a bizottság, amíg annak szükségét fogja látni s elegendő anyag fog rendelkezésre állni, e tekintetben a javaslatot meg fogja tenni.

Amerikai tanulmányut rendezése.

Rubinek Gyula elnök utal arra, hogy már régebben szó tárgyává tétett az, hogy az egyesület tanulmányutat rendezzen Amerikába. Miután a Campbell-féle talajmivelési rendszer folytán az Egyesült-Államok a gazdák érdeklődését és a közfigyelmet nagy mértékben magára vonta, nagy sikerrel tudnánk egy tanulmányi kirándulást rendezni. Miután pedig *Safáry János* künn van, ezélszerű volna, ha őt felkérnők arra, hogy tegyen jelentést az illetékes körökben a mi szárdékunkról s egyuttal készítse elő a tanulmányut-tervezetet s tegyen a bizottságnak előterjesztést oly értelemben, hogy milyen irányban volna érdekes a tanulmányut rendezése, mily költség-

gel járna stb. s ez esetben 1911-ben publikálni fogjuk a tanulmányutat.

A bizottság az előterjesztést örvedetesen tudomásul veszi, mire az ülés véget ért.

Támadás és védelem.

Viszonyaink érdekessége napról-napra nő. A tisztuló megszilárdulás helyett a kavargóság fokozódik s az egyes politikai töredékek vezetői hol egymás mellett, hol egymás ellen harcolnak a választóközönség nagyobb épülése és mulatságára. Egy tekintetben azonban tisztán áll a helyzet. A mi kedves barátaink, a merkantilista urak a tudás, hazafiság, kifogástalan törekvések és fennkölt ambícióknak kiváltásáért és egyedül jogosított lovagjai elérkezettnek látják az időt arra, hogy újból szembeszállva a *feudális reakcióval*, azokkal a *retrográd* és menthetetlen törekvésekkel, melyek az agrártáborat áthatják, teljes letörésünkre fegyverbe szólítsák a lipótvárosi kaszinó, az OMKE. és a többi szervezetek minden emberét.

Az a kérdés, sikerül-e nekik új híveket, új érveket és új, a réginel nemesebb törekvéseket mozgósítani és azok erejével diadalokat biztosítani maguknak? Régi próbálkozásai, kisebb és nagyobb csatáik — saját bevallásuk szerint — nem voltak eredményesek. Az *önző osztályérdek* által vezetett *kapzsi agráresapatnak*, habár eleinte erre kevés kilátás volt, az OMKE. szóvivői szerint mérhetlen pusztítást sikerült elkövetni a merkantilisták ártatlan és mitsem sejtő juhockái között. A koalíciós időkben, amikor *Bánffy Dezső* báró oldalán jóformán csak a Lipótváros képviselője tartotta fenn a merkantil-ártatlanság fehér zászlaját, sikerült a *fekete bandáknak* az intézkedések egész sorával sújtani a kereskedelem összességét, tehát még a szövetségeket is. Mi nem hiszszük, de ők állítják. Ez a kiindulópont. Ez alapon szállanak harcra a koalíciónak még emléke ellen is.

Alig kell mondanom, hogy fáj őket együtt látni ebben a felfogásban *Zselénski Róbert* gróffal, kinek törhetetlen agrarizmusát annyiszor volt alkalmam tisztelni és becsülni. Pedig a koalíció talán mégis tett valamit az agrártörekvések érdekében, hisz enélkül a tulsó oldal dühe és lármája nem volna oly mérhetetlenül hangos és elkésérült.

A merkantilisták nem haboztak. Az új kormány idejében első lépésük volt az a kísérlet, melyet a *román szerződésnek* alkotmányellenes uton való életbeléptetése érdekében megkísértettek. Elsőnek — és ez elég jellemző — a debreczeni ipar- és kereskedelmi kamarát vonultatták ki, azután következtek a többiek. Egyengetni

Cséplésre porosz VAMOS FÜLÖP Legjobb beszerzési forrás hazai, ostravi, karwini és **KÖSZÉN** szénnagykereskedőnél **BUDAPEST,** poroszszenre, koksza, **90-130 fillérért métermázsánként kapható** **U., Honvéd-utca 3b.** **antraczitra, kovácsszénre.**

OLDONYOK,
B. szám.

akarták az utat és biztatták a kormányt a törvénytelen uton való életbeléptetésre. Ebben meglehetősen felsültek, a kormány nem fogadta el a neki nyújtott segítő jobbot és ezáltal erősen megbélyegezte azokat, akiknek szemében az alkotmány és törvényellenesen szerzett anyagi előnyök: előnyök, és nem veszteség, mert hiszen a jog és törvényesség iránt másféle felfogást ápcának, mint mi, akik fogalmainkat a multból örököltük.

A keleti államokkal kötendő, iparra és kereskedelemre előnyös szerződések azonban még mindig megmaradtak a merkantilisták programja legfőbb követelésének. Ezeknek érdekében szólott ezelőtt pár nappal Székely igazságügyi miniszter a Ferencvárosban. Ehhez csatlakozik a *bortörvény* szigorú intézkedéseinek meglazítása, az *adó törvények* közül azoknak, amelyek az ingó tőke urait érintenék, fel függesztése, a *perrendtartás* hirhelt 35. §-a érdekében folyó harc, a *szekularizáció* hirdetése, a *magyar földosztó demokrácia* neve alatt szereplő anarchikus törekvések felkarolása és a többi, mind arra való, hogy egyrészt a nyereséges üzleteket lehetőleg nagyszámban biztosítsa, másrészt kiirts mindazt, ami alkalmas arra, hogy az emberek szívében a mult iránti kegyeletet ápolja, őket azoknak a törekvéseknek buzgó, áldozatkész hiveivé avassa, amelyek Magyarországot a multban fenntartották és Isten segítségével fenn fogják tartani a jövőben is.

Reá kell mutatnunk arra, hogy ebben a harcban magának a Lloyd-társaságnak lapja szerint a *dolgozó polgárság*, azaz a merkantilisták és proletariátus között a választófalak leomlottak.

A sajtónak rendelkezésükre álló, naponta szaporodó organumai, a legelőkelőbbektől le a *Népszaváig* és *Magyar Lobogóig*, csak különböző eszközökkel, különböző taktikával, tehát hol szelidebb, hol gorombább kifakadásokkal, de egy cél felé törekszenek. Ki akarják huzni alólunk a pokróczot.

Megkísértik a gazdaszállatynak mindenféle uton és módon való hipnotizálását. A haladás, a világosság, a humanizmus hiveivé avatják azokat, akik szívük becsületesebb törekvéseit elnyomva, hajlandók velük menni. Igérnek, sőt adnak istömjént és dicséretet bőven azoknak, akik ez áldozatra magukat reászánják. Beültetik színe-

kurákba, előkelő helyet biztosítanak nekik azon a réven, mit a sajtó dicsérete nekik megadhat. Hiszen a napisajtó, amint tudjuk, a közvélemény akar lenni. Hirdetik, hogy az is. Sőt azt állítják, hogy a nagy, általános nemzeti érdekeknek hűséges és önzetlen szolgája. Aki tehát vele szemben áll, ellensége a nemzetnek és legfeljebb partikuláris érdekek szószólója.

Itt következik azonban a fennakadás. Semmiféle csürés-csavarás nem tud változtatni azon a tényen, hogy a merkantilizmus szekerét tolva a sajtó, az elenyésző kisebbségnek érdekeit segíti elő. Aszámok beszélnek és ezek azt mondják, hogy a kifejlődő harcban legfeljebb ezreknek érdekei állanak szemben milliókéval. A milliók szószólói nem ők.

Az oligarchikus törekvések vádját így könnyű nekünk visszalóditani felőlük. Még könnyebb reáutalni arra, hogy azon vásári zaj és láрма, melyet mint *intellektuálisok, demokraták és igazi hazafiak*, az általános, titkos és egyenlő választójog érdekében kifejtenek, kiáltó ellentmondásban van azzal, hogy ennek segítve, egy számban, erkölcsiben és törekvéseiben igazán jelentéktelen csoportnak, no meg a bécsi abszolút-törekvéseknek állanak szolgálatában.

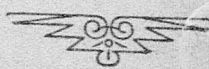
Azokat az érveket, melyeket közgazdasági törekvéseiknek támogatására felhoznak, Darányi Ignác röviden, de annál meggyőzőbben czáfolta meg a *Magyar Gazdaszövetségnek* szombati közgyűlésén. Reámutatott arra, hogy a drágaságnak ellenünk való kihasználása akkor, midőn az iparoskartellek által mesterségesen előidézett drágaságról óvatosan hallgatnak, célhoz alig vezethet.

Kimutatta, hogy a nép táplálkozása javul, a vásárlóképesség emelkedik, azok a törekvések tehát, melyeket több mint 10 éven át a ma érvényes vámtarifa megteremtése körül nem szünő gonddal s odaadással kifejtett, némcsak a gazdálkodó rétegeknek, hanem az egész nemzetnek váltak javára. Kiemelte, de ki nem hegyezte azt az ellentétet, melybe beletartanak a merkantilisták, akik egyenlő jogokat hirdetve, a legnagyobb mértékben irtóznak a mezőgazdaságot és ipart egyenlően védő vámtarifától. Hozzácsatolhatta volna, hogy hatalmuk főforrása éppen az az egyenlőtlenség, melyet az adózás-

nál, a terhek viselésénél és a hitelnél maguk számára biztosítani és fenntartani képesek voltak. Szeretnék látni, hová lyukadna ki a tulsó tábor, ha ugyanolyan adóval sujtjuk az ingó tőke vállalkozásait, mint amilyeneket visel az ingatlan. Ha felemelnők az általuk élvezett hitel kamatlábát arra a színvonalra, amelyen a kicsiny embereknek, legyenek azok akár iparosok, akár földmivelők, megélni kell? Bizony paloták helyett gunyhóba kerülnek ők is.

Foglalkozott ezután a magyar földművelési ügyek volt vezetője a telepítésnek a földarabolásnak, a földuzsorának, nagyon jelentékeny kérdésével. Utalt arra, hogy a termelés fokozása egymagában véve nem elég, mert igaza volt a „*Köztelek*” érdemes szerkesztőjének, amikor pár nappal ezelőtt (április 27-én) megjelent cikkében meggyőzően utalt arra, hogy a magyar gazdák végre is nem hajlandók többé napszámopolitikára vállalkozni, köveket faragni, homokot hordani a plutokrácia palotájához, amikor csak sajátmaguktól függ, hogy urak maradjanak saját otthonukban.

E cikkben azonban volt valami fájó csalódás, vád a gazdák ellen, kik sem elég nagy számmal, sem elég lelkesedéssel nem sietnek saját legszentebb érdekeik védelmére. Ez, sajnos, igaz. Olyan javaslatoknak megbuktatására képesek, melyeknek célja a törvényes szervezés, de ott, hol harcolni kell *pro aris et focis*, nem látjuk őket. De ez előbb sem volt másként. A milliók közül kevesen, a milliók urai közül még kevesebben harcoltak velünk. Az igaz érdekekért folytatott szívós és elszánt küzdelem sikerre vezetett mégis. A legnagyobb siker azonban kétségkívül az lesz, ha a magyar a hazugságok sűrűjén keresztül meglátja azt, mi igazi érdeke, azért harcolni, áldozni és szervezeten dolgozni megtanul. Addig, míg nemtörődömségével Sándor Pálékat, filléreivel a merkantilista sajtót támogatja, ellensége saját magának és nekünk. Pedig talán mást érdemelnénk mi és mást az az ügy, amelyért harcolva ér bennünket annyi vád és elkeserült támadás. *Bernát István.*

Tárcsás boronáink

tökéletességét legjobban bizonyítja ama körülmény, hogy az ideai tenyészállatvással egybekötött gépkiallitáson a tárcsásboronákat vásárló gazdaközönségnek kb. 90%-a cégünkénél szerezte be szükségletét, mert meggyőződött arról, hogy tárcsásboronánk ugy anyag, mint szerkezet, de különösen tartós kivitel tekintetében minden más gyártmányt felülmúlnak.

Hazánkban már több ezer darab van használatban. Szükségletét minden gazda saját érdekében idejében biztosítsa, mert az importálás Amerikából hosszú időt igényel!

Ujdonság: Tárcsás boronák hullámos lemezekkel, kettős iker tárcsás boronák csipkés éllel.

BACHER-MELICHÁR cég.

Magyarországi vezérképviselő

Szücs Zsigmond Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

**Campbell általajtomó-
ritók acélgöyürökkel!**

A beviteli utalványok Németországban.

Az agrárvámvédelem életbeléptetésével a kivitelre dolgozó malomipar ferde helyzetbe jutott, mindenkor akkor, amidőn a vámvédelem a belföldön érvényesült, mert a külföldinél magasabb belföldi gabonárák mellett képtelen volt külföldi összeköttetését fenntartani.

Mindazok az államok tehát, amelyek az agrárvámvédelem életbeléptették s ilyen a külföldre is dolgozó malomiparral bírtak, a malomüzem állandóságának biztosítása érdekében a külföldi gabonabehozatalnak lenézve tétele érdekében különböző vámkönnyítéseket tettek.

Ezek egyik formája például az őrlési engedélyes eljárás, amely nálunk is divott s lényege, hogy a malmok bizonyos feltételek mellett őrlés céljára idegen gabonát vámentesen hozhatnak be s az ebből vagy ugyanoly mennyiségű belföldi gabonából készült lisztet rövidebb vagy hosszabb határidőn belül a vámkülföldre kiszállítani kötelesek.

Az őrlési engedéllyel fizött visszaélések, valamint ezen eljárásnak határozottan áreszkentő hatása nálunk az őrlési engedélyes eljárás megszüntetését eredményezte. Hasonló panaszok merültek fel más államokban is ez eljárás ellen, amelyek következtében az idegen gabona behozatala mind újabb s újabb megszorítások mellett volt csak lehetséges.

A külföldi áru versenyének meggátolása mellett a vámvédelem teljes mértékben való érvényesítése azon zseniális intézmény révén sikerült Németországnak, amelyet 1894-ben léptetett életbe. Ez az Einfuhrschein, illetve beviteli utalványok intézménye, amely míg semmiképpen sem akadályozza a kiviteli malmokat abban, hogy külföldi árut is feldolgozzanak, másrészt azonban nemhogy eszékentene az agrárvámvédelemet, sőt a belföldi árakra határozottan emelőleg hat.

A Németországban életbeléptetett beviteli utalványok intézménye a következő alapelveken nyugszik:

Gabonaneműk és liszt, továbbá hüvelyesek kivitelénél a kivívó cég egy beviteli utalványt kap a vámhivatal részéről a kivitt gabona, liszt s illetve hüvelyes behozatali vámértékének megfelelő összegben. A beviteli utalvány tulajdonosa jogosult ezen utalványt az abban kitüntetett összeg erejéig gabona, hüvelyesek, repce, kávé és petroleum behozatalánál az esedékes vám fizetésére felhasználni. A beviteli utalványok ezen célra való fel nem használása esetén hat hónapon belül elvesztik értéküket.

Ugyancsak a beviteli utalványokat életbeléptető 1894. évi törvény a szabadraktárakról is intézkedik, amelyek külföldi gabonát vámentesen raktározhatnak, azt tetszés szerint keverhetik belföldi áruval, sőt külföldi gabonát vámentesen a belforgalomba is bocsáthatnak, de csak oly mennyiségben, amely mennyiségű belföldi áru felett rendelkeznek a raktárban. A szabadraktárak intézményével azonban jelenleg

nem óhajunk foglalkozni, hanem csak a beviteli utalványok kérdésével.

A beviteli utalványok intézményének a létesítésére egyébként a német intéző köröket nemcsak az eddigi vámkönnyítésekkel szemben felmerült panaszok készítették, hanem az a törekvés is, hogy Németországnak gabonatermelő keleti része az agrárvámvédelemet épp oly teljes mértékben kihasználhassa, mint a nyugati.

Németországban a helyzet ugyanis az, hogy Poroszországnak keleti része gabonafeleslegeket termel, a nyugati rész és a birodalom többi államai pedig állandóan nagy behozatalra vannak utalva. 1894-ig a helyzet az volt, hogy a keleti rész gazdái gabonafeleslegüket a nyugati piacokon hozták forgalomba. Ezen állapot kettős panaszra adott okot. A kelet gazdái arról panaszkodtak, hogy bár a gabonaszállítás lépcsőzetes tarifákkal mozdítottak elő, mégis jelentékenyen olcsóbban kénytelenek a nagy szállítási költségek folytán gabonájukat eladni, mint a nyugati gazdái s hogy így ők a vámvédelem előnyeit nem élvezik. A nyugati gazdái pedig arról panaszkodtak, hogy a kelet terményfeleslegei versenyre lenyomja az árakat s így ők sem tudják oly áron értékesíteni gabonájukat, mint értékesítéskor, ha ezen versenytől megszabadulnának.

Az érdekek ezen ellentéte s ezen ellentétek kiegyenlítésének egyszerű gondolata adta meg az eszmét a porosz kormányknak, hogy a szövetségi tanács elé terjeszse az 1894-ben megvalósított beviteli utalványok eszméjét. A gyakorlatban most már az történik, hogy a kelet buza- és rozsfelcsései gabona, illetve liszt alakjában Danzig, Königsberg és Stettin kikötőin át Svéd- és Norvégországban és Dániában találhatnak elhelyezést, a nyugati vidékek pedig a rajnai és dunai forgalom révén a keleti kivitel alapján kiállított beviteli jegyek felhasználásával a külföldről fedezik gabonaszükségletüket.

Hogy a gabonaforgalomnak ilyenén szabályozása óriási előnnyel jár ugy a kelet, mint a nyugati gazdáira, igazolja azon körülmény, hogy míg 1890—1893-ig Mannheim és Königsberg rozsarai között 25 márka volt tonnánként a különbség, addig a beviteli utalványok életbeléptetése után 1894—1907. években e különbség 19 márka eszékent. Ugyanezen időközökben pedig a buzánál Berlin és Mannheim árjegyzései között az első időszakban 24, a második időszakban 16 márka volt a különbség, ami annyit jelent, hogy a kelet gazdái a beviteli utalványok életbeléptetése óta a rozs métermázsáját 72 fillérrel, a buza métermázsáját 96 fillérrel jobban értékesíthetik, mint azelőtt, anélkül, hogy ez a nyugati gazdáinak kárára volna, ahol a vámvédelem teljes mértékben érvényesült, mert a külföldi áru csak akkor hozható be, ha a belföldi ár olyan magas, hogy az a vám lefizetésére fedezetet nyújt.

De a beviteli utalványok rendszeréből évek folyamán más gyakorlati előny is származott, amire annak tervezői nem is gondoltak. Akkor ugyanis, amidőn a beviteli utalványokat Német-

ország életbeléptette, senkisé gondolt arra, hogy az agrárvámoknak s az ezek érvényesülését elősegítő beviteli utalványoknak a gabonatermesztésre oly fokozó hatása lesz, hogy Németország bizonyos jötermésű években még kiviteli állammá is fejlődhetik. S amire senkisé gondolt 1894-ben, az a csoda megesett, még pedig két terménynél, Németország legfontosabb élelmiszereknél, a rozsnál és a zabnál. Németország ugyanis az 1908/9. termelési évben 6 millió s 1909/10. termelési évben február hó végéig több mint 2 millió métermázsas rozskivitel, míg 1907/8-ban 22 millió métermázsas zabkivitel többletet mutat fel.

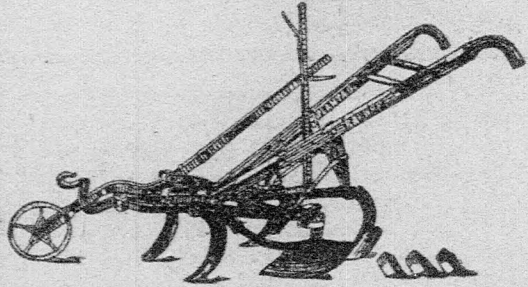
Ha Németországban a beviteli utalványokat 1894-ben életbe nem léptetik, akkor a jelzett években a rozs, illetve a zabnál a vámvédelem nem érvényesült volna, mert a vámok érvényesülésének egyszerű törvénye az, hogy amikor valamely országnak valamely terményből kiviteli feleslege van, ott a vámok nem érvényesülhetnek.

Németországban azonban az történt, hogy a rozst és zabot kivívó kereskedő a kivitt termény mennyiségének megfelelő vámértékű beviteli utalványt kapott, amely beviteli utalványok más gabonaneműk, ez esetben buza, vagy kávé és petroleum vámjának a fizetésére voltak felhasználhatók. Nyilvánvaló ebből, hogy ilyképp a védvámok a rozsnál és a zabnál is teljes mértékben érvényesültek s illetve annak dacára, hogy érvényesültek, a felesleg kivitele mégis lehetségessé vált azon primum, kiviteli jutalom révén, amelyet a beviteli utalvány képviselt.

A beviteli utalványok rendszere ellen sem a kereskedelem, sem az ipar, sem a mezőgazdasági körök részéről nem merült fel panasz, meg volt azzal mindenki elégedve egész az új vámtarifa és kereskedelmi szerződések életbeléptetéséig, azaz 1906-ig. Ez időtől kezdve, különösen, hogy a bő rozs- és zabtermések dacára ezek áraban a vámvédelem mégis érvényesült, épp a beviteli utalványok intézménye folytán különösen a szocialisták és a malmok köréből merültek fel panaszok az intézmény ellen. Tehát épp megfordítva, mint minálunk volt az eset, ahol nekünk a malmok és szocialisták ellen kellett küzdeni az őrlési engedély megszüntetésekor, amiből most is újból levonhatjuk azt a tanulságot, hogy az őrlési engedély, igenis, alkalmas volt a gabonárák lerontására s azért pártolták a szocialisták és a malmok nálunk, míg a beviteli utalványok intézménye, igenis, alkalmas a vámvédelem biztosítására s azért támadják a szocialisták és a malmok Németországban.

A főargumentum a beviteli utalványok ellen az, hogy ezek révén az államkincstár az állambevételknél erősen károsodik s hogy a rozs és a zab erőszakolt kivitelével megdrágul az élelem s az állattartás, sőt háboru esetén válságot idézhet elő. Ezen felmerült panaszok a birodalmi gyűlésen is visszhangra találtak oly arányokban, hogy végül a birodalmi gyűlés utasította a kancellárt, hogy a beviteli utalványok kérdését teljességében felőlelő tanulmányt készítessen s azt terjeszse a birodalmi gyűlés elé.

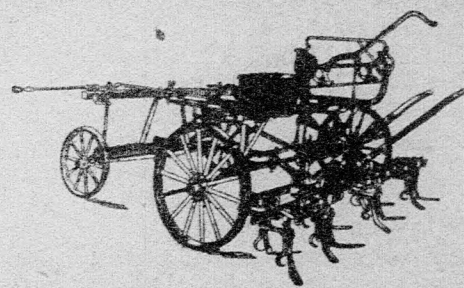
Kukoricza, burgonya, cukor- és takarmányrépa, szőlő és egyéb kapásnövények megművelésére a legcélszerűbb kapáló és töltőgető fogatos eszközök

a legkitűnőbb anyagból, a legmodernebb szerkezettel, olcsó áron

Bächer-Melichár főraktárában.

Vezérképviselő: Szűcs Zsigmond
Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

Különlegességek:
Plantage-jegyű egytetemes,
Laass-rendszerű többsoros
kapálógépek.

E munkát már napvilágot is látott s adatainkat abból merítjük.

A munkát először is azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy vajon a kincstár károsodik-e a beviteli utalványok révén.

A rosznál semmi körülmények között sem, mert eltekintve attól, hogy a roszból kiviteli többlet csakis az utolsó két esztendőben állott elő, ezen kiviteli többlet bőséges fedezetet talál a buzabehozatalban, amely háromszor akkora, mint amekkora a legnagyobb rozskivitel volt. Miután e két kenyéremű forgalma egymástól el nem különíthető s mindkettő emberi táplálékul szolgál, sőt a statisztikai adatok biznysága szerint Németország fogyasztása mind nagyobb mértékben a buza felé hajlik, csak ezen igényeket elégíti ki a beviteli utalványok intézménye akkor, amidőn a rozskivitel buzabehozattal helyettesíti.

Nyilvánvaló tehát, hogy a rosz kivitelénél kiosztott beviteli utalványok értéke csak képzelt veszteség a kincstár nézvére, mert ha a rozsfelhasználást ki nem vizsgáljuk, akkor kevesebb buza is jött volna be s illetve a kincstárnak ugyanaz a vámbevétel lett volna a buzabehozatal után, mint ma.

Egészen másként áll azonban a helyzet a zabnál, mert a zab egyedülálló speciális termék, amelyet hasonló vámmal terhelt s vele egyenértékű áruval helyettesíteni nem lehet. Az a 11 millió márká értékű beviteli utalvány tehát, amelyet az államkincstár az 1907/8-ik termelési évben a zabkiviteli többlet fejében kiállított, tényleg kiviteli prémiumnak tekintendő s mint ilyen az állami kincstár nézvére vámbevételi veszteséget jelent.

Amde ezzel a veszteséggel szembeállítja a kancellár indokolása azt az óriási nyereséget, amely a zabnál a vámvédelem fenntartásában nyilvánult s azt a nyereséget, amely a takarmányművek nagyarányú beözönlése révén állott elő.

A zab kiviteléből származó milliókat ugyanis a német mezőgazdaság más, olesóbb és teljesen vámentes, vagy mint a takarmányárpa, csekély vámmal terhelt takarmányművek behozatalára fordította. Így pl. az 1906-ik évet megelőző 3 évhez viszonyítva, amidőn még a régi vámtarifa volt érvényben, az 1906-ik évet követő 3 évben a takarmányárpabehozatal évenként 4.885,200 q-val, a korpabehozatal 27 millió q-val, az olajpogácsa 104 millió q-val emelkedett. Ennek a nagymérvű takarmánybehozatalnak tulajdonítja a memorandum, hogy az állatlétszám, dacára a zabkivitelnek, nemcsak hogy nem csökkent, de határozottan és jelentősen emelkedett is.

Igy a Németbirodalomban megejtett állatszámolás szerint volt:

Év	Ló	Szarvasmarha	Sertés
1892.	3.836,000	17.555,000	12.174,000
1897.	4.038,000	18.490,000	13.274,000
1900.	4.195,000	18.939,000	16.807,000
1904.	4.267,000	19.331,000	18.920,000
1908.	4.345,000	20.630,000	22.146,000

Reámutat az indoklás arra is, hogy a gabonaművek megdrágulása, amely nem egyedül a védvámok, hanem az általános áremelkedés következménye, a fogyasztást nem csökkentette, amennyiben a míg az elmúlt 20 év alatt a buza és rozsfogyasztása évenként 1.675.000 méter-mázsával emelkedett, tehát 20 év alatt 30-7%-kal, addig a népesség csak 20%-kal szaporodott s miután ez az arány fennáll 1906. óta, tehát a magasabb agrárvédvámok életbeléptetése óta is, nyilvánvaló, hogy Németország kenyérfogyasztását az agrárvámok nem csökkentették.

A memorandum nagy statisztikai apparátussal

czafolja egyenként a beviteli utalványokkal szemben emelt összes többi vádat is s tárgyalja a módosítási javaslatokat anélkül, hogy maga ilyeneket előterjesztene, fenntartván erre vonatkozólag a kezdeményezést az illetékes tényezőknél.

Érdekesnek tartjuk azonban a memorandum konkluzióit ismertetni. A beviteli utalványok hatását vizsgálva, a memorandum a következő eredményekre viz:

1. A beviteli utalványok kibocsátása és jelenlegi elszámolási módja nem hátrányos az államkincstár számára.

2. A vámbevételknél csakis akkor állhat elő veszteség, ha a kivitel, amely után utalványok osztottak ki, nem fedezi ugyanazon vagy magasabb vámmal terhelt gabonabehozatal. Ilyen fedezet mindig rendelkezésre áll s így a kincstár károsodása ki van zárva oly gabonaműveknél, ahol a belföldi termelés nem fedezi a fogyasztást. Ez a körülmény áll fenn, a zab és rozstól eltekintve, az összes gabonaműveknél.

3. A zabnál az 1907/8. termelési évben állott elő egy jelentékeny kiviteli többlet, mely megfelelő behozattal nincs kiegyenlítve. A következő években azonban a behozatal már bőségesen fedezte a kivitelét.

4. A rosznál az 1908/9-iki termelési évben mutatkozik kiviteli többlet. Különböző okok igazolják azt a feltevést, hogy ezen kiviteli többlet a magasabb buzabehozatalban talált fedezetet.

5. Az azonosság bizonyításának eltörlése emelte a gabonaárakat s csökkentette a keleti és nyugati gabonaárak közötti feszültséget. Ennek hatása azonban túl nem becsülendő, mert az árak magasságát nemcsak ezen intézkedés, hanem főként a világpiacon árképződése a vám magassága és a belföldi termés irányítja.

6. Az azonosság bizonyításának mellőzése a kelet legfontosabb kikötőinek hajóforgalmát emelte.

7. A beviteli utalványok intézménye az állattartásra nem hatott hátrányosan közre.

8. A statisztikai adatok igazolják, hogy a beviteli utalványok révén a malomipar sem szenvedett károsodást.

9. Az attól való félelem, hogy a kenyérgabona és a zab kivitele a háborús bonyodalmaknál a birodalomra hátrányos lehet, nem bír jelentőséggel.

Hogy a birodalmi gyűlés a kancellár előterjesztése alapján mit fog határozni, azt nem tudjuk; nekünk csak egy ragadja meg a figyelmünket s ez az, hogy a német kancellár által a beviteli utalványokra vonatkozólag közreadott memorandum valóságos apológiája az agrár-érdekek gondozása szükségességének. A német ipari állam kormányza nemcsak nem fél az elődei által életbeléptetett agrárvámvédelem áremelő hatásától, de sőt határozottan állást foglalt annak a szükségére mellett, hogy ez az agrárvámvédelem a gyakorlati életben tényleg érvényesüljön is. Nem fél tehát a drágaság jelszavától, pedig ott a szocializmus és merkantilizmus sokkalta hatalmasabb tényező és politikai faktor s a mezőgazdaság sokkal kisebb jelentőségű közgazdasági tényező, mint nálunk.

A német birodalmi kancellár állásfoglalása a beviteli utalványok intézménye mellett felette aktuális éppen a mi helyzetünkben, amidőn nem kisebb egyéniség, mint a jelen kormány igazságügyminisztere száll szembe az agrárvámvédelem rendszerével s egy szocialista agitátort megszegyentítő szövegekkel helyezi kilátásba annak megtörsét.

Igen hasznos volna, ha a tisztelt miniszter ur, mielőtt hasonló kiszólásokra ragadtatná magát,

közgazdasági ismeretei gazdagítása céljából átmenne Németországba, vagy ha ez államot túlságosan konzervatívnak és junkernek találná, úgy nézzen el tovább Franciaországba, ahol a kormányon nem kisebb egyéniség, mint Briand ül a szocialisták szemefénye, körülvéve egy szocialista minisztériummal és többséggel, amely nem is most jutott a kormányruhához, de bár régi ez uralom, még eddig egy francia kormánynak sem jutott az eszébe, hogy az agrárvámvédelmet megbolygassa.

Csak mi vagyunk olyan botorok, hogy amidőn az agrárvámvédelem révén Magyarország javára adóztathatjuk meg Ausztria fogyasztását, ezen vámvédelem ellen törünk s tör annak a kormánynak a minisztere, amely a legteljesebb vámközösség hive. Az ilyen vámközösségből s az ilyen kormányprogramból nem kérünk, amely a közösség minden előnyét Ausztriának s minden hátrányát Magyarországnak juttatja.

Ebben a miniszteri elszólásban csak az a vigasztaló, hogy Székely Ferenc igazságügyminiszter ur nem hivatott magyarázója a kormány közgazdasági programjának s talán lesz még kormány, amely nem abból meríti erejét, hogy elődei alkotásait lekicsinyíti és megdönteni igyekszik, hanem amely komolyan fog foglalkozni az olyan intézménnyel is, mint amilyen a beviteli utalványok rendszere, amely intézmény amíg biztosítja a mezőgazdaságot joggal megillető agrárvámvédelem érvényesülését, egyúttal módot nyújt arra; hogy a magyar liszt és magyar buza ne legyen kizárólag Ausztria fogyasztására utalva, hanem úgy, mint valaha, a külföld más piacain is elfoglalja az őt ott jogosan megillető előkelő helyet. R. Gy.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

* Nagy farmok Amerikában. Tudott dolog, hogy az Egyesült-Államokban az apró, 160 acres farmok dominálnak és ez is volt eredetileg a törvényhozás célja, mikor a felmért és rendezett államokban a földeket egyforma, 160 acres kockákba osztotta. De ninesen szabály kivétel nélkül és ma Amerikában is óriási nagybirtokok találhatók. A legnagyobbakat persze a távolibb nyugati államokban, de azért a középső, sőt a keleti államokban is keletkeztek nagyobb kiterjedésű farmok. Így Ohio államban a Whitehall-farm több mint ezeracres, kitünően kezelt gazdaság, amelyet tulajdonosa, Kelly E. S. sok apró, teljesen elhanyagolt, mocsaras, apró farmból összevásárolt. A Whitehall-farm ma nemcsak minden tekintetben mintagazdaság, de még ezenfelül meg is hozza a maga tisztességes kamatát is. De ez ma már Amerikában is csak bőséges műtrágyázás és egyéb költséges befektetések által érhető el. Ott is ny nagyobb gazdaságok üzembentartásához sok forogtató szükség. Kelly ur, hogy farmját rendbehozza, kénytelen volt két éven keresztül minden héten 100 tonna istálló- és műtrágyát hozatni és a kizsárolt földekre teregetni. De meg is volt az eredménye. Ezenkívül 30 angol mérföldnyi alagcsövet kellett lerakni, hogy a fölös vizet a mocsaras részekből elvezethesse. Az így nyert földek ma a birtok legtermékenyebb részei. Az épületek a legmodernebb és legcélszerűbb tervek alapján készültek, nagybárra a birtokon magán nőtt tölgyfából és termésköböl. Kelly ur leginkább Shorthorn-szarvasmarhát tenyészt és állandó nyertese a kiválóbb tenyészdíjaknak. Szóval a Whitehall-farm ma igen jó példája egy jövedelmező amerikai nagyobb birtoknak.

**A MAGYAR ÁLTALÁNOS
KÖZÉNBÁNYA
RÉSZVÉNYTÁRSULAT**
BUDAPEST, V., ERZSÉBET-TÉR 19.

**Ajánlja csépléshez, gőz-
ekeszántáshoz és gazda-
sági üzemekhez
tatai briketteit.**

A tatai brikett teljesen pótolja a porosz szenet, ára azonban jóval olesóbb. A báró Hatvany-uradalomban megejtett gőzekepróbanál 11 és háromnegyed hold földszántásához szükségelt 914 kg. szilvát brikettel szemben csak 1000 kg. tatai brikett kellett!

△ **A hamburgi vándorkiállításról.** Megirtuk már, hogy a németbirodalmi gazdasági egyesület 24-ik vándorkiállítását és 25-ik vándorgyűlését az idén június hó 2-7-ik napjain tartja Hamburgban, ahol a kiállítás színhelye a város szívében fekvő ugynevezett Szentlélekmező, melyet a város minden részéből villamosvasuton könnyen elérhetni. A kiállításra szóló nevezések immár végleg lezárattak s ezek szerint a kiállításra bejelentett 661 darab ló, 1288 darab szarvasmarha, 822 darab juh, 815 darab sertés, 228 darab kecske, ezenkívül nagymennyiségű baromfi, juhászkutya, házinyul, édesvízi hal, méhek, mezőgazdasági termények, gyümölcs, fozelék, tej, vaj, sajt, élelmiszerek, borok, vetőmagvak, műtrágyafélék és a németbirodalmi gyarmatok termékei, továbbá abrakakarmányművek, mintegy 8000 mezőgazdasági gép és eszköz, köztük 125 még sehohol nem állított újdonság. Az állatkiallítás bírálata május hó 31-én, a gépkiallítás és tejjgazdasági kiállítás bírálata pedig június hó 1-én lesz. A kiállítást rendező gazdasági egyesület június hó 1-én este ismerkedési estélyt tart a hamburgi állatkert vendéglőjében. A kiállítás ünnepes megnyitása június hó 2-án déli 12 órakor lesz, ugyanaznap délután a hamburgi Polo-klub löversenyt rendez, este 6 órakor választmányi nagygyűlés lesz s utána kerti ünnepély Uhlenhorstban. Az egyes szakosztályok június hó 3-tól 5-ig tartják a nap különböző óráiban üléseit, esténként pedig a vendégek szórakoztatásáról kerti ünnepségekkel gondoskodik a rendezőség. A kiállítást június hó 7-én rekesztik be, utána társaskirándulás lesz Schleswig-Holsteinba s ezenkívül különböző számú résztvevőkkel 18 kisebb tanulmányi kirándulást rendez a D. L. G. Észak-Németország mezőgazdasági szempontból figyelmet érdemlő egyes vidékeire. A kiállításra nagyszámú díjat ajánlottak fel magánosok, hatóságok és testületek, így a német császárné két aranyérmét, a kiállítás elnöke, a mecklenburg-schwerini nagyherceg értékes tiszteletdíjat, Schönaich-Carolath György herceg végrendeletileg aranyérmét, Hamburg város tanácsa 20,000 márká értékű pénzdiát és 3 nagy aranyérmét, továbbá számos gazdasági egyesület és magánosok összesen mintegy 50 tiszteletdíjat és 200—5000 márká értékű terjedő összegű pénzdiákat. Az előjelekből itélve a kiállítás nagy sikerűnek ígérkezik és kiváltképpen Észak-Németország mezőgazdasági viszonyainak hü képét fogja az előreláthatólag nagyszámmal egybeseregülő látogatók elé tárni. A D. L. G. a kiállításra és vándorgyűlésre az OMGE-t is meghívta, mely értesülésünk szerint képviselével Rodiczky Jenő dr.-t fogja megbízni.

△ **Tenyészállatvásár Boroszlóban.** A porosz-sziléziai mezőgazdasági kamara f. hó 27—28-ik napjain rendezi Boroszlóban 18-ik tenyészállatvásárját, amelyre a szabályzat értelmében sziléziai tenyésztők és tenyésztő-egyesületek által tenyésztési célokra nevelt szarvasmarhái, juhái, kecskéi, sertésai, továbbá tenyészbaromfiak és tenyészházi nyulak boesáttanak. A kiállítók között a vásárt rendező kamara nagyszámú tiszteletdíjat oszt ki.

△ **Uj kivándorlási törvénytervezet Ausztriában.** Az osztrák birodalmi tanács előtt már 1904-ben fektet egy kivándorlási törvényjavaslat, de ez tárgyalásra sem került. A jelenlegi osztrák kormány ismét foglalkozik a kérdéssel és értesülésünk szerint legutóbb új javaslatot dolgoztatott ki, amely az előző javaslathoz hasonlóan számos szociálpolitikai intézkedést tartalmaz a kivándorlók védelmére. Lényeges újítás a most elkészült javaslattervezetben a magyar kivándorlási törvény mintájára az az intézkedés, mely a belföldi hajóstársulatok támogatására és a kivándorlóknak az osztrák tengeri kikötők felé való terelésére irányul. A javaslat ugyanis feljogosítja az osztrák kormányt, hogy idegen hajózási vállalatok tengerentuli viteldíjainak megállapításába beavatkozhassék s ily módon a külföldi hajózási társulatok versenyét osztrák társulatok javára a kivándorlók szállítása terén korlátozhassa. A javaslat szerint kivándorlók-

nak a fedélközön és III. osztályon tengerentulra való szállításával csak állami engedély mellett foglalkozhatnak osztrák kikötőkből kiindulva egyes hajózási társulatok s ilyen engedélyt a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg a belügyminiszter ad meg. A kormány hagyja jóvá a javaslat szerint a kivándorlók, valamint a kivándorlók poggyászánakállítására vonatkozó díjtételeket is s ezenkívül jogot nyer az osztrák belügyminiszter arra, hogy tarifális és rendészeti intézkedésekkel a kivándorló osztrák állampolgároknak osztrák kikötőkben való behajózását mozdítsa elő. A javaslat végül kivándorlási felügyelői és kivándorlási biztosi állásokat szervez, akik egy Bécsben létesítendő kivándorlási központ fennhatósága alatt fognak működni és hivatásuk egyrészt a kivándorlás ellenőrzése, másrészt a kivándorlók érdekeinek ügy az ország belterületén, mint a hajózási társulatokkal szemben való védelme lesz.

△ **Egy tőzdespekuláns vallomásaiból.** Olvasóink jól emlékezhetnek még a chicagói buzakirály, Patten James nevére, aki a mult kampányban merész buzaspekulációival ugyan csak megszédte magát és világszerte sokat emlegetett buzakornerjével három hónap alatt 12 millió dollárt zsebelt be, úgy hogy ilyeténképpen rövid időn belül megduplázta egyébként is tőzsdei üzérkedésből szerzett vagyonát. A vakmerő és hihetetlen szerencsével, de tán még szerencsésjénél is nagyobb lelkiismeretlenséggel működő spekuláns milliók verejtékes munkájának gyümölcsét harcolta össze tőzsdei játéknyereségében. Hasonló visszaélések megnyitották immár az amerikai Unió intéző köreinek szemét is és Taft elnök legutóbbi hivatalos kijelentése szerint a közeljövőben végre az amerikai tőzsdéken is megrendszabályozzák a fedezetlen határidőüzletet. Hogy ez mennyire szükséges és jogosult, azt legjobban igazolja Pattennek egy amerikai újságíró előtt tett amaz érdekes és szinte szokatlanul őszinte kijelentése, melyben nyíltan beismerte, hogy egész vagyonát kizárólag tőzsdei spekuláció útján szerezte. Éppen így csak spekulációból gyűjtötték milliárdjaikat — ugymond — Carnegie, Rockefeller, Morgan és a többi trösztvezér. Ha ezek az urak jámbor szemforgatással azt hirdetik, mondja az e kérdésben illetékes Patten, hogy nehéz munka, kitartó szorgalom és takarékoság útján gyűjtötték óriási vagyonukat, úgy tudatosan hazudnak, mert fáradságos munkával megélhet, ugyan Amerikában ugyanahogy az ember, de nagy vagyont csak a tőzsdén nyerhet, ha kellő szerencséje van. Amit Patten Amerikára vonatkozólag ily őszintén megállapított, az persze éppen így áll az európai államokra is, nagyon jogosult tehát ama törekvésünk, mely e modern rablólovagok megrendszabályozására irányul.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabricius Endre.

Az „Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület” tevékenysége a gazdasági ismeretek terjesztése terén az elmúlt télen.

Irta: Roth Márton gazd. vándortanár.

Az E. Sz. G. E. főigazgatósága sokoldalú tevékenysége körében fősúlyt fektetett mindenekelőtt arra, hogy tagjainak népszerű, oktató gazdasági előadások és tanfolyamok által hivatásuk eredményes gyakorlásához okvetlenül szükséges ismereteket közvetítse. Mert általánosan elismert tény, hogy a létért való küzdelemben támasztott követelmények a kisgazdára nézve is évről-évre súlyosbodnak és ezáltal arra kényszerítik, hogy munkája eredményét hasonló mértékben gyarapítsa, ha helyt akar állani. A gazdaság jövedelmezőségének ekkénti általános emelése azonban csak úgy lehetséges, ha a gazda a tudományos kutatások és tapasztalatok vivmányait, valamint a modern mezőgazdaság különféle segédeszközeit sajátjává teszi és kis gazdaságában a viszonyokhoz mérten, meggondoltan alkalmazza:

földjét jobban miveli, gépeket használ, jobban termő növényfajtákat termel, műtrágya alkalmazása által a termékenységet fokozza, munkaképesebb állatokat tart, ezeket okszerűen táplálja, szövetkezetekben egyesül stb.

Mindez életkérdés a mai gazda számára és ezt a tényt a kisgazda előtt újra és újra a legnyomatékosabban ismételni és neki egyúttal a kellő szakszerű utbaigazítást, oktatást megadni kell. Erre a célra két, véglegesen alkalmazott, okleveles, akadémiai képzettségű szakember áll mint vándortanító az egyesület szolgálatában; az egyik a földmivelési és állattenyésztési, a másik a horászati és gyümölcsészeti szak számára. Szükség esetén azonkívül az egyesület másodtitkára — aki szintén okleveles gazdász — is tart gazd. előadásokat, illetve tanfolyamokat. Sőt gyakran az is megesik, hogy az egyesület mindhárom szakembere el van foglalva, ilyenkor gazdasági tanintézetek tanárai s más szakembereink készségesen kiegészítik a megszorult egyesületet.

Ambár az egész éven át minden alkalmat felhasznál az egyesület feladatának teljesítésében, oktató tevékenységének legnagyobb része mégis a téli hónapokra esik, mivel nyáron át a gazdaság körüli teendővel és a nehéz testi munka mellett sem ideje, sem kedve nincs szellemi megerőltetéséhez. Így az elmúlt tél folyamán október 1-től április 31-ig az egyesület községekben, részben a gazdasági gyűlések alkalmával összesen 38 gazdasági előadás, továbbá 42 8, 10, 14 napig tartó gazdasági és 20 1—2 hónapos háziipari tanfolyam tartott az egyesület szakemberei által. Valamennyi előadás és tanfolyam az egyesület tagjai, illetve kerületi osztályok kérelmére rendeztetett, ami azt bizonyítja, hogy az egyesület kebelében élénk élet pezsdül és hogy az egyesület vezetőségének az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület főigazgatóságának az évtizedek folyamán ezeltudatos munka által lassanként sikerült tagjai körében az igyekezetet felbresztetni, nemcsak a kézzel, hanem a fejvel is dolgozni és meggondolt munka által gazdaságuk jövedelmezőségét fokozni. A gazdasági ismeretek terjesztése körül kiváló szolgálatot tesz az egyesület vasárnaponként 9200 példányban megjelenő közlönye: „Landwirtschaftliche Blätter für Siebenbürgen”.

A mindenkor az illető község szükségletéhez mért és a helyi viszonyok keretéhez illeszkedő előadások alkalmával a legkülönbözőbb, az összes gazdaság érdekeit felölelő kérdések kerültek tárgyalás alá. Így igen gyakran az állattenyésztés képezte az előadás tárgyát, miközben majd az állatok okszerű felnevelése, majd a megfelelő állatok kiválasztása, legelőszerepük táplálása és a takarmány kellő mennyiségének meghatározása, a legfontosabb betegségek és azok tünetei stb. lettek behatóan megvilágítva. A földmivelés köréből a föld legelőszerepük megmivélése, a mezei munka, kultúrnövényeink táplálása, gépek alkalmazása a kisgazdaságban, a trágya helyes kezelése, trágyázás, okszerű takarmánytermelés, vetőmagtermelés, öntözés, a műtrágya felhasználása, termésváltógazdaság stb. Több községben a rétmivéléssel, különösen a mult évben a pajor és az aszály által tönkretett rétek helyreállításával, másutt meg gyümölcs- és szőlőmivéléssel foglalkozott az előadó. Az előadások általában véve igen látogatottak voltak és a hallgatóság feszült érdeklődéssel kísérte az előadó szavait.

A számos tanfolyam legnagyobb része a földmivelésnek és állattenyésztésnek volt szentelve. A fentemlített anyagot a tanfolyam hallgatói: legények, férfiak, de gyakran öszbecsavarodó meglelt emberek naponként 4—6 órán át tartó tanítás alatt átvették és a többi időben a tanulatokat gyakorlati uton ismételték: különféle gazdaságokat tekintettek meg, gyakorolták az állatok megítélését, gépkezelést, tanultak s ha az időjárás megengedte, a szántóföldeket és réteket is mindig bejárták.

Négy községben gazdasági könyvviteli és kettő-

ben borkezelési tanfolyamok rendezettek. Majdnem minden tanfolyam végén a hallgatók kisebb-szerű vizsgán, rendszerint igen nagy hallgatóság előtt adtak számot a tanultakról.

Több helyen a nők számára is voltak tanfolyamok és előadások, melyekben a nők a számukra tekintetbe jövő szőlészeti és zöldség-termesztési munkákban nyertek utbaigazítást.

A tanfolyamok tartama alatt a vezető vándortanító mindig az illető községben tartózkodott, folyton érintkezett a gazdákkal, megfigyelte őket, azután jelentést tett a főigazgatóságnak az észlelt hibák és hiányokról s javaslatot a hibák orvoslására és az esetleg nyújtandó segélyek tárgyában.

Fölötte szükségesnek és eredményesnek bizonyult a vándortanítók kiküldése az ujonnan tagosított községekbe, ahol a vándortanító az egyes tagokkal kimegy az új földre s ott a helyszínen ad tanácsot a termésváltást és az új tagok beosztását illetőleg és több évre szóló váltógazdasági táblázatot készít a tagoknak.

A háziipari tanfolyamok közül 16 kereskemunka-, 2 kosárfonó-, 1 asztalos- és 1 szalma-kalapfonótanfolyam volt. Céljük a kisgazdát arra képesíteni, hogy a gazdaságban szükséges egyszerűbb kereske- és asztalosmunkákat maga elvégezhesse s ne legyen kénytelen minden fejcsenyéért, favilláért a mesteremberhez szaladni és pénzt költeni; továbbá a gazdát a hosszú, munkanélküli téli hónapokban hasznos munkával elfoglalni és így a testi-lelki elzűléssel járó koremszástól visszatartani.

Mindeme tanfolyamokon az elmúlt télen az egyesület tagjai közül 2142 vett részt, úgy hogy joggal remélhetjük, hogy az elvetett magnak legalább egyrésze termékeny talajba került s megtermi gyümölcsét.

A gazdasági előadások és tanfolyamok költségei összesen 10,331'57 K.-t tesznek ki. A földművelésügyi minisztérium 6500 K.-t adományozott e célra, a többi az egyesület sajátjából fedezte.

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 5-én tartotta Aradon, a vármegyház nagytermében 46-ik rendes évi közgyűlését *Zselénski* Róbert gróf elnökleite alatt, az egyesületi tagoknak oly nagy érdeklődése mellett, hogy azoknak befogadására a vármegyház nagyterme is szűknek bizonyult. *Zselénski* Róbert gróf elnöki megnyitó beszédében a múltévi gyenge termésről emlékezett meg elsősorban. Szerinte azonban az ősz folyamán kialakult rendkívül magas gabonaárakat nem egyedül ez idézte elő, hanem nagyban hozzájárult ahhoz a tőzsdei játékosoknak a papiros-buzával való spekulációja is, amely ellen szóló már mintegy 15 év óta küzd eredménytelenül, de azért annak, hogy a fedezetlen határüzlet eltörlését a gazdaközönség egyértelműleg követeli s e tekintetben Ausztriával szemben is obligóban vagyunk. Beszéde további folyamán óva intette a gazdákat, hogy pénzüket a jelenlegi magas földárak mellett újabb földvásárlásokba fektessék s hogy különösen a *parcellázó bankok csábító ígéreteinek ne üljenek fel*, mert lehetetlen, hogy számításukat megtalálják. Tehát inkább az *állattenyésztés fejlesztésére* s újabb gépek és eszközök beszerzésére fordítsa a gazdaközönség felesleges tőkéjét. Az elnöki megnyitót a tagok élénk helyesléssel fogadták. *Ipolyi-Keller* Iván ügyvezető-titkár terjesztette elő ezután az egyesület múltévi működésére vonatkozó jelentését, melynek kapcsán az agrárérdekeknek az ápolását és előmozdítását ajánlotta a gazdaközönség figyelmébe. A jelentést a közgyűlés élénk helyesléssel vette tudomásul. Ugyancsak *Ipolyi-Keller* Iván az egyesület múltévi pénztári számadásait és a számvizsgáló-bizottság jelentését, *Kemény* Szilárd titkár pedig az egyesületi tagok létszámában beállott változásokat és az egyesület f. évi költség-előirányzatát terjesztette elő, akik a közgyűlés által szintén jóváhagyólag lettek tudomásul véve. Az időközben megüresedett három igazgató-választmányi tagsági helyet a közgyűlés *Kurunci* Sándor, *Csiky* János és *Nikóllás* Géza egye-

sületi tagokkal töltötte be, egyesületi ügyészsé pedig az elhalálozott *Nachnebel* Ödön helyébe *Keresztes* Gyula dr. vármegyei főügyész választotta meg. Végül az OMGE. igazgató-választmányába az egyesület képviselőjében *Kintzig* János, *Purgly* László és *Ipolyi-Keller* Iván lettek a közgyűlés által kiküldve. A közgyűlés befejeztével az egyesület kisgazdatagjai között mintegy 200 drb nyereménytárgy lett az egyesület részéről kiosztva, több mint 1300 korona értékben.

A Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 4-én tartotta évnegyedes igazgató-választmányi ülését Miskolcon, *Miklós* Ödön ny. államtitkár, főrendiházi tag elnöklésével, nagyszámu igazgató-választmányi tag jelenlétében. Az ülés elején az elnök megemlékezett a gazdaságszolgálat vezéregyéniségei által kidolgozott *agrárprogrammról*, amely a magyar gazdák érdekeinek ápolását és előmozdítását célozza s így annak szemellett tartását minden gazdának pártkülönbség nélkül figyelmébe ajánlotta. Az egyesület 1909. évi pénztári zárszámadását *Vértessy* Tivadar ügyvezető-titkár előterjesztette s azt a számvizsgáló-bizottság javaslata alapján az igazgató-választmány 41,364 K. 09 fillér bevétel ellenében 21,477 K. 12 fillér kiadással és 19,886 K. 97 fillér pénztári maradvánnyal elfogadta. Tárgyalta a választmány a miskolci kereskedelmi és iparkamara átiratát a *gazdasági tudósítói intézmény reformálását* tárgyában. Miután a Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület már 6 év előtt részletesen foglalkozott ezen intézmény reformjával és egy részletes tervet az akkor ki is dolgozott, elhatározott, hogy ezen tervet figyelembevételével, a szomszédos gazdasági egyesületek bevonásával egy szűkebb bizottság fog ez ügyben a kereskedelmi kamarával együttesen tárgyalást folytatni és a kérdést a kormány figyelmébe fogja ajánlani. Az Országos Méhészeti Egyesület átirata folytán elhatározta, hogy a vármegyeiben méhészettel foglalkozókat felhívja az egyesület kebelében egy *méhészeti szakosztály létesítésére*. A *dohánykertészekről*, továbbá a *mezőgazdasági cseledekről* szóló *törvényeknek* egyes, a gazdákra sérelmes és terhes pontjainak megváltoztatása tárgyában tett indítvány a növénytermesztési szakosztálynak tanulmányozás és javaslattétel végett kiadott azzal, hogy erre nézve mielőbb tegye meg a kellőleg indokolt és a kormányhoz felterjeszhető javaslatot.

A Hájduvármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 1-én választmányi és közgyűlést tartott *Kovács* Gyula alispán elnöklésével. *Gass* Gyula titkár ismertette az egyesület múltévi működését, jelentvén, hogy különös sikerük volt a téli előadásoknak, melyeket nagy érdeklődéssel mintegy 1200 kisgazda hallgatott meg. Elhatározott, hogy *Darányi* volt miniszternek az egyesület közszönete tudtul adassék. A földművelésügyi minisztériumtól június hóban tartandó 16- és szarvasmarhadíjazásra 1400 K. segélyt kér az egyesület. Kisgazdákkal *Kisbér*, *Bábolnára* tanulmányi kirándulás szerveztetik. Tárgyaltott még a jövő évi munkaprogram részletesen és a jövő évi költségelőirányzat.

A Szolnok-Dobokavármegyei Gazd. Egyesület igazgató-választmánya április 27-én tartotta ülését *Wass* Béla gróf elnökleite alatt. Kimondotta a választmány, hogy a földművelésügyi minisztériumtól a *vármegyeiben székely ki-rendeltség szervezését* a többi erdélyi megyék mintájára fogja kérelmezni, úgy azonban, hogy a ki-rendeltség az egyesület igazgató-választmányának tanácsadása mellett a társadalmi és állami erőket egyesítve működjön. Megválasztotta a választmány a *dési termény- és gyümölcs-kiállítás* 65 tagu rendező-bizottságát *Wass* Béla gróf és végrehajtó-bizottságát *Voith* Gergely alelnök elnökleite alatt. A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének fölkérése folytán elvállalta a *revezető* intézet Szolnok-Doboka vármegyére kiterjedő kizárólagos képviselőletét. Egyhangú lelkesedéssel tette magáévá az indítványt, hogy az egyesület dési székháza bekapcsolassék a

a vármegye telefonhálózatába s így meg legyen könnyítve a gazdáknak a tanácskérés. Ezután a titkár tett jelentést az arankamentesítő rosták működéséről. A választmányi ülést a *Bándy* György alispán elnökleite alatt tartott törvényhatósági mezőgazdasági bizottság ülése követte, mely kimondotta, hogy a *közlegelők szétgyűlétes állapotát* nem nézhetővén tétlenül, az állami támogatástól eltekintve maga is elő akarja mozdítani azok megjavítását. Ezelebből 1000 korona pályadíjat tűz ki azok jutalmazására, kik a közös legelőt állami és törvényhatósági támogatás nélkül legjobban kezelik. A mezőgazdasági bizottság egyhangúlag tette magáévá *Gajzágó* főszolgabíró javaslatát, hogy az 1894. XII. t. cz. 5-ik §-a megfelelő módosítása érdekében feliratot intéz a földművelésügyi miniszterhez s javaslatának támogatása érdekében megkeresi az összes hegyvidéki gazdasági egyesületeket.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Tudnivalók.

1. Csak OMGE. tagok és előfizetők kérdésére válaszolunk.

2. A kérdés, valamint a szakcikk a papírnak csak az egyik oldalára irandó.

3. Csakis olvasható névalírással és a lakhely megjelölésével ellátott levelekre adunk feleletet. Eredeti okmányokat a levélhez csatolni nem jó, mert elkalldóhat.

4. Külön levélben csak ritkán válaszolhatunk, mivel az országban szerteszét lakó szakembereink válaszait közérdekű voltuknál fogva a lapban közöljük.

5. Címváltozás, mutatványszámkérés, valamint a hirdetési ügyek a kiadóhivatal címére küldendők.

6. Rovarok, rovarkártól pusztuló növények a m. kir. rovarügyi állomás címére (Budapest, II., Intézet-utca 1.) küldendők.

7. Beteg gyümölcs- és szőlőnövényi részek a m. kir. szőlészeti központi kísérleti állomás és ampelológiai intézethez (Budapest, II., Debrői-ut 13/15.) küldendők.

8. Egyéb beteg növények a m. kir. növényélet- és kórtani állomás címére (Magyaróvár) küldendők.

9. Vegyelemlésre szánt minták a m. kir. országos kémiai intézet (Budapest, II., Oszlop-utca 26.) vagy pedig az összes gazdasági akadémiákon (M.-Óvár, Keszthely, Debreczen, Kolozsvár, Kassa) rendszeresített vegykísérleti állomások valamelyikéhez küldendők, melynek vegyelemlési kötetébe a beküldött terhel.

10. Folyamatban levő peres ügyekhez hozzá nem szólunk.

11. A szerkesztőség semmiféle áru-, vagy állás-közvetítéssel nem foglalkozik.

12. A válasz helyét a szerkesztőség határozza meg, a kérdéstérő mind a Levélszekrény, mind a Szerkesztői üzenetek rovatot kísérje figyelemmel.

Sürgős kérdések elintézésére e rovatban nem vállalkozhatunk, mert az legalább is két hetet venne igénybe. Kérjük tehát a kérdéseket idejében beküldeni.

Állami szerződés illetékkötelezettsége. 288. kérdés. Két évvel ezelőtt egy bérletet vettem át, hol mint alhaszonbérlet szerepelek, átvettem az eddigi bérletől a szerződést, mely már illekezve lett és a köztünk lévő alhaszonbérleti szerződésben előfordul, hogy az ingóságát 65,000 kor.-éri megvettem. E napokban az adóhivataltól fizetési meghagyást kaptam, melylyel terhemre 65,000 kor. után III. foku bélyeg fejében, 407 kor. 50 fill. 109,511 kor. után II. foku bélyeg fejében 342 kor. 50 fill., illetve 1 korona levonásával összesen 749 korona illeték rovatott ki. Azt hiszem, hogy ezen követelés jogtalan, miért is kérem

annak szives közlését, hogy ezen ügyben hívó forduljak és milyen indokok alapján tagadhatom meg a fizetést?

Felelet a 288. sz. kérdésre. A megvett 65,000 kor. értékű ingóság után kiszabott 407 kor. 50 fill. III. foku bélyegilleték az illetékdíjjegyzék 1. tételének a) pontja alapján törvényesen és összegében helyesen van kiszabva, ez ellen tehát felszólalásnak helye nincs.

Ami az alhaszonbérletilek kötelezettségét illeti, ez szintén minden kételyen kívül áll, mert hiszen kérdő bevallja az alhaszonbérleti szerződés létezését, melyet illetékezés végett be is mutatott, ez tehát egy újabb jogügylet, mely eltekintve a főbérleti szerződés megilletékezésétől, szintén a II. foku bélyegilleték alá esik. Hogy azonban a kiszabott 342 kor. 50 fill. II. foku bélyegilleték helyes-e, ez iránt nem nyilatkozhatunk, mert a kérdésben se a bérlet tartama, se az évi bérösszeg s egyéb szolgálványok közölve nem lettek. Sziveskedjék tehát előbb jelzett adatok közlése és a fizetési meghagyás megküldése mellett az OMGE. üzemi osztályához fordulni, mely osztály az esetben, ha a kiszabás helytelen, annak helyesbítése iránt a szükséges intézkedést megteendő. Végre közöljük csak még, hogy ezen illeték fizetési kötelezettsége csak az exlex-állapot megszűnése után áll be. V. E.

Takarmány-e a tavaszi szalma? 289. kérdés. Tavaszi buzaszalma, árpa- és zabszalma, zabtörök, buzátörök és pelyva a gazdaságban takarmánynak, vagy pedig alomnak tekintendő-e?

OMGE-tag.
Felelet a 289. sz. kérdésre. Az árpa- és zabszalmát, a zabtöröket, buzátöröket és polyvát minden gazdaságban takarmánynak tekintik, mert ezeket az anyagokat főképpen takarmánynak és nem alomnak használják. Sőt az őszi és tavaszi buzaszalma is takarmánynak vehető, mert takarmányozási célokra alkalmas, bár ezek nem oly értékes takarmányanyagok, mint a tavaszi szalma és törékfélék. Egyébként minden takarmányozásban a fentemlített anyagok a takarmányfélék között szerepelnek, ahol azok tápértéke is fel van tüntetve. Hensch Árpád.

Gazdatiszték IV. oszt. keresetadója. 290. kérdés. Kérem annak közlését, hogy mi képezi a gazdatiszt IV. oszt. kereseti adójának alapját s vajjon a természetbeni lakás is adóalapot képez-e? Tudtommal a magántisztviselőknek, tekintet nélkül jövedelmükre, 16 K. szokott lenni a IV. oszt. kereseti adója. B. A.

Felelet a 290. sz. kérdésre. A IV. oszt. kereseti adóról szóló 1875. évi XXIX. t.-cz. értelmében az adó alapját képezi a rendes évi fizetés és egyéb mindennemű járandóságok, kivéve a lakbér, mely adómentes, ebből kifolyólag tehát a természetbeni lakás is adómentességet élvez. Ideális állapot lenne azonban, ha a magántisztviselők IV. oszt. kereseti adója, tekintet nélkül jövedelmükre, egyaránt csak 16 koronára lenne; ebbeli tudomása annál is inkább teljes lenne, mert a IV. oszt. kereseti adónál 16 koronás tétel egyáltalán nem létezik. A helyszüke miatt nem közölhetjük az egész táblázatot, de közöljük, hogy a IV. oszt. kereseti adó 200 K. jövedelemnél 2 koronát tesz ki és fokozatok szerint emelkedik, 12,000 koronánál pedig már 600 koronát tesz ki, ezen jövedelemen felül pedig minden 200 K. többjövdelem után 20—20 koronával több adó fizetendő. Ezenfelül 4000 K. jövedelemtől kezdve még az alapadó összege után 35% általános jövedelmi pótdadó is fizetendő. V. E.

Szabad- és rablógazdálkodás. 291. kérdés. Egy földbirtokos a földbirtokát kiscgazdáknak bérletre kikapcsolatja. A szerződésben a vetésforgó és trágyázás megállapítása helyett „szabadgazdálkodást” akar kikötni. Ezt az ügynök urak úgy magyarázzák, hogy mindenki azt vet, amit akar, odaviszi mindennemű terményeit, szalmáját, takarmányát, ahova akarja. Ilyen kikötés mellett a bérlet lejártá után a bérletket lehet-e felelőségre vonni földkiszárolásért? Mi különbség van a szabad- és a rablógazdálkodás között?

K. L.

Felelet a 291. sz. kérdésre. A szabadgazdálkodás abban különbözik a többi gazdálkodási rendszerektől, hogy nincs bizonyos vetésforgóhoz kötve. A gazda tehát a vetéseket tetszése szerint rendezi el s főképpen azt veti, amiből nagyobb jövedelmet vár.

A szabadgazdálkodás lehet rablógazdálkodás is, de nem okvetlenül az, mert ha a szabadgazdálkodás rendszerénél megfelelő trágyázásról gondoskodnak, akkor az nem rablógazdaság, de ha a bérleti szerződés a szabadgazdálkodás engedélyezése esetén nem köti ki megfelelő trágyázást, akkor a szabadgazdálkodás könnyen elfajulhat rablógazdasággá. Hensch Árpád.

Tejszövetkezetek Dánországbán.

A dán tejszövetkezeteket helyesebben vajszövetkezeteknek nevezhetnők Nem a tej, hanem a vaj a dánok nemzeti kincse, a fő exportáru, melyből már husz év előtt (1890-ben) 77 millió korona értékű vittek külföldre. Azóta a kivitel sokkal nagyobbra nőtt. 1908. évi exportjuk értéke meghaladta a 183 millió koronát. A mi pénzünkben több ez százmillió forintnál, tehát 25-ször akkora, mint a magyar vajkivitel.

Vissza kell pillantanunk a múlt század első felére, hogy a dán tejgazdaság egész fejlődését lássuk. Holsteinban ringott az okszerű tejgazdaság bölcsője s a holsteini nagybirtokosok találtak követőkre a dán nagybirtokosság körében. Holsteinból hoztattak majorosokat, vajmestereket a dán gazdák s olyan fejlődésnek indult az üzlet, hogy a harminczas és negyvenes években a dán vaj a londoni piacon szerepel.

Ez a szereplés azonban még nem szerezte dicőségét Dániának, mert idegen czégér alatt történik s holsteini vagy kieli vaj néven kerül a dán uradalmak vajja forgalomba. Rendszeres kivitelről még akkor szó sincs, de a vajtermelés maga is kezdetleges, míg a dán királyi gazdasági egyesület föl nem ismeri a dolog fontosságát és tejgazdasági szaktanácsadó nem szerződött *Segeleke* professzor személyében, aki 1860-tól kezdve valóságos apostoli működést fejt ki az uradalmi majorokban s kezébe adja a dán gazdának a hőmérőt, a mérleget, az órát és a jegyzőkönyvecskét.

Dán vajkereskedők forgalomba hozták az olesó parasztvaját is, sőt külföldre vitték, noha silány árúnak bizonyult s felannyit sem adtak érte, mint az uradalmi vajért. Ez a silány áru nem holsteini vagy kieli, hanem dán vaj néven szerepelt s méltán mondta reá az angol, hogy nem embernek való.

Annál élelnebb feltűnést keltett 1878-ban a londoni nemzetközi vajkiállításán a zsüri ítélete, mely a dán vaját első díjra méltatta; persze urasági vaj volt és nem parasztvaj.

Nem is gondolt még akkor senki arra, hogy tejgazdaságra tanítsa a dán parasztot. Kizártnak tartották, hogy a kiscgazda jó vajat termelhesen és általában haszonhajtó tejgazdaságot üzhessen. Inkább a hízalás jövedelmező üzletét ajánlgatták a parasztnak; a vajgyártás az uradalmak földadátának tekintetett.

Vajkereskedők biztatására azonban a paraszt-ság is készítette a vajat a maga módja szerint, úgy alá állítván a tejet s olyan piszkosan kezelvén, hogy a rosszízű vaj csakugyan nem volt embernek való. Nehéz volt a konzervatív parasztságot régi szokásaitól eltéríteni; de a vidéki gazdasági egyesületek a dán királyi gazdasági egyesület példájára szakértőket alkalmaztak, akik faluról-falura jártak s megmagyarázták a tisztaság, a hideg víz és a jég hasznát. Magától jött reá utóbb a paraszt, hogy a tejhűtés nem ok nélkül való.

Hanem hát azért a vajkészítést nem tudta megtanulni és szivesen eladta a tejet a vajgyárnak. Az első vajgyár 1863-ban nyílt meg Ödensee mellett Marslev-ben, hova a magyar gazdák is el fognak látogatni. Magánvállalkozó rendezte be francia és svájci hasonló üzemek mintájára, összevásárolta a tejet a parasztoktól s földolgozta vajjá és sajttá.

Már a hetvenes években akárhány ilyen vállalat gyártotta a vajat Dániában, bár amig holsteini módra s utóbb hideg vízzel és jéggel dolgoztak, bizonytalan volt a nyereségük, csakis a centrifugális gépek behozatala lendített a vajgyárak üzletén s 1881-ben már száz ily gép volt üzemben. Vajtermelés és vajkivitel nyomban fokozódott s Dánia egyenrangú szerephez jut az angol piacon Franciaországgal és Németalfölddel, hogy nem sokára ezeket is hatalmasan túlszárnyalja.

A parasztnak eleinte tetszett a vajgyár, mert biztos vevő volt a teje; de utóbb kiéleződtek az ellentétek; a gyár olesó tejet akart, a gazda pedig minél drágábban kívánta a tejet eladni. Ahol nem tudtak megegyezni, ott megbukott a gyár.

Igy történt, hogy 1881 telén a hjeddingi parasztok (Varde melletti Westjütlandban) összebészéltek s elhatározták, hogy közös majorost fogadnak, aki udvarról-udvarra jár, betanítja a szolgálégyenyeket helyes kezelésre, vajkészítésre és összeszedi, osztályozza, csomagolja, elküldi a vajat stb. Majorosul a fiatal *Stilling-Anderssen* szerződötték s ez figyelmeztette őket, hogy okosabb volna a tejet összehordani s a vajkészítést öreá bizni.

A hjeddingi parasztok elfogadták az ajánlatot s megalakult az első tejszövetkezet és pedig vállalkozóval, mert a majoros a szövetkezett gazdák 300 tehénen kívül még 100 tehénnek a tejet vásárolta a saját számlájára. A vajgyár berendezése 8000 koronába került, az üzem 1882-ben indult meg s két év múlva nemcsak valamennyi gazda belépett részvényesnek, hanem három hasonló szövetkezet is alakult a közelben.

Stilling-Anderssen volt tehát a dán tejszövetkezetek alapítója, egy jóra való parasztleány, aki harangozni sem hallott soha a szövetkezetekről, de a maga természetes észével rendszert alkotott, mert ő volt az első, aki megértette a gazdákkal, hogy a lefőlözött tejet legjobban maga a gazda értékesítheti.

A gazdasági egyesületek a hjeddingi szövetkezet mintájára egymásután szervezték azontul a szövetkezeteket s tíz év múlva 600, husz év múlva ezer dán tejszövetkezet működik. Az 1907. évi statisztika 1076 tejszövetkezetet mutat ki 176,000 taggal, 4580 millió font évi tejmennyiséggel, melyből 150 millió font vaj került piacra 170 millió korona értékben. Ma már az összes gazdasági üzemek 90%-a a tejszövetkezetek kötelekébe tartozik s a dán tejhozam értéke nem sokkal marad mögötte a gabonatermés értékének.

Az urasági és a parasztvaj minőségbeli és árbeli különbségét végleg megszüntető szövetkezetek főczélja a tejértékesítés, a vaj és sajt minőségének javítása s mellékterményeinek a gazdához való visszajuttatása. Rendszerint 10—15 év a szövetkezés tartama. Az üzleti tőkét törlesztéses kölcsön útján szerzik be s a tagteleni számarányában szavatol. A közgyűlés 2 évre választja az 5—17 tagú előljároságot s a revizorokat, akik az üzemet folytonosan ellenőrzik. Az előljároság saját kebeléből elnököt választ s fizetéses intézőt, pénztárnokot és számvévőt alkalmaz. Intéző helyett azonban a legtöbb szövetkezet majorosvállalkozóval szerződik. A tejet vagy zsirtartalom, vagy súly szerint fizetik és havonként számolnak le a tagokkal, kiknek száma 306 szövetkezetnél százon alul van, 540-nél 100—200, 187-nél 200—300, 31-nél 300—400, 2-nél 400—500, egyénél pedig ötszáznál is több.

Különleges szervezet a *Trifolium* Haslevben (Soró mellett), mely ötven uradalomnak a szövetkezete s 40 millió font tejet dolgozik föl évenként. Ez Dániában a legnagyobb üzem.

A vajkivitel a nyolczvanas években majdnem kizárólag a vajkereskedők kezében volt s *free on board* üzték. Az angol vevő hetenként rendelte a szállítandó mennyiséget s fizette a szállítási költséget és a behajózás napján jegyzett kopenhágai piaci árat. A kopenhágai árjegyzés tehát rendkívül fontos a dán vajkereskedelemre, de a vajtermelőkre nézve is. Nem csoda, ha az

árjegyzés módja körül évtizedes villongások folytak.

Utóbb úgy a tejszövetkezetek, mint maguk az angol vevők is törekedtek kiküszöbölni a közvetítő kereskedelmet s ez vezetett a szövetkezeteknek vajértékesítő kötelekek keretébe való csoportosítására, amiben a híres Albertinek volt nagy szerepe. Ez a szövetkezeti főember Dánia igazságügyminisztere volt s ma börtönben ül.

Alberti alapította 1894-ben a *The farmers of Denmark Butterexport Association* című társaságot 84 szövetkezetből Kopenhágában. A társaság Manchesterben ügynököt, Londonban bizományst tart. Hasonló vállalat a *The Danish cooperative Butter factory Company*, melyhez 41 szövetkezet tartozik s Eshjergben székel. Van ezeken kívül hat efféle társaság, mintegy 280 szövetkezetből álló. De körülbelül csak az ötöd-részt közvetítik a dán vajkivitelnek, négyötöd-rész a kereskedők kezén maradt.

A szövetkezetek vajkiviteli vállalatai kezdetben nem sok szerencsével dolgoztak, csak lassanként sikerült a viszonyokhoz alkalmazkodni és ami fő, az angol piacokon állandó összeköttetéseket szerezni. Leginkább fogyasztási szövetkezetek a vevők s így jut a dán vaj kereskedelmi közvetítés nélkül az angol munkás asztalára.

Minőség szerint fizetvén a vajat, a szövetkezetek kiviteli vállalatai kétségkívül hatást gyakoroltak a minőség emelésére s ha az Alberti munkáerővel kapcsolatos válság bajjaiból kievickélnek, bizonyára terjeszkedni is fognak.

Tejgazdasági szükségletek, gépek stb. közös beszerzésére szövetkezett 1901-ben 175 nagyobb tejgazdaság. Ma már ennek a szövetkezetnek 700 tagja s két gyára van, egyik Kopenhágában, Koldingban. Ez a két gyár erős szálka a dán gépgyártás szemében.

Kötelekei a szövetkezeteknek a tejgazdasági egyesületek is. Tizenhét ilyen egyesület működik Dániában a tejszövetkezetek közös érdekeinek ápolására és fejlesztésére. Ezek az egyesületek szakfolyóiratokat adnak ki, előadásokat, tanfolyamokat tartanak, kiállításokat rendeznek, statisztikát vezetnek s az árakat jegyzik.

Majdnem valamennyi szövetkezet tagul lépett be az 1901-ben alakult védjegyesületbe, melynek ma már kisebb a jelentősége, mert törvény állapít meg a dán vajra kötelező védjegyet.

A szövetkezeti szervezet intenzív fejlődése most már teljes mértékben jelentkezik, mert nem hiányzanak többé megfelelő vezetők és munkáerők. Egyrészt a szakoktatás, másrészt maga a szövetkezet is gondoskodott alkalmas emberek neveléséről. A kiérdemesült hajóskapitányok, akik a dán szövetkezetek ügyeit intézték s olykor-olykor hátra is mozdították, lassanként eltűnődednek s a hozzáértő szakemberek új gárdája lép a nyomukba.

De a szövetkezetek fejlődésével a kereskedelem fejlődése is lépést tart s hogy mekkora szerepet játszik, nemcsak abból látszik, hogy a szövetkezeti vaj túlnyomó nagy részét kereskedők vásárolják és exportálják, hanem abból is, hogy a Dániából exportált vaj jelentékeny hányada svéd áru, mely épp oly kitűnő s a dán kereskedelem közvetítésével jut az angol piacra. Erről a hivatalos statisztika következő adatai tanuskodnak. Kivettek Dániából millió fontokban

	belföldi vajat	idegen vajat
1900-ban	122	33
1901-ben	133	36
1902-ben	139	33
1903-ban	160	37
1904-ben	163	32
1905-ban	159	26

Van tehát még a dán vajtermelésnek tág tere a fejlődésre, különösen ha a dán vajfogyasztás is emelkednék; de ez, sajnos, esőkenő irányzatot mutat. Az 1889. évi margarinfogyasztás csak 3 millió font volt Dániában; az 1905. évi már megközelíti az 50 millió fontot. Ha tehát van valami, ami büzlök Dániában, az bizonyára a *margarin*, amit vaj helyett fogyaszt a takarékos dán gazda.

Mezőgazdasági tanoncoktatás.

A mezőgazdasági munkáskérdés egyike a legfontosabb és legaktuálisabb megoldásra váró kérdéseknek. Európa minden kulturálmában aziránt folynak az eszmecserék, hogy a munkások helyzetét javítsák és a szociális eszmékre való figyelemmel oly intézkedések lépjenek életbe, amelyek egyrészt a munkások jogos igényeit, másrészt pedig a gazdasági élet zavartalan menetét biztosítják.

Általános a panasz, hogy a falu népessége a városokba tódul, ott szaporítja a munkátlank és nyomorgók számát, a falu, illetve a fejlődő mezőgazdasági üzem pedig munkahiánnyal küzd. A fölös számú városi népességnek a faluba való visszazoritása érdekében sok eszme került felszínre és ezek között nem érdektelen az, amelyet *Mischler E.* gráci egyetemi tanár, a munkáskérdésekben kiváló szakember és szociológus egy osztrák szaklapban felvet a mezőgazdasági tanoncintézmény létesítésének érdekében. *Mischler* tanár fejtegetéseit a következőkben ismertetjük:

A földmivélés a munkáerők sarjadéka tekintetében az iparnál sokkalta mostohább viszonyok között van.

Az ipari népesség nemcsak önmagából szaporodik, hanem bőséges tápot nyer minden más foglalkozási ágból. Ezért az ipar bőven el van látva munkáerővel, míg a mezőgazdaságnál munkáerőhiány mutatkozik, aminek az oka abban rejlik, hogy a munkássarjadék nagyrésze az ipari munkára tér át.

A mezőgazdasági és ipari munkássarjadék közötti eme egyenlőtlen aránynak felismerését a mezőgazdaság hasznára fordíthatná, ha ugyanúgy járna el, mint az ipari osztály, hogy tudniillik a saját munkáit az ipari osztály sarjadéka jelentékeny részének elvonása által erősítene. Ennek hathatós eszköze pedig a mezőgazdasági tanoncintézmény létesítése.

Itt azonban mindenestre felmerül ama kérdés, vajjon az általános értelemben vett ipari munkások átfognak-e térni a mezőgazdasági munkára? Sokan már eleve tagadólag fognak e kérdésre válaszolni, okul hozván az alacsony munkabérek és a mezőgazdasági munkások kedvezőtlenebb helyzetét a munkaszerveződések, munkásvédelem és biztosítás terén.

Ámde ha ipari munkássarjadék tér át a mezőgazdaságra, megfelelő előképzettség megszerzése után különleges munkaköröket fogna betölteni, melyet jobban is fizetnek, úgy hogy a mezőgazdasági munkabérek aránylag alacsonyabb volta ezen munkásosztályt nem fogja annyira érinteni.

Egészégi szempontból is nagy előnye volna annak, ha az ipari és a városi sarjadék a gazdasági munkára térne át. Bár a mezei munka fárasztó, de a legtöbb ipari munka is az és sokakra mégis a mezei munka a kellemesebb és esábitóbb.

Ezidőszent a mezei munkák elsajátítása a gazdálkodó osztály azon fi- és leánygyermekének a gazdálkodásban való részvétele által történik, akik nem készülnek más életpályára; ehhez járul a földmivésiskolákban, téltanfolyamokon stb. elsajátított tudás, úgy hogy ebben a körben a munkásság előkészítése ellen nem kerül fel kifogás.

A kisbirtokosoknál (zselléreknel, részesekeknel stb.) már kedvezőtlenebb a helyzet, mert ezek látköre szűkebb, a gazdálkodásban való részvétel lehetősége csekélyebb és mert ezeknél valamely iskola vagy tanfolyam látogatása, ha az éppen nincs a faluban, sokkal nehezebb, mint a nagyobb birtoknál.

Még fokozottabb mértékben áll ez magánál a munkásosztály sarjadékánál, illetve a házassalédek gyermekeinek, kik ugyszólván vadon nőnek fel. Joggal mondhatjuk tehát, hogy tervszerű, praktikus mezőgazdasági oktatás szükségessége általánosságban fennforog.

Emellett a mezőgazdasági üzem rendkívül részletes, különleges foglalkozásokat tesz szükségessé, melyeket csakis a különösen hozzáértők végezhetnek jól. Az egyes állatnemek szerint

tagozott állattenyésztés, tejgazdaság és sajtélesztés, erdészet és vadászat, kertészet, gyümölcs-termesztés és szőlőmivélés, baromfitenyésztés stb. számos oly foglalkozást nyújt, melyek tanulást igényelnek.

Pedig ezeken a különleges tereken a munkások által elsajátított ismeretek színvonala igen alacsony, ami különösen ott jár nagy hátránnyal, ahol nem szokványos tömegmunkáról, hanem szakszerűleg elkülönített és különleges munkáról van szó.

Azt hisszük tehát, hogy jogosan állíthatjuk azt, hogy a gazdasági foglalkozás is alkalmas arra, hogy az iparihoz hasonlóan tanulást által sajátíttassék el.

Midőn a mezőgazdasági tanoncintézmény meghonosításának eszméjét felvetem: távolról sem akarom az iskolákban, tanfolyamokon és az elemi iskolákkal kapcsolatos mezőgazdasági oktatásnak hasznát és jelentőségét lekicsinyelni. Sőt ellenkezőleg; de tagadhatatlan tény az, hogy a gazdasági oktatás, bármennyire támogatják is azt a szaktényezők, a mezőgazdasági lakosság és különösen a munkásosztály csak egy részének van hozzáférhetővé téve, míg a szóbanforgó intézmény egy minden rétegbe beható elvet képvisel, mely az oktatást ott, ahol ez másként nem lehetséges, jól helyettesíti; ott pedig, ahol megvan, kiegészíti és eredményében erősíti; de az oktatás viszont oly alapos tudást eredményez, melyet a tanoncintézmény nehezen, vagy egyáltalán nem képes felmutatni.

Az alkalmazandó módszer a mezőgazdasági oktatásnak a tanoncintézménnyel való szoros kapcsolatában keresendő, mint ahogy ez az ipari tanoncoknál is megvan.

Magával a mezőgazdasági tanoncintézmény megvalósításának eszméjével csak röviden kívánunk foglalkozni; ha az eszmét általában helyeseljük: kivitele nem fog nagyobb nehézséget okozni.

Világos az, hogy az intézmény alapját bizonyos szervezet kell hogy képezze.

Az oktatás célja: tervszerű, alapos és gyakorlati elsajátítása a mezőgazdaságnak oly mértékben, amint ez az élethivatáshoz szükséges.

A szervezés felölelné az oktatásnak közhatalósági felügyelet mellett és törvényes alapon a mezőgazdasági szakszervezetek és egyesületek által leendő szabályozását.

A gyakorlati gazdákból álló tanerőknek oly egyenlőségeknek kellene lenniök, akik derekaságuk és szaktudásuk mellett a tanítás iránt előszeretettel tanúsítanak, amely tulajdonságuk mellett értékelni tudják majd a tanonc munkáerejét, melynek értéke különösen a tanítás második szakában nem kicsinylendő.

Azévi munkásközvetítés kapcsán kiadott munkáalkalmi kimutatások útján az elemi képzést nyert ifjúság figyelemre méltó volna a mezőgazdasági tanoncintézmény létesítésére és a betöltendő helyekre, ami mindenestre eredménynyel: a jelentkező fiataloknak a kínálkozó helyeken való állandó elhelyezésével járna.

A tanerők megválasztásával az is figyelembe veendő, vajjon a községben, vagy annak közvetlen közelében van-e földmivés- vagy egyéb iskola, melyet a tanoncok látogathatnának.

Az iskolalátogatás kötelezettsége azáltal is erősíthetné, ha a tanoncok hároméves tanidejük alatt bizonyos számú téli hónapot megfelelő iskolában vagy szaktanfolyamon volnának kötelesek eltölteni ott, ahol a rendszeres mezőgazdasági szakoktatásra alkalom nem kínálkozik.

A végzett gazdasági tanoncok egy, gyakorlati gazdákkal kiegészített és ebbeli működésre felhatalmazott gazdasági testület előtt tartoznának tanulmányaikról beszámolni és elemi iskolai bizonyítványuk kiegészítve az így nyert gazdasági iskolai bizonyítvánnyal, a munkaadónak biztosítékot fog nyújtani arra nézve, hogy egy minden tekintetben képesített munkáerőhöz jut, a kiképzett tanoncoknak pedig arra nézve, hogy kielégítő alkalmaztatásra és fizetésre feltétlenül számíthat.

Ezen volt tanonc, most már mint szakképzett munkás, a majorban, az erdészetnél, a

gyümölcs vagy szőlőmivélésnél, a ménesben vagy baromfiudvarban stb. lelkesítő példakép fog szolgálni a többi, nem tanult munkás előtt és a gazdálkodás tervszerű megtanulásának öntudatlan szószólója lesz, úgy hogy a mezőgazdasági tanonczintézmény előnyei közvetve az egész gazdasági munkásnépre ki fognak hatni.

A tervszerű oktatás, karöltve a tanulók köteles felügyeletével, gondozásával, megfelelő táplálkozásával stb. volna hivatva különösen a mai, az iskolából kikerült és a még iskolaköteles ifjúságot magába foglaló, hogy így modjuk nyers tanonczintézmény helyettesítésére és ama számos hátrány mellőzésére, melyek ezen fiatal gazdasági munkásanyag egészségét és erkölcsét veszélyeztetik. Azok, akik a gazdasági tanonczok eszméjén esodálkoznak, emlékezzenek éppen ezen viszonyokra.

Mint minden mást, a gazdálkodást is el kell sajátítani és végre ma is csak ez történik, ha szabályozatlan, tökéletlen és időfecsérlő módon is. Az itt javasolt intézmény tehát főleg azt célozná, hogy a mai, elégtelen viszonyok helyett, természetesen a mezőgazdasági üzem sajátosságainak pontos szemmel tartása mellett, az ipari tanonczintézménynek megfelelően a mezőgazdaságnál is hasonló állapot teremtesék, javára a munkaadóknak, munkásoknak és a mezőgazdaságnak általában.

Bakonyi Pál.

Szövetkezeteket érdeklő adó- és illetékkérdések.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek (szövetkezetek) adója ügyében a m. kir. közigazgatási bíróság nemrégiben fontos ítéletet hozott.

Ugyanis egyik pénzügyi hatóság még 1908-ban az adókövetési tárgyalások alkalmával megkísérelte azt, hogy a részvénytársulatok (szövetkezetek) által más pénzügyi intézményeknél elhelyezett tőkéik után eredt kamatjövdelem az üzleti jövdelemből le ne vonassék s ebből kifolyólag társulati adóval megrovassék.

Az adókövető-bizottság azonban tüzetes és törvényeinken nyugó határozatával kimondotta, hogy a kincstári képviselő ebbeli javaslatának helyt adni nem lehet, mert ez esetben kétszeres adóztatás jönne létre, amennyiben a pénzügyi intézményeknél elhelyezett tőkéik az 1875. évi XXII. t.-cz. alapján tőkekamatadóval már meg vannak róva. Ugyanígy határozott az adófelszámolási bizottság s így azt lehetett vélelmezni, hogy ezen kétszeres megadóztatási kísérlet a napirendről lekerült.

Ámde eme kettős kudarc az illető pénzügyi hatóságot vissza nem riasztotta, hanem terjedelmes panaszíráttal a m. kir. közigazgatási bírósághoz fordult, melyben eléggé rabulisztikusán azt akarta bizonyítani, hogy ez esetben külön adóalanyt képez a pénzügyi intézményeknél megadóztatott kamatjövdelem és külön adóalanyt a kamatokat élvező vállalat.

A m. kir. közigazgatási bíróság azonban ítéletileg kimondotta, hogy a kincstári képviselő panaszának helyt nem ad, mert az adókövető-bizottság által felsorolt és az adófelszámolási bizottság által is elfogadott indokok törvényeink-

nek megfelelnek, de még azért sem, mert az 1875. évi XXIV. t.-cz. 4. §-ának 1., 2., és 3. pontjaiban foglalt jogszabály kizárja azt, hogy a már tőkekamatadóval megrovott jövdelem üzleti adóval is megrovassék.

Ugyancsak mostanában a szövetkezeteket érdeklő ügyben bocsájtott ki a m. kir. pénzügyi miniszter egy körrendeletet a részvények után, valamint a kamat- és osztalékszelvek után járó illetékekre vonatkozó rendelkezéseknek a szövetkezetekkel szemben való alkalmazása tárgyában.

Miután ezen 23619. számú pénzügyminiszteri körrendelet a szövetkezetek anyagi érdekeit érinti, ennél fogva ezt egész terjedelmében közöljük:

„Felmerült kételyek eloszlatása s egyöntetű eljárás céljából kijelentem, hogy a szövetkezetekre az 1869. évi XVI. t.-cz. 7. és 8. rendelkezései nem alkalmazhatók, mert az idézett törvényszakaszok a közkereseti társaságok részvényei után járó illeték tekintetében tartalmaznak megfelelő rendelkezéseket, a szövetkezeteknek azonban részvényei nincsenek s a szövetkezetek részjegyei, üzletrészei stb. a részvényekkel semmiképpen nem azonosíthatók, azonos elbánás alá tehát illetékelés szempontjából sem vonhatók.

Nem alkalmazhatók a szövetkezetekre a kamat- és osztalékszelvek után járó illetékre nézve a törvény 19. §-ában foglalt rendelkezések sem, mert ez a törvényszakasz az ott jelzett illetékelovásra kifejezetten a részvénytársulatok részvényeinek szelvei után követeltetik.

Mint hogy a szövetkezeteket sem az 1869. évi XVI. t.-cz. rendelkezései folytán, sem az 1875. évi XXXVII. t.-cz. értelmében részvénytársaságoknak minősíteni nem lehet, annak az illetéknek a fizetésére, amelyet az 1869. évi XVI. t.-cz. 19. §-a kifejezetten a részvénytársaságok terhére állapított meg, a szövetkezetek nem sorozhatók.

Önként értetik azonban, hogy amennyiben a szövetkezeteknél a kamatok vagy osztalékok kifizetésének elérésére vonatkozó iratok állítanak ki, ezek az iratok az általános szabályok értelmében bélyegkötelesek.

Jelen rendeletem megjelenésétől kezdve úgy a szóban forgó illetékek megállapításánál, valamint a fellebbezések elintézésénél alkalmazandó; rendeletem megjelenése előtti időre azonban visszaható erővel nem alkalmazható.

Budapest, 1910. évi április hó 10-én.

Vidor Ede.

Levél Kaliforniából.

(A „Campbell-féle művelés nem „száraz” művelés.)

Írta: Igali Szvetozár.

Oakland, április hó.

A „Köztelek” ápr. 6-iki számában a „Külföldi szemle” a „száraz földművelést” dicséri. A fogalom az angol „dry-farming”-nak helytelen fordítása. Hogy a jelzett 2 angol szó idétlen kifejezése a Campbell-féle talajművelésnek, azt belátták az amerikaiak magok is s volt is elég ember a billingsi kongresszuson, ki állást foglalt az elnevezés ellen, de hát a bolondmód elkeresztelt „dry-farming” csak megmaradt annak.

A Campbell-féle talajművelés nem száraz földművelés. Ellenkezőleg. Hisz nem áll az egyébből, mint hogy a talajban konzerváljuk annak természetes nedvességét az általa megporhanyításával s oly növényt termesztünk a talajban, mely annak természetének megfelelő, meg jobban állja a szárazságot, mint a másik!

Igy állván a dolog, velem együtt bizonyára sok magyar gazda megütközéssel tapasztalta az új, de végtelenül rossz fogalomnak a magyar mezőgazdasági műszavak közé történt plántálását.

Ajánlok kérem mást, a dolog természetének tökéletesen megfelelő szavakat, melyek a Campbell-művelést jelentsék, ha már a „Campbell” szó nem felel meg a magyar czikkiró izlésének. A keleti államokat az itteni nyugatiakkal a Santa-Fé vasutvonal köti össze. Hatalmas pénzes vállalat. Ennek vezetője tavaly fejébe vette, hogy netto 25 ezer dollár készpénzt folyósított azon kísérleti telepek anyagi támogatására, melyek a vonalnak Új-Mexikó területén fekszenek s melyeken csakis Campbell-féle művelést folytatnak. A territoriumban lakó farmereket a vasutársaság látta el ingyen a műveléshez szükséges szerszámokkal s eszközökkel. Megnyerte J. D. Tinsley tanárnak közreműködését, mivel lemondatta tanári állását a New-Mexican Agricultural College-ben, aki most mint a Campbell-művelés apostola járkel a newmexikói farmerek között, nógatja és tanítja őket, hogy csak kitarssanak e művelési mód mellett. A vasutársaság a legjobb sikert mutató gazdának jelentékeny pénzprémiumot is nyújt.

Hát kérdem, miért ne nevezzék a Campbell-féle művelést jó magyarán „Santa-Fé” avagy „Newmexikói” művelésnek?

De hát ha valakinek ez az elnevezés nem tetszik, hát tanácsolnám, nevezzük szittványosan „Palesztinai”-nak. Tennők ezt annak okáért, mert éppen a napokban érkezett a washingtoni „United States Department of Agriculture” hivatalába Aaronson Adolfnak, a török kormány palesztinai Campbell-telep kísérleti állomása vezetőjének vadbuzája, melyet ő a Hebron-hegy kopár lejtőin lelt, s melyet sikertartalmánál fogva figyelemreméltóan szaporit az ő telepen.

De nézetem szerint a leghelyesebb elnevezés az „Indián”, avagy a „Montanai földművelés” lenne.

Ezt én így okadatomol:

Az É.-A.-nak „az indiai ügyek” segéd-kommisszionáriusa, Abbott, a mult hónapban a Crow Indian Reservation (Montana) egy vörösbőrű által írt levelet kapott, melyben a természet ezen egyszerű gyermeke lelkesedéssel írja le, hogy ő meg többi, a reservation lakó társai minő pompás eredménnyel folytatják a Campbell által ajánlott földművelést. Az indián azon esodálkozásának ad kifejezést, hogy nem érti, a fehér faj hogy vivhat oly elkeseredett csatát a megélhetés arénájában az élelmiszerek okozta dulakodásban s a világ összes nemzetének nemzetgazdasági hogy törhetik e problémán fejüket, mikor azt ő s társai éppen a Campbell-művelés révén oldották meg s ő, ki éppen a fehérektől tanulta el e talajművelést, a fehéreknek ajánlja azt szorgosabb megszívlelésre, problémaoldó mód gyanánt.

No Sir!

A LEGJOBB MAGVAK

KAPHATÓK

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari szállító magnagykereskedésében

IV., Kossuth-Lajos-u. 4. BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u. 33.

— Az idej árjegyzék megjelent, mely kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg. —

A Campbell-féle művelés nem „száraz” földművelés! Protestálok annak a mezőgazdasági terminológiába való beültetése ellen, ahogy kell hogy protestáljon minden magyar, kinek van annyi nyelvérzéke, mint egy ezüstdollárnak. Am ha valakinek az általam ajánlott szavak ellen van kifogása, álljon ki a porondra s ajánljon jobbat, de az azután jobb is legyen!

A Magyarországi Szövetkezetek Szövetségének ülése.

A Szövetség Mailáth József gróf elnökle alatt tartott ülésén foglalkozott azokkal a támadásokkal, amelyek különösen az újabb időkben rendszerszerűen intéztek a szövetkezetek, a szövetkezeti eszme ellen.

Bernát István előadó nagy figyelemmel hallgatott beszédében utalt arra, hogy a nemesebb értelemben vett szövetkezeti mozgalom a magyar társadalom öntudatos, javító, szociális munkásságának ha nem is egyetlen, de mindenesetre leghatalmasabb, legtöbb eredményt biztosító hajtása. Föltétlenül alkalmas arra, hogy a szociálisták utópiái és soha meg nem valósítható ígéréteivel szemben a dolgozó nép széles rétegeit a fennálló gazdasági és társadalmi renddel kibékítse azáltal, hogy részükre a haladást és emelkedést biztosítja. Teszi pedig mindezt közgazdasági, erkölcsi és politikai szempontból, a leginkább helyesítható módon azáltal, hogy őket összetartásra, együttműködésre és egymás iránti jóakaratra neveli és kifejlesztve bennük az egyéni erélyt, a magukra támaszkodás és a maguk erőfeszítései által elért eredmények nyomán kelő önértéket szilárdítva, hasznos polgárokat nevel belőlük a hazának. Szövetkezeti intézményeink nem tisztán a külföldi minták gépies utánzata, hanem a magyar viszonyokhoz, az itteni követelményekhez szabott, sok tekintetben eredeti alkotások, amelyek éppen ezért ki is vették a külföld legtekintélyesebb szakembereinek elismerését is.

Ha a szövetkezés ügye a haladást, emelkedést és nemesülést jelenti, bukása tehát azonos volna a legnemesebb törekvések, a legkifogástalanabb hazafiság követelményének bukásával. Eppen ezért kötelességünk rámutatni arra a naponként terjeszkedő reakcióra, mely e törekvésekkel szemben azon körök részéről nyilvánul, amelyek czirkulusait a szövetkezetek az ő népműködő munkájukkal érintik és zavarják. Ennek az iránynak a szószólói kereskedelemellenes támadásokról beszélnek akkor, amidőn mi a szövetkezetek segítségével meg akarjuk tisztítani a kereskedelmet éppen azoktól a vonásoktól, amelyek miatt az sokak szemében ha nem is lealacsonyító, de mindenesetre olyan foglalkozás, amelynél a többiek vonzóbbak és a finomabb érzésekre nézve kívánatosabbak.

Állítják, hogy ez irányzathoz folyik a megbénító intézkedéseknek egész sora, mely a kereskedelmet egész összességében érinti. Ennek az állításnak a bizonyításával adások és adások fognak maradni örökké, mert nem tudnak rámutatni egyetlen olyan, az egész kereskedelmet sújtó intézkedésre, mely a mi körünkben indult volna ki. A kereskedelem tönkretételéről beszélnek, holott a kereskedőosztályok az utolsó félszázad alatt bámulatosan fellendültek úgy szám, mint erő, gazdasági és politikai befolyás tekintetében.

A hitelszövetkezetek elterjedése míg egyrészt az uzsorának gátakat szabott, semmiképp nem gátolta azt, hogy a régebbi hitelintézetek azon becsületesebb politika mellett, melyet elfogadni kénytelenek voltak, erősüljenek és izmosodjanak. Ennél a pontnál rámutathatunk arra is, hogy a szövetkezetekkel szemben a nyereségre alapított hitelintézetek száma a legutóbbi időkben is csaknem szédületes arányokban emelkedett.

A fogyasztószövetkezetek az áruuzsorát fékezve, jobb árucikket közvetítve, tényezői a falusi nép jobb táplálkozásának, ez uton a munkaerő fokozódásának. Nekik köszönhető, hogy ma a nép olyan rétegeiben is terjednek

a kereskedelmi ismeretek és a kereskedelemhez való hajlandóság, amelyekből az előbb teljesen el volt zárva. Védni az uzsorára dolgozó egyéni kereskedőket, dicsőíteni a részvénytársasági formát, mint a haladásnak és emelkedésnek egyetlen tényezőjét és ezzel szemben leszólni, hátraszorítani az önzésnél nemesebb alapokon működő szövetkezeteket, olyan törekvés, melynek diadalhoz jutni nem lehet, nem szabad.

Mindezekből kifolyólag, tekintettel az érintett és mindenki előtt ismeretes támadásokra, az előadó a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra:

„A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége a maga részéről a szövetkezeti élet fejlesztését, a szövetkezetek szaporodását gazdasági, erkölcsi és szociálpolitikai szempontokból nélkülözhetetlennek, az ország egészséges fejlődése érdekében kívánatosnak tartja. Ebből kifolyólag visszautasít minden önzésből, egyoldalúságból vagy rövidlátásból eredő olyan támadást, amely ezen egészséges mozgalom ellen irányulva azt gyengíteni vagy éppen megakadályozni törekszik. A maga részéről az általa képviselt ügy érdekében minden rendelkezésére álló eszközt megragad és felhívja a vele azonos felfogásban levő szövetkezeteket s a nemzet egészséges fejlődésének barátait, hogy társadalmi uton tegyenek meg mindent az ellenük irányuló támadás lefegyverzésére s működjenek oda, hogy minél több olyan egyén jusson be a parlamentbe, aki a fent megdönthetetlen elveket helyesli.”

A határozati javaslat nyomán megindult vitában résztvettek: *Darányi Ignác, Pallavicini Ede ögróf, Emödy József, Rubinek Gyula, Poroszkay Béla, Seidl Ambrus, Balogh Elemér, Dömötör László dr., Hajts Jakab* és mások s a vita bezártával Mailáth József gr. elnök a javaslatot elfogadottnak jelentette ki azzal a hozzáadással, hogy a határozat közzendő lesz a gazdasági társadalmi szervezetekkel is, hogy azok szintén állástfoglalhassanak ebben az irányban.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	1163
Támadás és védelem	1165
A bevételi utalványok Németországban	1167
Tejszövetkezetek Dánországban	1171
Mezőgazdasági tanonczoktatás	1172
Szövetkezeteket érdeklő adó- és illetékkérdések	1173
Levél Kaliforniából	1173
A Magyarországi Szövetkezetek Szövetségének ülése	1171
Külföldi szemle	1168
Gazdátársadalmi mozgalmak	1169
Levél szerkesztőnek	1170
Vegyesek	1174
A szövetkezetek és a választások. — Kinevezések a földművelésügyi minisztériumban. — Gyászhir. — Választási mozgalmak. — A gazdasági nyugdíjintézetnek közgyűlése. — A nemzetközi kertészeti kiállítás kitüntettjei. — Ötezer liter tej naponta. — A Magyar Ebtanyésztők és Ebkedvelők Egyesülete. — Losonczy gyapjувásár. — Magyarország buzabehozatala. — Gazdasági iroda. — Az első magyar ezemthordóépítőgyár	1175
Kereskedelem, tőzsde	1176
Szerkesztői üzenetek	1177

A szövetkezetek és a választások.

Pallavicini Ede ögróf, Ivánka Oszkár, Károlyi Mihály gróf, Bernát István, Meskó Pál és Balogh Elemér felhívást intéztek a szövetkezeti tagokhoz azzal a kérelemmel, hogy a bekövetkező képviselőválasztások alkalmával *politikai pártállásra való tekintet nélkül*, csakis olyan jelöltre adják szavazatukat, aki dolgozni akar a szövetkezetek érvényesítése érdekében. A szövetkezetek fejlődését elősegítő programpontokat farragaszok utján hozták minden egyes szövetkezet székhelyén a választópolgárok tudomására. A programpontok a következők:

I. Mozdítsa elő az állam a *szövetkezeti nevelést*. Nevezetesen gondoskodjék arról, hogy főleg a közép- és felső tanintézetek hallgatóit, sőt bizonyos mértékig már a legalsóbbfoku falusi iskolák növendékeit is megtanítsák a szövetkezeti ismeretekre.

II. Intézkedjék a kormány, hogy a *köztisztviselők* az eddiginél tevékenyebb részt vegyenek fogyasztási és egyéb szövetkezetek alakításában és vezetésében.

III. Ha a kormány a *szövetkezeti törvény* megalkotását napirendre tűzi, a törvényt úgy alkossák meg, hogy elsősorban véget vessen a szövetkezeti czégér alatt működő nyereszkesedő és uzsoráskodó intézmények visszaéléseinek, másodsorban — a már közzétett törvénytervezetektől eltérően — *biztosítsa továbbra is az összes nem nyereszkesedési célból alakult szövetkezetek teljes kereskedelmi szabadságát*, a kereskedőkkel és egyéb kereskedelmi vállalatokkal való teljes egyenjogúságát.

IV. Adjon az állam nagyobb összegű kamatmentes kölcsönt a szövetkezeti központoknak az *olcsó szövetkezeti hitel*, valamint az *értékesítő intézmények* megteremtése céljából.

V. A *szövetkezeti* alapon létrehozott ipari, kereskedelmi és értékesítő (gabona, bor és háziipari stb.) vállalkozásokat részesítse az állam legalább ugyanolyan, esetleg nagyobb mértékű *anyagi és erkölcsi támogatásban*, mint amilyent a beruházási és iparfejlesztési törvények a hasonló czélú magánvállalkozások részére biztosítanak.

VI. Gondoskodjék a kormány arról, hogy az illetékes hatóságok — már közegészségügyi szempontból is — elsősorban a fogyasztási és értékesítő szövetkezeteknek adják meg az *üzemelési, ugyszintén a dohánylevélgyártási engedélyeket*.

VII. A szövetkezetekre kedvező *új adótörvényeket* mielőbb léptesse változatlanul életbe a kormány.

VIII. Az esetben, ha a szövetkezeti mozgalmat a közéletben vagy a parlamentben támadások érnék, minden képviselő tartsa kötelességének, hogy ezekkel szembeálljon. *Beszámoló beszédeiben pedig adjon számot a szövetkezetek érdekében kifejtett munkásságáról.*

Kinevezések a földművelésügyi minisztériumban. A hivatalos lap 105. száma szerint Öfelsége a király a földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Tomcsányi Gusztáv* erdőigazgatónak, *Lászlóffy Gábor* és *Vadas Jenő* főerdőtanácsosoknak a miniszteri tanácsosi címet és jellegű díjmentesen adományozta. Kinevezte tovább *Szilágyi Boldizsár* és *Ambrózy Béla* miniszteri osztálytanácsosi címmel és jellegű felruházott műszaki tanácsosokat miniszteri osztálytanácsosokká.

Gyászhir. *Kölygessy Károly* nyugd. urad. számvevő 78 éves korában e hó 5-én meghalt és május 7-én helyezték a pécsi központi temetőben örök nyugalomra.

Választási mozgalmak. Eppen olyan általános, mint reánk nézve szomorú jelenség, hogy az idej választási mozgalmakban a gazdasági programok háttérbe szorultak. Ugy látszik, a jelölt urak attól félnek, hogy szolid és reális feladatok kitűzésével a felzavart közönség igényeit ki nem elégíthetik, ezért erős és színes jelszavakhoz folyamodnak. Az agrárprogramot alig néhány jelölt vallotta idáig magáénak s meg kell állapítanunk, hogy ezeknek fejtegetéseit különösen a németseglakta vidékeken nagy helyesléssel fogadták. Annál többen vállaltak harezot az ugynevezett kisgazdapárt zászlója alatt kivált a dunántúli kerületekben, noha ennek az ősz folyamán alakult pártnak próbálkozása most még inkább csak alkotmányos tornagyakorlatnak tekinthető. Jelöltjei nagyjából részben kisgazda és parasztbirtokosok, kiknek egyéni jóhiszeműségük ellen aligha lehetne kifogást emelni, más kérdés azonban, megállanák-e helyüket a parlamentben, ha csakugyan mandátumot kapnának. E tekintetben kétségtelenül csalódás várna rájuk, mert a törvényhozótestületben tapasztalat szerint a közügyekben való tájékozottság, a magasabb látókör és fejlett intelligencia nélkülözhetlen feltétele

VFOLYAM.

vetkezeli neve-
rról, hogy főleg
hallgatóit, sőt
bőbbfoku falusi
ak a szövete-

y a köztisztvis-
részt vegyének
ak alakításában

ti törvény meg-
nyit úgy alkossák
ssen a szövete-
szkedő és uszo-
einek, másod-
nytervezetektől
az összes nem
vetkezetek teljes
reskedőkkel és
al való teljes

összegű kamat-
központoknak
nt az értékesítő
ból.

ozott ipari, ke-
bor és házi-
sítse az állam
agyobbmértékű
mint amilyent
nyek a hasonló
e biztosítanak.
rról, hogy az
szegügyi szem-
szási és érté-
g az italmérési,
gedélyeket.

uj adótörvé-
anul élthe a

kezeti mozgal-
entben táma-
ntsra kötelese-
n. Beszámoló
szövetkezetek

minisztérium-
zerint Ófelsége
er előterjeszté-
ának, Lászlóffy
ácásoknak a
lletet díjmen-
vább Szilágyi
szteri osztály-
ruházott mű-
tanácsosokká,
nyugd. urad.
5-én meghalt
zponti temető-

yan általános,
g, hogy az idei
ági program-
szik, a jelölt
ális feladatok
ényeit ki nem
jelszavakhoz
alig néhány
eg kell állat-
it különösen
helyesléssel
harcot az
alatt kivált a
nek az ősz
asa most még
sorlatnak te-
gazda és pa-
nizsemiségük
i, más kérdés
arlamentben,
k. E tekintet-
ájuk, mert a
szerint a köz-
gasabb látó-
tlen feltételje

ugy a hatályos ellenőrzésnek, mint az alkotó munkának. Ezért a csőd felé szokott közelegni az a társadalom, amely a vezető intelligenciából kifogyott vagy azt vezetőszerűtől megfosztja, mielőtt pótolni tudná. Háboruban a legügyesebb közlegény sem pótolhatja a hadvezér szerepét; az életben is így van az s csupán a merkanti-lista uraknak van okuk örülni annak az időnek szemmelátható közeledésén mikor a nép egy-szerű fiaival fogják összemérni raffinériájukat.

A gazdasztek nyugdíjintézetének közgyűlése. A „Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézete” Nick Ede királyi tanácsos, koronauradalmi jószágigazgató elnöklésével e hó 7-én tartotta szokásos évi közgyűlését. A gyűlésen Jeszenszky Pál királyi tanácsos, ügyvezető-igazgató részletesen beszámolt a nyugdíjintézet multévi munkásságáról. Jelentése szerint az intézet törzsvagyona 731,000 korona. A tagok száma 200, akik összesen 224,000 korona nyugdíjat biztosítottak. Az intézet multévi munkásságából kiemelendő a gazdasági egyesületi titkárok csatlakozása a nyugdíjintézethez, nemkülönben a szőlészek és pinczestereknek az intézet kebelében közeljövőben megalakítandó új nyugdíjosztályának előkészítése. A közgyűlés a jelentést élénk helyesléssel vette tudomásul és elismerését nyilvánította a vezetőségnek. A választások során igazgatósági tagokul Böjtös Árpádot, Gémesi Károlyt, Woher Jenőt, Horváth Jenőt, Köszler Károlyt, Serfőző Gézát, a felügyelő-bizottságba pedig Förster Lajost, Nagy Sándort, Székács Istvánt, Thegze Lajos dr.-t, Bogyay Emilt és Pfeifer Istvánt választották meg. Az alapszabályok értelmében a közgyűlés elé utalt felelősségek elintézése után a tanácskozás véget ért.

A nemzetközi kertészeti kiállítás kitüntettjei a zsüri ítélete alapján a következők: a disz- és kereskedelmi kertészek csoportjában a külföldi kiállítók közül: Harrach gróf kertigazgatósága Schloss-Prugg (Alsó-Ausztria) elismerő oklevelet, Van Nes és Fiai ker. kertészek Boskoop (Hollandia) állami arany- és ezüstérmét, Seidel T. A. Saubegast állami aranyérmét és József kir. herceg második védnöki tiszteletdíjat nyerték és ezeken kívül több külföldi kiállító nyert állami ezüstérmét és egyéb díjakat; a hazai kiállítók közül Babák Ferencz mű- és kereskedelmi kertész Budapest egyesületi aranyérmét és Budapest székesfőváros 100 koronás tiszteletdíját, Bernolák Gábor ker. kertész Sorokszárról állami aranyérmét és több pénzdíjat, Budapest székesfőváros kertészete jegyzőkönyvi köszönetet és Ilsemann Keresztély fővárosi kertigazgató Mauthner Ödön 500 koronás tiszteletdíját, a budapesti m. kir. kertészeti tanintézet elismerő okiratot és Ráde Károly főkertész Budapest székesfőváros 300 koronás tiszteletdíját, a cs. és kir. udvari kertészet elismerő okiratot és Wiszl Nándor kertgondnok részére Mauthner Ödön 500 koronás tiszteletdíját és köszönetet a közreműködésért, Esterházy Miklós herceg kismartoni kertészete állami aranyérmét, Grazl Lajos ker. kertész Budapest, Jedlicska Nándor báró tornyai Schossberger főkertésze Nagykartalról és Lokousek Antal ker. kertész Budapest egyesületi aranyérmét, Kovács Testvérek ker. kertészek Budapest és

Nagy Imre kertészete Budapest állami aranyérmét, magyar királyi javítóintézet Aszód jegyzőkönyvi köszönetet és elismerő oklevelet, Mühle Árpád Temesvár elismerő oklevelet nyertek. A tájkertészet csoportjában állami aranyérmét nyertek: Brache Mainheim, Lipik-fürdő kertészete, ifjabb Niemetz Ferencz, Petz Gyula, Társadalmi Múzeum Car. N. Severi Reggente la Direction dei Publ. Gardien di Rom; egyesületi aranyérmét: Szeged szab. kir. város közkertészete nyertek. A virágkültészet csoportjában állami aranyérmét nyertek: Pásztory Miklós, Nagy Imre, Keffenbaum. A faiskola-csoportban állami aranyérmét nyertek: Barbier & Co. orleansi faiskola, San Marco hercegnő nagykomlói kertészete, Schulcz Rezső ker. kertész Kozolozsvár, egyesületi aranyérmét pedig: Babák Ferencz ker. kertész Budapest. A gyümölcskertészeti csoportban állami aranyérmét nyertek: várbogya Boggyay Andor Székesfehérvár, Esterházy Miklós herceg eszterbázai és kismartoni kertészetei, Schullétus W. Venéma, Fischer és Társa Nagyenyed, Gerendai-féle kertészet Piszke, Niemetz V. F. faiskolatulajdonos Temesvár, Lakos Imréné Nagybánya, Komonkay Korponai Kornél Nagybánya, Kovács Ilona, Handl Róza Budapest, Prickelmayer Jenő Budapest és Zlinszky Béláné Budapest; a konyhakerti csoportban állami aranyérmét nyertek: Esterházy Miklós Mórész gróf eszterházi kertészete, Széchenyi Sándor gróf nagydorogi spárgatelepe, Sinkovich Lajos Szamosújvár; egyesületi aranyérmét pedig Gyérey Richárd Ozoráról; a kertészeti irodalom és tanügy csoportjában állami aranyérmét nyertek: Buchold Louis München, Pesti Kertészársulat és Schwarz Béla tanszerkészítő Budapest. A kertészeti ipar csoportban állami aranyérmét nyertek: Andros és Társa Breslau, Hönch és Társa Niedersodlitz, Dröcher Ignáz és Fia Budapest, Király Sándor Budapest, Kollarié Pál és Fia Budapest, Lipner Ármán Budapest, Magyar Kereskedelmi R.-T. Budapest, Ujlaki Tőzla- és Mészegető R.-T.; egyesületi aranyérmét nyertek Farkas és Társa Budapest, Mátray F. és Társa, Pásztory Mórész Miklós Budapest; Souh M. G. Breslauból növényházakért Ófelsége a királyi díjat nyerte. A X-ik csoportban állami aranyérmét nyertek Magyar Kereskedelmi R.-T., Avenarius művek, Geitner és Rausch, Lipner Ármán és Király Alajos szőlő- és gyümölcspermetezőket.

Ötezer liter tej naponta. Tejtermelő gazdaságok figyelmét felhívjuk arra, hogy egy fővárosi fogyasztási érdekeltiségnek napi ötezer liter teljes teje van szüksége, melyet csakis tejtermelőktől óhajt beszerezni. Szállítási idő ezévi október 1-én kezdődik, ajánlatokat azonban május hó végéig kell megtenni. Szállítási távolság 150 kilométeren belül; a tej ára a feladó állomásra küldve számítható. Ajánlatokat, leveleket szives-séggel a „Köztelek” szerkesztőségébe továbbít.

A Magyar Ebtenyésztők és Ebkedvelők Egyesülete által május 14. és 15-én rendezendő országos ebkiállítás iránt oly óriási az érdeklődés, hogy a kiállítási bizottság a nevezéseket e hó 10-én lezárja. A Szapáry Pál gróf elnöklete és Fónagy József elnöklete alatt álló egyesület tagjai igazán szép kollekciókkal vesznek részt a kiállításon. Külön lesznek kiállítva a Vastagh György szobrász által természet után

készült különböző fajtájú ebek, mely szobroknak eredeti mintái a wieni vadászati kiállításra készülték. Igen szép kollektívákat mutatnak be: Széchenyi László gróf drót- és hosszuszőrű taeszkókat, a gödöllői csász. és kir. udvari vadászok hannoveri vérebeket, Mattanovich Károly érseki uradalmi erdőmester settereket, Grafi Frigyes hirnyes vizslait, Cseh Ödön foxterrierjeit, Kunossy Frigyesné malteser és japáni chin kutyaikat, Eötvös Ilona és Rolanda bárónők foxterrierjeit, Brórosdy Fülöpné pointerjeit stb. A kiállítást szombaton, 14-én, délelőtt 9 órakor nyitja meg védnöke, Serényi Béla gróf földmívelésügyi és Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter.

Losonezi gyapjuvásár. A május 9-én megtartott losonezi vásárra behozatott körülbelül 1000 zsák gyapju, melynek mosatása és szárazsága az esős és hűvös idő következtében többnyire nem volt kielégítő. Általában tavalyi árakat fizettek, helyenként valamivel többet is. Paraszgyapju 170—190 K., uradalmi tételek 210 K.-ig keltek el 56 kg.-ként.

Magyarország buzabehozatala. A m. kir. központi statisztikai hivatal most megjelent kimutatása szerint április hó 16—30-ig behoztak Magyarországra: Ausztriából 29,441, Boszniából 5131, Oroszországból 6427, Romániából 64,409, Szerbiából 200, összesen 105,608 q buzát. Ebből Budapestre jött 91,743, Eszékre 5015, Győrrre 5529 q.

Gazdasági iroda. Nagyváradon, Uri-uteza 11. szám alatt Kovács János okl. gazda, egyesületiink volt s-titkárja gazdasági szakirodát nyitott. Elvállalta a Műtrágya Értékesítő Szövetkezet vezérképviseletét Bihar és Hajdu vármegyék területére, emellett azonban foglalkozik az összes gazdasági szükségleti cikkek, u. m. gazdasági gépek, olajok, zsák, ponyva, erőtakar-mányok, vetőmagvak, szén stb. eladásával. Célja az irodának, hogy a közvetlen érintkezés által ne csak a nagy- és középbirtokoknál, de a kisgazdák körében is az okserű, jövedelmezőbb gazdálkodást a műtrágyák, bevált gazdasági gépek és egyéb cikkek terjesztése által előmozdítsa. Kovácsnak itthon és a külföldön szerzett tapasztalatai és szaktudása feljogosítanak azon reményre, hogy vállalkozása, mely azon vidék gazdasági haladását van hivatva előmozdítani, sikerrel fogja szolgálni a kitűzött célt.

Az első magyar ezementhordóépítőgyár. Egy nagyobb iparvállalat létesült most Gyöngyösön. A Gyöngyösi Forgalmi Bank r.-t. f. évi május hó 1-től ezementhordó- és tartányépítési osztályt állított fel. A pinczészeteknek ezementhordókkal való ellátása külföldön már évtizedek óta el van terjedve, míg nálunk csak az utóbbi években kezd tért hódítani. A Gyöngyösi Forgalmi Bank ezen új osztályának létesítésével a magyar pénznek külföldre való vándorlását igyekszik megakadályozni.

Parcellázások jutányos és gyors keresztül-vitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete” üzletműködési köre kiterjed a parcellázások lebonyolítására és az e célra szóló kölcsönök adására is. Az intézet rendeltetését kizár minden nyereszkesedést, miért is maga parcellázási célokra birtokot nem vásárol, hanem

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek.

Európaszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti KALMÁR-rosták”

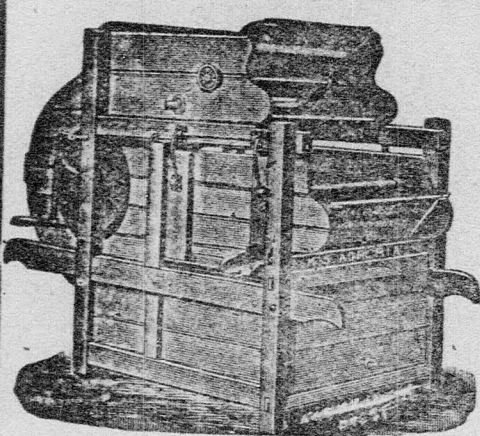
Ezért újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni

KALMÁR ZS. és TÁRSA, Hódmezővásárhely

különleges terménytisztítógyár és vasöntöde.

A Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körút 32.

kivánatra elvállalja méltányos munkadíj ellenében a parcellázások teljes (jogi, telekkönyvi és mérnöki) lebonyolítását s e célra megbízottját a helyszínére kiküldi, aki az összes teendők ellátásáról a helyi kiválmaknak megfelelően gondoskodik. Parcellázási czélokra az intézet előnyös feltételű kölcsönöket engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-utca 2. szám) kivánatra minden felvilágosítást megad. Az intézet működésének előnyei: 1. A lebonyolítás olcsósága. 2. Az intézet nyereségreszesedést nem igényel, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, ahogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a parcellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre egy összegben megkapja a vételárat. 5. Egyetemleges felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegezettek. Az intézet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: 1. A járadék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adhatnak. 3. Az egyik módozatú kölcsön teljes készpénzzel fizetetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olcsó közjegyzői hitelesítés. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

Jó könyvek.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület karöltve a „Patria” irodalmi és nyomdai részvénytársasággal könyvkiadó vállalatot tart fenn, melynek az a célja, hogy a gazdaközönseget jó és olcsó könyvekkel lássa el.

A kiadott könyveket gyakorlati gazdák számára írják olyan kiváló szerzők, akik együtt haladnak az élettel és a tudománnyal. Különös tekintettel van a vállalat arra is, hogy ne terhelje meg az olvasókat elméletekkel, miért is a szerzők csak azt adják elő, ami az élet tapasztalatain átszűrődött és helyesnek bizonyult. A gyakorlati iránynak és a takarékoság szempontjának betartása teszi lehetővé, hogy a könyvkiadó vállalat feltétlen megbízhatóságuk mellett könnyen érthető és olcsó könyveket bocsáthasson az olvasó közönség rendelkezésére.

Ujabb az OMGE. könyvkiadó vállalatában következő művek jelentek meg:

A „Köztelek Olcsó Könyvtára” I. évfolyamának 12 füzeté 5 K. Campbell H. W.: *Okszerű talajművelés*. Magyarra átdolgozta: K. Ruffy Pál. Füzve 3 K 50 f, vászonkötésben 4 K 50 f. Praznovszky Á.: *Dohánytermelés és kezeléstan*. II. kiad. Füzve 2 K, vászonkötésben 3 K. Károly Rezső: *Mezőgazdasági üzemszervezés és eredmények*. Füzve 9 K, vászonkötésben 10 K. Rodiczky Jenő dr.: *Die Bienenzucht in der*

Nusschale. II. kiadás 1 K 20 f. Cselkó István: *Szarvasmarhatenyésztés*. Füzve 7 K, vászonkötésben 8 K. Grabner Emil: *A gazdasági növények nemesítése*. Füzve 5 K, vászonkötésben 6 K. Szilárd Gyula: *Szőlőművelés és borkészítés*. Füzve 10 K. Vantsó Gyula dr.: *A bir-tokos és gazdasági közötti jogviszony* 3 K. *Az új végrehajtási törvény*. Kérdés és feleletekben 50 f. Kovács Imre: *A gyapju minősítése* 3 K 50 f. Cselkó István: *Takarmányozástan*. Kellner új elmélete alapján. Vászonkötésben 10 K. Sierbán János és Koerfer István dr.: *Tejgazdaság*. Kézí-könyv gyakorló gazdák és tejszövetkezetek részére. Füzve 4 K, vászonkötésben 5 K. *Népszerű kiadás* (Magyar és német nyelven.) Egyenként 2 K. Kovácsi Béla és Monostory Károly: *A ló és tenyésztése* 12 K, vászonkötésben 15 K. Rodiczky Jenő dr.: *A magyar juhtenyésztés múlt és jelen irányiról*. Vászonkötésben 3 K. *A kecske tenyész-tése és hasznóvétele* 1 K 50 f. Molnár István: *A mezőgazdasági gyümölcsstermelés és értékesítés*. Vászonkötésben 5 K. Kardos Árpád: *Házi és udvartekertek berendezése*. Vászonkötésben 3 K. Suschka Richárd: *Egyszerű gazdasági számvitel*. Vászonkötésben 6 K. Cserháti Sándor: *Talaj-ismertet*. Füzve 4 K, vászonkötésben 5 K. Péter Béla: *A vadon termő növények*. Vászonkötésben 5 K. Tormay Béla: *Általános állattenyésztéstan*. Vászonkötésben 7 K. Hreblay Emil: *A baromfi hizlalása és a hizott baromfi értékesítése* 1 K 50 f. Wiener Moskó: *Az új lakó uradalom üzleti beren-dezése* 1 K. Szilassy Zoltán: *Gazdasági számviteli naptár 1910* 2 K 50 f. *A Népkönyvtár Naptár 1910* 50 f.

Hogy a megrendelést kényelmesebbé tegyük, alább mellékelünk egy megrendelési lapot, amely kivágva és borítékba téve, a „Patria” r.-t.-nak Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám küldendő.

MEGRENDELÉSI LAP.

Alulírott ezennel megrendelem az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalatában megjelent következő műveket, melyeknek árát egyidejűleg posta-utalványon küldöm.

Kérem postafordultával alanti címre következő könyveket küldeni:

A könyv neve: _____

_____ ára _____ K.

_____ " " _____ " _____

_____ " " _____ " _____

_____ " " _____ " _____

Olvasható aláírás: _____

Lakóhely: _____

Utolsó posta: _____

Lapunk mai számában az 1182. és 1183. oldalakon közöljük Teleki Arvéd gróf drassói uradalmának hirdetésait, melyre felhívjuk olvasóink figyelmét

NYILTÉR. *)

A kiváló bőr- és lithimus gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES AGOST Szilágyi-Lippóczy Salvator-forrás-vállalat, Budapest, Rudol. rakp. 8.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Az időjárás esapadékos jellegű, amely oly mérvet ölt immár, hogy nem mindenütt itélik meg kedvezően. Sok a jóból is megárt s a túlkövr vetéseknek nem használ a dus esapadék. Nem egy helyen megdőlték a vetések. A külföldi piacokról érkezett hírek szerint Argentiniában kedvező időjárási viszonyok uralkodnak, ami az új vetéseknek hasznára válik. Angliában, Franciaországban és Németországban melegebb, napos idő volna kívánatos, hogy a vegetáció gyorsabb fejlődésnek induljon. Fordultak elő kisebb mértékű fagyok is, ami azonban most még május havában nagyobb károkat nem okoz.

Ami az üzleti viszonyokat illeti, a világpiacon az árszínvonal igen szabálytalanul alakult. Az angol piacokon lanyhulás jutott érvényre. Az amerikai piacok kisebb-nagyobb változásokat tüntetnek fel. Az oroszországi tőzsdéken az ünnepekre való tekintettel a forgalom korlátozott volt. A német piacokon nagymérvű áreszkénés következett be különösen a határidősüzletben. Az angol piacokon a forgalom lanyha irányzat mellett bonyolítottatott le, az árak kezdetben csökkentek, később valamivel szilárdultak. A francia piacokon a buzáruk kedvezőbb alakultak, csupán a lisztárakban jutott érvényre némi áreszkénés.

A magyar és az osztrák piacokon a múlt hét elején mutatkozott nagymérvű eszkénésre ismét áremelkedés következett be, ami főleg a májusi buzárukban jutott kifejezésre. A napi készáruforgalom 10-20 ezer metermázsá között variál. A bécsi piacon a készáruforgalom igen szűk keretek között mozog és az üzleti tevékenység főleg a határidősüzletre vonatkozik.

A rozsüzletben nagyobb változások nem fordultak elő. Tekintettel arra, hogy az új termést illetőleg nem oly biztatók a kilátások, mint a búzánál, ezen ezikk ára állandóbb jellegű és nem fordulnak elő oly mérvű változások, mint a búzánál. Az irányzat tartott, kellemes.

*) E rovatban foglaltakért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Nemzetközi gabonapiacz 1910 május 6-tól 1910 május 10-ig.

	Kelet	Effektív árak										Határidős	Határidős árak					
		Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chikágó	Buenos Ayres	Odessza		Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	New-York	Chikágó
Buza	9	25.-	21.04	26.60	25.-	26.51	24.-	21.88	—	18.26	18.31	Május	23.44	19.66 ²⁾	26.04	23.82 ¹⁾	21.62	21.20
	4	25.80	21.04*	27.20	24.90	26.51	24.20	21.56	—	18.26	18.31	Julius	20.88 ³⁾	19.55	25.28	23.44	20.20	19.22
Rozs	9	17.05	—	18.10	18.40	19.73	15.86	—	—	—	12.96	Május	24.32	19.83 ²⁾	25.94	24.1	21.44	20.52
	4	17.15	—	18.40	18.20	19.73	16.—	—	—	—	12.96	Julius	21.04 ³⁾	19.66	25.34	23.50	20.60	19.16
Zab	9	15.20	—	16.70	14.—	19.44	—	—	—	—	—	Május	—	—	18.04	15.86 ¹⁾	—	—
	4	15.40	—	16.60	14.20	19.44	—	—	—	—	—	Julius	16.40 ³⁾	—	18.66	15.86	—	—
Tengeri	9	12.10	14.84	12.70	14.80	19.14	—	—	—	12.70	—	Május	—	—	18.04	16.86 ¹⁾	—	—
	4	12.10	14.84	12.90	14.70	19.14	—	—	—	12.70	—	Julius	16.40 ³⁾	—	18.56	15.86	—	—
Árpa	9	12.70	—	16.—	15.80	20.32	—	—	—	—	—	Május	11.44	—	—	—	13.72	12.08
	4	12.70	—	16.—	16.40	20.32	—	—	—	—	—	Julius	11.66	—	—	—	14.20	—
												Május	11.68	—	—	—	13.56	11.74
												Julius	12.—	—	—	—	14.20	—

Jegyzet: *) Manítóba II.
 1) Június.
 2) Szept.
 3) Okt.

Árpában a forgalom jelentéktelen. Tengeriben bőséges a kínálat, érdeklődés csekély. A zabüzlet nem változott, valamennyi gabonaművek közül ezen az egyik a legelnyagoltabb. Az érdeklődés csekély és az egyes kisebb eladások a helyi fogyasztás szükségleteinek kielégítésére vonatkoznak.

Az egyes gabonaművekről, azok áráiról s az azokban végbement változásokról napjelenlünkben számolunk be.

Napjelenlítés a gabonaforgalomból.
1910 május 10.

A mai készáruforgalom 2000 métermázsára volt tehető. Az árak 5-10 fillérről ocsódtak. Az idő kiderült s meleg, napos idő uralkodik.

Rozsárak változatlanok, Budapest 16:90 koronával fizetik. A forgalom minimális.

Árpában alig elvélve fordul elő üzlet. Az árak változatlanok.

Zabban kevés üzletkötés történik. A vásárlásokban csupán a helyi fogyasztás vesz részt. Budapest 14:60 koronától 15:40 koronáig fizetik szin és tisztaság szerint.

Tengeriben a forgalom vontatott. A kínálat bőséges. Az árak csökkenő irányzatúak.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79 k. 25- K., 200 mm. 78-5 k. 24-85 K., 500 mm. 75 k. 24-75 K., 500 mm. 77 k. 24- K. felső, 500 mm. 79 k. 24-90 K.

Pestvidéki: 150 mm. 76 k. 23-80 K.

Rozs: 500 mm. 16:65 K. kp. p., 200 mm. 16:80 K. kp. p.

Zab: 100 mm. 14:45 K. kpf., 100 mm. 14:30 K. kpf., 200 mm. 14:20 K. kpf.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza 1910. októberre	20:64 K.
" 1910. májusra	23:44 "
Rozs 1910. októberre	16:24 "
" 1910. májusra	" "
Zab 1910. októberre	12:88 "
Tengeri 1910. májusra	11:32 "
" 1910. júliusra	11:50 "

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca. 1910 május hó 10-én. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 213 szekér réti széna, 90 szekér muhar, 12 szekér zsupszalma, 27 szekér alomszalma, 3 szekér takarmányszalma, 7 szekér zabos-bükköny, 200 zsák szezcska.

A forgalom élénk.

Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 660-860, muhar 700-860, zsupszalma 680-780, alomszalma 400-560, takarmányszalma 400-460, kéve tengeriszalma, egyéb takarmány, zabosbükköny 740-840, lóhere 760-800, luczerna, köles, sarju 640-740, szalmaszezcska 660-760. Összes kocsiszám 354. Összes súly 424,800 kg.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben a forgalom változatlan élénk volt és jó vételkés mellett a szeszárak szilárdan zágnak. Elkelt finomított szesz adózva 180-180:50 koronáig, adózatlanul 61-61:50 koronáig prompt és május-juniusi szállításra, míg ellenben későbbi szállításra drágább az ár.

Élesztőszeszben gyéribb volt a kínálat és 177:50-177:75 K.-ig adózva, 58:50-58:75 K.-ig adózatlanul kelt el.

Denaturált szesz nagyobb tételekben 51:50 K.-ig volt ajánlva és 52-52:25 K.-ig zárul hordóval együtt kötésre.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz gyéren volt ajánlva és a kínált tételek 56 K.-ig fix árban és 2-2:50 K.-ig jegyzésen alul találtak vevőre. Új termelési időszakban szállítva is több tétel került már zárlatra.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 56-57 K. Irányzat: változatlan szilárd.

Budapesti jegyzés

	nagyban	koronákban
Kontingens nyersszesz	56-57	
Finomított szesz adózva	180-180:50	
" adózatlan	61-61:50	
Élesztőszesz adózva	177:50-177:75	
" adózatlan	58:50-58:75	
Nyersszesz adózva	177:25-177:50	
Denaturált szesz	51:50-52	

(Az adózott szesz a 20 K. pótdóval együtt értendő.)

Liszt, őrlemények és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete őrletakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Liszt. Az üzlet irányzata továbbra is igen lanyha maradt. Az árak a hét elején emelkedtek, a hét végével azonban ismét eredeti áraikra csökkentek.

Diszpózióik kedvezőtlenül érkezték.

Heti lisztforgalom 78,265 q volt.

A fővárosi malmok átlagos buzalisztjegyzei 100 kilogrammonként Budapest 36:30, elegysúly tisztasúlyként, szákosztul.

Szám:	0	1	2	3	4	
(V-VIII. száll.)	37:60	36:80	36	35:20	34:40	
(IX-XII. száll.)	33:20	32:40	31:60	30:80	30	
Szám:	5	6	7	7 1/2	7 3/4	8
(V-VIII. száll.)	32:40	30:40	29:20	25:20	20:40	12
(IX-XII. száll.)	28:80	27:20	24:60	20:80	17:20	12:40

Rozslistárak:

Szám:	0	0/1	1	WR.	II.	II/B.	III.
Ár K:	27:60	26:60	25:60	24:60	21:60	19:60	16:40

A korpauzletben a lefolyt héten nyomott hangulat uralkodott és a készletek szaporodtak. A bekövetkező üzemredukcióktól kedvezőbb irányzatot várunk. Németszárg gorompa korpa iránt élénk érdeklődést tanúsított.

Heti korpaforgalom 19,269 q volt.

A többi abraktakarmányezikkek árai a következők voltak Budapest 26:60, teljes vagonrakomány vételénél 100 kg-ként:

Finom korpa 1910 máj. száll.	8:70-8:80
Goromba korpa 1910 máj. száll.	9:90-10
Finom korpa 1910 szept.-decz. száll.	8:80-8:90
Goromba korpa 1910 szept.-decz. száll.	10:10-10:20
Rozskorpa	10:10-10:20
Arpadára és arpaderceze	10:60-10:70
Malomkonkoly	10-10:10
Budapesti gyári repcepogácsa májusi szállításra	13:80-13:90
Derby-melész ab Hatvan vagy Pozsony	10:60-10:70
Szárított moslék zsák nélkül	13:60-13:70
Szárított répaszelet ab állomások	13:10-13:20
Szörpölő 48-50% cukortart. hordó nélkül ab czukorgyár	7:60-7:70

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizláló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 40% levonással vevő javára értendő.)

Öreg nehéz páronként 400 kg. felül	154-156 fillérig
Öreg közép	300-400 kg.
Fiatl nehéz	300 kg. felüli súly 164-166
Fiatl közép	250-300 kg. 164-166
Fiatl könnyű	350 kg.-ig

A hizottsértésüzlet irányzata élénk.

Bécsi szarvasmarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1910 május 9.

Felhajtás összege:	Minőség szerint:
Hizott marhában felhajtás 4737	Hizott marha 4737
Osontozni való marhában felhajtás 900	Legelőmarha (Weidvieh) 900
Összesen 5637	Osontozni való 900
Eladatlan maradt 25	Összesen 5637

Származási hely szerint:

Magyarországi 4233	Ökör 4090
Galicz s bukovinai 517	Bika 594
Osztrák tartományokból 846	Tehén 648
Összesen 5596	Bivaly 264

Árak (100 kilogrammonként élősúlyban, koronaértékben, fogyasztási adó nélkül.)

	I.	II.	III.
	rendű	rendű	rendű
Magyar hizott ökör	72-78-80-84	64-71	54-63
Galicziai hizott ökör	82-88-90-92	72-80	
Tarka hizott ökör	86-91-92-100	74-85	70-73
Bikák	68-86-88-90		
Hizott tehén	64-84		
Boszniai marha			
Legelőmarha			
Bivaly	44-62		
Kisgazd. hizó ökör	64-62		

Irányzat: szilárd, prima minőségű ökör a multheti árt megtartotta. Galicziai középminőségű ökör 1-2 koronával drágább. Harmadrendű minőségű ökör 2 koronával drágább. Bika összes minőség 2-4 koronával drágább. Csontosmarha 2-4 koronával drágább. Bivaly szintén valamivel drágább mint multi héten.

Szerkesztői üzenetek.

S. Noszkovci. Ön nem tudatta velünk, hogy mennyi répaszeletet s osalamadét kell hizóznál zöldtakarmánnyal helyettesíteni. Ezért csak arról tájékoztathatjuk, hogy mennyi zöldtakarmány pótolhat 1-1 kg. szeletet vagy osalamadét. Ugyanis 1 kg. besavanyított szeletet körülbelül annyi a táplálóanyag, mint 0:86 kg. ősz roszos-borsóban vagy 0:76 kg. el nem fásult luczernában vagy 0:67 kg. vöröshereben, míg ellenben 1 kg.

besavanyított osalamadéban körülbelül annyi a táplálóanyag, mint 1:11 kg. roszos-borsóban vagy 1 kg. luczernában vagy 0:9 kg. vöröshereben. E számok azonban csak hozzávetőlegesek, mert a szelet s osalamadé tápértékét nagyon befolyásolja a viztartalom nagysága, a zöldtakarmány pedig az, hogy fiatalabb vagy fásabb-e. A vöröshere mindenestre a legtáplálósabb valamennyi között.

S. D. Bánok-Szentgyörgy. A biztosító társaság körlevelében kifejtett jogi álláspont egészen helyes és megfelel a bírói joggyakorlatnak. A szavatossági biztosítás nálunk már eléggé virágzó biztosítási ág. A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete szintén foglalkozik vele.

J. P. Moson. A senior tengeriültetőgéppel hosszában rendszerint 24 mélyen szoktak vetni (63 cm.). Ha azonban távolodásokba akarnak vetni, akkor annak megfelelő sodronyt kell vetni, mert a vetéstávolságokat a sodronyon levő göbök adják meg. A gép keretében levő hézagnak a rendeltetése, hogy a földet oldalt a keréknek jól hozzányombassa a lapokhoz, ellenben felül szabadon maradjon.

F. S. Kovágo. Kétegéprendszert benzinnel motorozni még nem gyártanak.

F. K. Rákst-pusztá. A munkaadó gazdasági eselődjét az 1 korona 20 filléres biztosításon fölül baloszt ellen még másként is biztosítani nem kötelek. Azonban ha magát minden balesetből eredhető kártérítési felelősségtől mentesíteni akarja, igen helyesen teszi, ha az ujonnan meghonosított, ugynevezett szavatossági biztosítással él, mert ez a gazdasági eselődökön kívül minden gazdasági munkásra, sőt esetleg megkötözt harmadik személyekre is kiterjed. Kiterjed továbbá a gazda hibájából, mulasztásából eredhető kártérítési kötelezettségekre, a kártérítési polgári, sőt büntető perek költségeire is. Bővebb felvilágosítást nyerhet a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, mely ezen üzletággal foglalkozik. Lapunk tavalyi évfolyamában a biztosításnak ezen fajtát bőven ismertettük.

V. J. Kárát annak köszönheti, hogy tulságos bizalmat tanúsított indokolatlanul. Az 1000 korona árát joggal visszakövetelheti, ámbár ez a követelés is időelőtti, mert az illető a tulajdonos beleegyezését még mindig megszerezheti. Utazási költségeihez és a fizetésben szenvedett kár megtérítéséhez nincsen jogos igénye, mert az előbbinek megtérítésére az illető magát nem kötelezte, az utóbbi kárt pedig Ön a saját elhamarkodott eljárása folytán szenvedte.

G. F. Kulcsár alatt nem szokás gazdatisztet érteni és hogy Ön ezen ezime daczára gazdatisztnek lehet tekinteni, az alkalmazásának és teendőinek minőségétől függ. A gyakorlati vizsga magában nem irányadó. Minthogy az Ön által teljesítendő feladatokat és az Ön hatáskörét nem ismerjük, határozott véleményyt nem mondhatunk. Ha Ön az Önté bizott teendőknél és hatáskörénél fogva gazdatisztül tekintendő: akkor a szóbeli felmondásnak nincsen érvénye.

Sz. Gy. Gelej. Nem valószínű, hogy az állam magánvállalkozóknak kölcsön gépeket adjon. Egyébként tessék kérdésével az Országos Tejgazdasági Felügyelőséghez (Budapest, földmiveltésügyi minisztérium) fordulni.

S. A. Szendrey. A Teleky Árvéd-féle keltetőgép a kellő elővigyázattal igen jó sikerrel használható. A mesterségesen keltetett csirkék semmivel sem gyengébbek és kényesebbek, mint a tyúk alatt kelek. Csak persze gondozni kell azokat. A mesterséges keltetésről egyébként a „Köztelek” 1908. évi 8. és 32. számában, amelyek a „Köztelek” kiadóhivatalában (Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.), továbbá Kövy József „Mesterséges csibekeltetés” (ára 1:10 K.) és „Mesterséges csibenevelés” (ára 50 fillér) című könyveiben, amelyek a „Patria” r.t. szakkönyvkereskedésében (Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.) megrendelhetők, talál szakszerű utbaigazítást. A Teleki Árvéd gróf-féle keltetőgép megrendelhető a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezet”-nél (Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.), hol használati utasítást is adnak hozzá.

EREDETI ANGOL BENZIN SZIVÓGÁZ MOTOROK NYERSZALAJ MOTOROS CSEPLEKESZLETEK

OLCSÓ-ÁRAK, FELTÉTLEN-MEGBIZHATÓSÁG, AZONNALI-SZÁLLÍTÁS.

LOKE ANDOR MAGANMERNOK
BUDAPEST, IX. FERENC-KÖRÜT 42.
TELEFON: 47-23

Magyar szabad.: 41461. sz.
Orosz szabad.: 13184. sz.

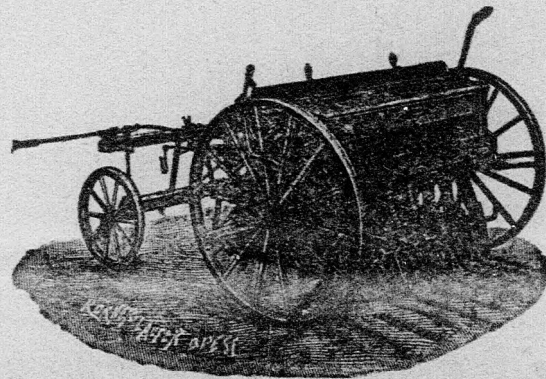
Osztrák szabad.: 24190. és 36532. sz.
Német szabad.: 171497. és 197235. sz.

„REKORD II.”

szab. sorvetőgép

a losonczi mezőgazdasági gépgyár gyártmánya
sorba vet – sorba trágyáz.

A sorbatrágyázás
bámulatos termés-
többletet eredményez

A sorbatrágyázás által
kb. 50% műtrágyameg-
takarítás érhető el ::

Könnyű súlyu és sokoldaluan használható vetőgép.
Államgépgyári legújabb szerkezetű gőzlokomobilok, aczelkeretű gözcséplőgépek,
benzinlokomobilok, Kalmár-féle rosták, resiczai aczélekék és egyéb talajművelő eszközök.

Árjegyzékkel és árajánlattal kívánatra szívesen szolgál

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége,
BUDAPEST, V., Váci-körut 32.

OLAJ

Diesel és más szerkezetű motorok hajtásához,
fűtőolaj, motorkenőolaj,

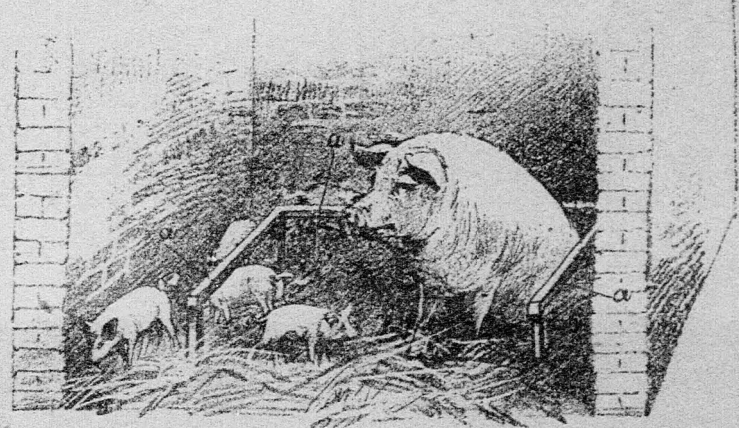
könnyű és nehéz gépolajok, hengerolaj,
motor-, auto- és forrasztóbenzin,
hydrür, gázolin, petroleum a legjobb
minőségben és legolcsóbban kapható a

Hazai Kőolajipar r.-t.-nál

Budapest, X., Kőbánya, Gyömrői-ut 140. szám.

5538

Most jelent meg a „Köztelek Olcsó Könyvtára” II. évfolyamának 4. füzeté:

Sertéstenyésztés

Írta: **Enesei DORNER BÉLA.**

26 ábrával.

Ára bérmentes küldéssel 60 fillér.

Megrendelésnél kérjük az összeget levélbélyegben előre beküldeni, mert utánvét mellett a könyv 45 fillérrel drágább.

Megrendelhető a „Pátria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám. (Köztelek.)

Eladásra kerül nagy mennyiségben sima és gyökeres *Riparia Portalis* és *Rupestris Monticola* alanyvessző, ugyszintén ily alanyokor készült

elsőosztályu gyökeres fásoltvány

a legkitünőbb **bor- és csemegeszőlőfajokban.** Továbbá eladunk többféle fajban egy- és két éves

gyökeres hazai szőlővesszőt.

Megkeresések közvetlen hozzánk intézendők:

Badacsony-Szentgyörgyhegyi szőlőoltványtelep, Tapolcza. (Balaton-vidék.)

3943

21541. IV. szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A mezőhegyesi m. kir. ménesbirtokon hizlatt alább felsorolt hizott állatok és a gazdasági szeszgyáraiban előállított finomított szesz eladása czéljából 1910. évi május hó 31-én délelőtt 11 órakor a földmivelésügyi m. kir. miniszterium első em. tanácstermében zárt írásbeli ajánlatok alapján versenytárgyalás fog tartatni.

Eladásra kerül: 122 darab nyugati fajta hizott ökör, 50 darab nyugati fajta hizott tehén, 3 darab nyugati fajta hizott bika, 56 darab magyarfajta hizott ökör, 660 darab hizott ürü, 1200 hektoliter adóval terhelt kontingens finomított szesz és 500 hektoliter adóval terhelt kontingens kivüli finomított szesz.

Ajánlattevők felhívtnak, hogy az egy koronás bélyeggel és a részletes feltételekben kitüntetett bánatpénzzel ellátott és sajátkezüleg aláírt ajánlatokat, az egyes csoportoknak megfelelő felirással jelezve legkésőbb 1910. évi május hó 31-én délelőtt 11 óráig a földmivelésügyi m. kir. miniszterium házipénztáránál (félémelet 29. sz. ajtó) nyujtsák be, később érkező ajánlatok figyelembe vételüni nem fognak.

Az ajánlatok tehetők nemcsak az összes bizóállatokra és szeszre, hanem a hizóállatokra istállónkint, a szeszre legalább 50 hektoliter mennyiségre is.

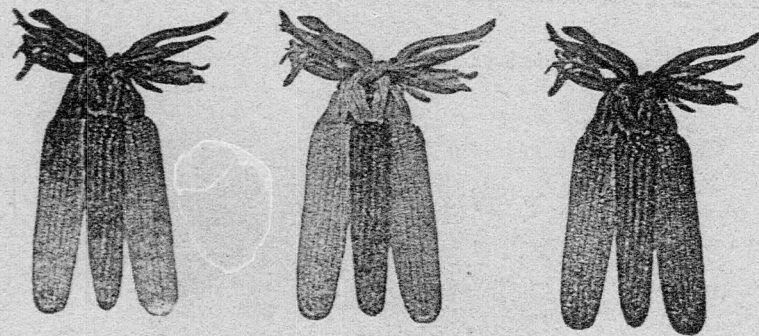
A részletes eladási feltételek a földmivelésügyi m. kir. miniszterium IV. főosztályában, valamint a mezőhegyesi m. kir. ménesbirtok igazgatóságánál betekintheők, vagy kívánatra Mezőhegyesről megküldetnek.

Az eladásra becsátott hizott állatok a mezőhegyesi m. kir. ménesbirtokon megszemléltetők s előzetes értesítésre a mezőhegyesi állomáshoz fogatok rendeltetnek.

Budapest, 1910. évi április 28-án.

5536

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Ujdonság!

- Ha állandóan maximális terméseket akar elérni minimális előállításai költség mellett,
 - ha sikeresen akar védekezni a tartós szárazság hátrányai, meddőség és fattyuhajtások ellen,
 - ha meg akarja akadályozni kukoriczájának elfajzását,
 - ha biztosítani akarja az erőteljes, hiánytalan komplet növényzszámot és azok gyors fejlődését,
 - ha el akarja érni, hogy minden egyes növény feltétlenül megteremje a maga egészséges, jól benőtt, súlyos csövét,
 - ha meg akar ismerkedni a nagy eredményeket biztosító racionális mag szelekcióval és megnevesítésével,
- akkor hozassa meg a most megjelent:

A MODERN OKSZERŰ KUKORICZATERMELÉS

ezimü, számos ábrával ellátott szakmunkát, mely a nálunk divónál sokkal jobb, **amerikai kukoriczatermelési rendszert** és az összes előnyösebb e czélra szolgáló gépeket, eszközöket s azoknak árait kimerítően ismerteti.

Ára 4 korona,

mely összegnek előzetes beküldése mellett bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya

- minden tekintetben előmozdítani kívánja a gazdaközönségnek érdekeit s ezért:
 - Jelzalogkölesdnöket** közvetítünk előnyös feltételek mellett, ha a gazdák e czélból hozzánk fordulnak.
 - Felülvizsgáltatjuk** a be- gyógyítári vényeket, s megállapítjuk, hogy azok a cseleddör-küldött vény rendelkezéssel szorint számítottak-e.
 - Adóügyekben** szakvéleményt adunk. A beküldött adókönyvek alapján **felülvizsgáltatjuk** az adó helyes kivetését és túlfizetés esetén annak visszatérítését kiesz-közöljük.
 - Tarifális kérdésekben** díjtalanul szakszertü felvilágosításokat **vasuti és hajó-fuvarleveleket** s kioszközöljük a túlfizetett fuvardíj visszatérítését.
 - Gazdaságok állandó felügyeletét** és ezek üzemenek **ellenőrzését, számvitelek** felülvizsgálatát és ellenőrzését elvállaljuk, illetve arra szakembereket küldünk ki.
 - Szaktanácsot** adunk **számviteli** kérdésekben.
 - Üzemterveket,** melyek az okszerü gazdálkodás alapját képezik, kidolgoztatunk.
 - Szakértői** tisztséget peres ügyekben elvállalunk és mindennemü mezőgazdasági **értékbecsléseket** végeztetünk.
 - Biztosítási** ügyekben tanácsot adunk és mindennemü biztosítási ügylet lebonyolítását elvállaljuk.
 - Nyilvántartjuk** a bejelen-tett **eladó és bérbeadó birtokokat,** vala-bérelni szándékozókat, **birtokot venni és**
 - Jogi tanácsot** is adunk, ha ily természetü ügyekben a gazdák hozzánk fordulnak.

Mindenféle tanácsot, felvilágosítást üzemi osztályunk révén a gazdák a legkiválóbb szaktekinetelyektől kapják.

Nyilvántartásra bejelentetett:

- Eladó birtok:**
- 197 m. hold, fővárostól 39 km-re, 8 h. szőlővel, gazd. épületekkel és 2 nagy pincével, 5 szobás urilakkal. 3
 - 200 m. hold sík fekvésű, I. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megfelelő gazdasági épületekkel. 8
 - 370 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, ur. lakással és 5 hold diszkerttel, köves ut mentén. 4
 - 100 kat. hold körüli I. o. hácskai föld, 15 percznyire a vasutállomástól, a Ferencz-osztorától 8 percznyire, urilak és gyümölcsösökkel. 6
 - 500 m. hold Szatmár megyében, vasutállomástól 2 km-re, kényelmes urilakkal. 7
 - 1015 kat. hold Torontálban a Tisza és vasut mentén, köves uttal, egészben, avagy csakis egy, körülbelül 500 holdas része, gazdasági épületekkel. 8
 - 580 hold Nógrád m.-ben. Vasutállomástól 3 km-re. Teljes felszereléssel 400,000 K. 14
 - 384 hold szőlőnek való, egyenes felületű, vasut közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültetett, egészben vagy részletekben is eladó. 13
 - 1000 m. hold Borsod-Abaúj megyében. A birtok egy darabban, jó és elegendő épülettel felszerelve, tohermentes, saját kezűleg alatt áll. Esetleg bérbeadandó. 15
 - 2435 m. hold, 50 hold termő gyümölcsösökkel Erdélyben, bérbé adott, megfelelő számú kintőből épült épületekkel, 10 szobás urilakkal, szeszgyár és finomító, jó munkásviszonyok. 16
 - 290 hold Szilágy megyében, vasutállomástól 7 km. Felerészben szántó, felerészben legelő és kaszáló. Dohánytermesztési engedéllyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tehénészetre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. 17
 - 200 hold, vasutállomástól 2 km. Szőlőmivelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákban vagy együtt az egész terület eladó. 18
 - Emeletes kastély, 25 hold földdel a Balaton mellett, szép park. Ára 75,000 K. 1
 - 139 m. hold Pest megyében, vasutállomástól 1/4 órányira, ebből 12 hold fiatal szőlő, 2 hold kaszáló, 30 hold szántó, 95 hold feltörhető legelő lanyával együtt 48,000 K-ért. 26
 - 986 m. hold Abauj megyében, széleságos gazdasági épületekkel, 10 szobás kastélyval, vasutállomástól 1 km-re. Előnyös fizetési feltételek. 28
 - 2056 m. hold három különálló részben: 155 hold 600,000 K, 300 hold legelő és rét 150,000 K és 194 hold mezőváros belterületén kastélyval, igen sok gazdasági épülettel 170,000 K. A birtokrészek külön-külön is eladók. 30
 - 1260 m. hold, melyből 400 szántó, 40 rét, a többi vágható erdő. Vasutállomástól 7 km. Kedvező fizetési feltételek. Esetleg bérbé is kivethető. 31
 - 306 m. hold Szatmár megyében, Nagykárolytól 12 km-re, 45 hold termő szőlővel, teljes felszereléssel. Ára 185,000 K. 32
 - Nógrád megyében 4700 holdas magyar birtok szeszgyárral és gőzmalommal eladó; a szeszgyár és gőzmalom a belsővel együtt tetszés szerinti 1500-2000 holdnyi területtel is kapható. Ugyszintén az egyes 300-500 holdnyi puszták külön-külön is eladtnak. Elsőrendű búzatermő földek, előnyös árak. 33
 - 624 1/2 m. hold Komárom megyében. Egy tagban, urilakkal és gazdasági épületekkel. Házi kezelésben. Családi viszonyok miatt sürgősen eladó. 34
 - 5000 kat. hold, melyből 4000 kibaszálható erdő, a többi szántó, kaszáló és legelő. Épületek két majorban, mindegyik vasuti állomás, 6 vízimalom, vasvasztó, mész- és vasbányák. Minden lényben jó köves ulak. 35
 - 165 hold Nógrád megyében, várostól 1/2 órányira, fővonal mentén, 4 szobás lakóházzal. 29
 - 700 kat. hold Temes megyében, I. o. ezukorrépatáj, 120 hold némes fizetelleppel, 25 hold gyümölcsösökkel, 13 hold oliványiszőlővel, 8 szobás, modern urilakkal, elegendő számú gazd. épületekkel. Ára hollifelszereléssel 810,000 K. 36

Birtokvételek:

- 1000 holdig eserdebe fővárosi házéri egy tulajdonban erdebe álló, fővonal Nógrád, Gömör, Heves vagy Borsod megyékben fekvő birtok. 567
- 800-1000 holdig jó földdel és épületekkel, instrukszóval. A lakóház falu vagy város közelében legyen. 70
- megvételre kerestetik: 500-1000 m. hold, lehetőleg egy tagban, előnyben részesül sík fekvés, vasutállomás közelében. 23
- 2-300 holdig, közel a fővároshoz, mely teigazdaságra alkalmas. 80
- 400-600 hold kastélyval, kerttel, elég és jó gazdasági épülettel. Temes, Torontál, Arad, Csongrád és Krasó megyékben. 175
- 50-100 hold, lehetőleg a főváros közelében, mely toherészetre alkalmas. 243
- 500 holdon felül bármely nagyságig. Bács, Torontál, Temes, esetleg más megyékben, jó minőségü talajjal. 380
- 400 hold körül, jó talajjal, lehetőleg helységhez közel fekvő lakóházzal. Szolnok, Heves, Pest, Békés, Bihar vagy Szatmár megyékben. 580
- 50-100 hold, közvetlenül a Duna mentén, Kalocsa és Pozsony között, esetleg a dunántulon, állandó vízi tó vagy folyó mentén. 94

Bérbeadó birtok:

- 1150 m. hold Nógrád megyében, jó gazdasági épületekkel, épülő vasut mentén, október 1-től, esetleg január 1-től 6 vagy 12 évre. 15
- 562 m. hold szántóföld, melyből 150 hold még ki nem irtott ritka eserdejés, vasuti állomástól 5 km-re. 85

Birtokberlet kerestetik:

- 150-200 m. hold, amely kereskedelmi növények termesztésére alkalmas és rajta teigazdaság üzhető. 2530
- 1000-1500 m. hold, lehetőleg sík fekvésű, előnyben részesül erdőnélküli birtok és síkfekvésű vasut-állomás közelében levő. 465
- 165 m. hold Nógrád megyében, fővonal mentén, várostól félórányira, 4 szobás lakóházzal. 465
- 100-120 h. város közelében vagy oly helyen, honnan városhoz jó vasuti összeköttetés van. 38
- 400-500 h. 10-12 évre, szükséges épületekkel, lehetőleg sík fekvésű, előnyben részesül erdőnélküli birtok és síkfekvésű vasut-állomás közelében. 501
- 800-1000 hold jó birtok, lehetőleg vasutállomás közelében. 92
- 1200 hold körül. 93
- 500-800-1000 holdig, lehetőleg mérsékeltén dombos vidéken. 112

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket az OMGE. üzemosztálya.

berni pirosarka tehénzetet felosztás miatt eladásra kerül 20 db éven felüli, 10 db éven aluli rendkívül szép üszőborjú, közté 2 db éven felüli bika. Értékesítés Welsz Benónél, Győr. Telefon 432. 4152

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalmában, posta Koneza, kaphatók: **Magyar faju edzve nevelt tenyészbikák.** 5021a

Igáslovakat erős csontozatu, nehéz terhek vontatására alkalmas egyedeket, csakis közvetlen tenyésztőtől, sürgős megvételre keresek. 4134

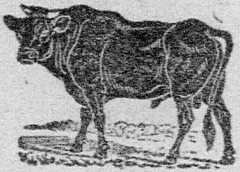
Szikossy S. Aladár BUDAPEST, VIII., Mária-utca 23. Telefon 507.

Igen szép, válogatott vörstarka szimmenthali jellegű 1-2-3 éves **növendék ökor és üszőborjakat** ugyszint legprimább leköni való és **jármosökreit** legjutányosabb áron ajánlanak

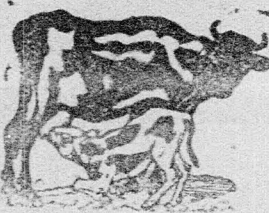
Klein Testvérek kereskedők **Czellőmők.** Megrendelések **egyezség** szerint bármikor is elfogadhatnak.

Elsőrendű **tiszta erdélyi-magyar fajta** 1-2-3 éves **ökörborjúkat** bármily mennyiségben jutányos áron állóan kaphatók

Nyegrucz és Társa legelőgazdaságában, **Szamosujvárt.** Czim: **Nyegrucz Tódor, Szamosujvárt.** 5315

Altalánosán elismert legelsőrendű **jármos magyar-faju erdélyi-ökrök, 1 és 2 éves ökor-borjak** s beállítani való tarka-ökrök egész éven át a legnagyobb választékban és jutányos áron kaphatók: 5533 **PAPP TESTVÉREKNÉL SZAMOSUJVÁR (Szolnok-Doboka m.)**

Legelsőrendű **bonyhádi eredeti teheneket, friss borjakokat, hasasokat s tenyészbikákat** bármely időben, bármely mennyiségben kulánsul és legolcsóbb áron szállít: **Fenyves Flaschner Sándor** tehénkereskedő. Levél- és sürgönyczim: Budapest, VII., Eiemér-u. 17. Telefon: 170-18. Istállóik: Kispest, Üllői-ut 4. Telefon „Kispest 33.”

Elsőrendű eredeti bonyhádi teheneket hasasokat, borjakokat és **tenyész-bikákat** bármely időben, bármely mennyiségben kulánsul és legolcsóbb áron szállítok 3145 **KLINGER MÓR** tenyész- és haszonállat-kereskedő Kispest. Lakás és istállóik: Kispest, Kölcsei-utca 5. sz. Levél- és sürgönyczim ugyanott. Telefon Kispest 35. Saját házban

Elsőrendű fajjelegű vörstarka ökor és üszőborjúkat 1-2-3 éves korban, továbbá hizlálásra vagy járomba való tarka ökröket, ugyszintén hasas vagy friss fajta **teheneket** a legjutányosabb áron egyezség szerint bármily mennyiség szállítására vállalkozunk. 269 **SPITZER és WEILER** Czellőmők.

Eladó egy centrifugál szivattyu 15 cm. belvillig átmérőjű, 14 méter csővel, szivókocsival, nagyobb mennyiségű vizszivattyúra és birkanzatóhoz alkalmas. Bővebbet Pargly Pálnál Siófok. 4107

Nincs többet a tyúkólaban, szabdalomra elfogadott „Féregmentesít” használatával **Kendermagos** Plymouth-Rock fajtyúk, ezek termékeny tojásai kaphatók. Árjegyzék ingyen. Miklóssy A. Nagykanizsa. 4058

Csibehurt (spergula) 20 koronért szállít Felszberg Ödön, Balassagyarmat. 4077

Benzinlokomobil, 14 lóerőjű, Herr Schrantz cséplő, vadonat új, levezető feltételek mellett azonnal eladó. Czim: Kellner Antal Budapest, Váci-ut 2. 4082

Elsőrendű bonyhádi faj vörstarka ökor- és üszőborjúkat 1-2-3 éves korban, továbbá hizlálásra vagy járomba való tarka ökröket ugyszintén hasas vagy friss fejű teheneket a legjutányosabb áron egyezség szerint bármily mennyiségben szállítok és istállóban állatok állandóan kaphatók. **Neizer Antal, Dombóvár, Tolna megye. 377**

Vegyesek Hirdetmény. A Magyar Magas-résztvényesi felhívásnak, hogy az alapszabályok 9. §-a értelmében az általuk fogyzett részvényekre egyenként a még határolkos 200, szóval ketteszáz k-4t a Bizalmi-bank részvény-társaság, (Budapest, IV., Mária Valéria-utca 12.) pénztárához legkésőbb május hó 20-ig befizessék. Budapest, 1910. április hó 30. Az igazgatóság. 4165

Alföldi ingatlanok adás-vételi és bérleti ügynökség szíves megbízásokat kér az igen t. földbirtoke és bérlo uraktól **HALÁSZ DOMOKOS** Hódmezővásárhely. 4095

Eladás **Alkalmi zongoravétel.** Bösendorfer, Schwegelhof-fer, Kern-Wirtl kiváló mesterek gyártmányul 200 forinttel feljebb, **Platinók 100 forint, új zongora vagy pianó 250 forint feljebb, mindegyik ártól feljebb, mindegyik ártól Zongora-, czimbalomhangolások helyben és vidéken szakavatott munkások által gyorsan és olcsón eszközöltetnek R. E. H. 21. 35. J. K. 27. a Mag. Kir. Zencakadémia szállítja, BUDAPEST, VI., Kátrly-utca 53. sz. 1139**

Gözcseplő-garnitúra eladók: 10 HP. Előfő magyar eredeti, 5 éves magánjáró garnitúra. 8 HP. Nicholson fogaskerék rendszerű, 4 éves magánjáró garnitúra. 6 HP. Shuttleworth fogaskerékrendszerű garnitúra, kitűnő karban. **Friedrich Testvérek, Temesvár. 6283**

Eladó egy ccentrifugál szivattyu 15 cm. belvillig átmérőjű, 14 méter csővel, szivókocsival, nagyobb mennyiségű vizszivattyúra és birkanzatóhoz alkalmas. Bővebbet Pargly Pálnál Siófok. 4107

Nincs többet a tyúkólaban, szabdalomra elfogadott „Féregmentesít” használatával **Kendermagos** Plymouth-Rock fajtyúk, ezek termékeny tojásai kaphatók. Árjegyzék ingyen. Miklóssy A. Nagykanizsa. 4058

Csibehurt (spergula) 20 koronért szállít Felszberg Ödön, Balassagyarmat. 4077

Benzinlokomobil, 14 lóerőjű, Herr Schrantz cséplő, vadonat új, levezető feltételek mellett azonnal eladó. Czim: Kellner Antal Budapest, Váci-ut 2. 4082

Kiskunhalason 1/4-od órányira 258 kat hold szántó, kaszáló és legelővel 416- földbirtoke, 1600 □-os holdanként 120-ért eladó. Tulajdonos Ifj. Orbán Ferencz. Ugyenőkök kizárva. 4075

Czukorrépmag, eredeti Kleen-wanzlebeni utótermék, plom-bált uradalmi elsőrendű áru, 185-150% csiraképesseggel jutányosan kapható: **Weiner Gyulánál, Budapest, Andrassy-ut 2. 4120**

Dukai Takách Ferencz gazdaságában, Duka, Vas megyre, eladó 1 új Cornick-féle kévkötő-aratógép, továbbá 8 tellér frizlási bázis és 1 bika 1-2 évesek, importált szülők után, és 18 tellér szimmenthali 1/2 éves üsző. 4106

Fényképezőgép, alkalmi vétel, esőtömögéből, köztük Zeiss, Götz, Voigtlander, Zeiss minimum, Palmos-Tükör reflex-kamera, Busch, Ritschel, Ernemann stb. finom anastigmatival fel szerelt modern gépek, kitűnő állapotban, garanciajával **potom olcsón** eladó egyenként is, objektívek külön is. Ugyanitt Götz, Zeiss, priz-mis látosóok, Radonál, Gyegyen-té 5. (Nem Egyetem-utca). 3828

Omega a legmegújultabb, legolcsóbb házi- és gazdasági lánczút-szivatty. Szállítás próbára is. Árlappal készeggel szolgál Magyar Lánczút-vállalat, Budapest, Felsőerdősröd 12. 4094

Tökmag, Sok éven át álltam szűrke indiai Mammuth és vörös china kereszteséből származó vadmag nálam kapható. Terménye kiválóan eltartható és bőséges, kilója 8 korona. Tarnai Bertalan földbirtoke, Apostag, Pest megye. Megrendelésnél kérem e hirdetésre hivatkozni. 3697

Egy 6 lóerőjű, 16 karban lévő cséplőgarnitúra eladó. Luperse-bek János Kaszaháza, u. p. Zolgerszeg. 4104

Gyömrői hírlátem megszüntése folytán eladó egy 8-as cséplőgarnitúra és 12 db. új üsző szék. Gergely Károly Tápó-Sáp, posta Nagy-Oszlár. 4136

Eladó Szatmár megyében, az örmény-magyar határán, 1200 hold, körülbelül 1650 hold. Bővebb felvilágosítást vevőknek küldök. Pázmány Kálmán földbirtoke, Kóly, Bihar megye. 4164

Érmelléki Bakar. Saját tenyésztésű, 6 éves és 6 és 7 éves bakorom van eladó. Ára hektoliterenként 50 korona. Miniat kivánatra 1 koronáért küldök. Pázmány Kálmán földbirtoke, Kóly, Bihar megye. 4164

1 darab Mc Cormick-féle malkorakó aratógép, melyet takarmány- és filkaszálásra is lehet használni, egy nyárón rögzített, jutányos áron eladó. Czim: Telcs Géza, Duka, Veszprém megye, Pápa mellett. 4181

Shuttleworth-féle 8 lóerőjű cséplőgép, 6 lóerőnyomást, lokomobil teljesen jókarban szabaddal eladó. Feltehető Dörner S. gazdasági gépkereskedőnél Bacsón tudhatók meg. 4162

Putytengeri eladás. Igen koral Putytengeri (bótermő kemény szemű). Közép koral Bánkúti löfogu (sárga igen kis csutájú). Késel ezüst fehér löfogu tengerei (örörszáru csalmidénak). Pórtócsra igen koral. Nyolcsoros Flórentin (puha nagy-szemű) eladók válogatott és megrostált minőségben a Jankamajori gazdaságban, u. p. Melykut. (Bács megye). Megrendeléseket elfogad 100 kg.-kint vevő zsákjában vasútra szállítva 15 koronáért, míg a készlet tart. Medvecky Károly olt. gazd. intéző. 4160

Előnyösen eladó egy évig használatban volt 2 darab eredeti Klinger-féle, 150 cm.-es 1583. és 1659. számú cséplőszalma-szató teljesen fel-szerelve, kitűnő állapotban. Bővebb felvilágosítást szolgál **Karner Ede** gépkertész Temesvár, Belváros, Háthory-utca 1. 4159

Eladó keveset használt nagy vas trieur, Kühne rosta, új szekérszettek, továbbá használt szekerek, gépek és molnár szerszám stb. Czim: „Villa” Keszthely, Vörösmarty-utca 7. 4179

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalmában, posta Koneza, kapható: **koránérő putyi, legkorábbi székelv tengeri-vetőmag.** 5201a

6703, pontos, olcsó földmérés világhírű szubidiom 18 átlomban.

Stádel-Törkös FÖLDMÉRŐ-TALIGA kapható Stádel gépgyárban. Győrött. Aluminium baromfi-lábgöyürü

Préselt buzaszalmát és zabszalmát szállít elsőrendű minőségben és legolcsóbban

Ehrenreich Béla Kármok Bácska) 6880

Hogyan örömlhetünk legolcsóbban? Irta: Erdős E. Jenő. **Ára 4 korona.** Megrendelhető a „Patria” r-t. gazd. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

A világ legjobb vízszivattyuja a Böttger-féle hőlégmotor-szivattyu, amely bármily mély-ségből és magasságra szállít vizet

OTTO BÖTTGER motor- és gépgyára DRESDEN-A 28. Vezérképviselő: Rubin Miklós mérnök, Budapest, VIII., Eszterházy-utca 20. sz. — Kérjen prospektust és katalógust. 330

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

Szövetkezeti 4 szobás házrész, teljesen modern lakás, a főváros budai részén eladó. Czim a kiadóhivatásban „Szövetkezeti ház” jel. alatt.

valódi aszfalt tetőfelezt szállít és fedéseket vállal **Kollár Ferencz és Tsa** fedőfelezt-gyára Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Idegen szavak és nevek szótára. A gyakorlatban előforduló idegennyelvű szállóigeék, szólások s rövidítések magyarázatával szerkesztette **Kelemen Béla.** Ára 4 korona, mely összegnek előzetes beküldése esetén bérmentve szállítja a „Patria” r-t. könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)

LEGYEK konyhából, kamrából, mé-szárszékéből, istállóból, vágóhídről biztosan elűzönek, ha a falakat **LÉGY-BONODORRAL** meszeljük. Legjobb már kora tavaszszal. — Egy kiló elegendő 25 □-méterre, 5 kg. leirással 6 kor. franco utánvétel. Megrendelhető **FODOR FERENCZNÉL** Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 40/H. Számos elismerőlevél. 5887

Legjobb vízszivattyuja a Böttger-féle hőlégmotor-szivattyu, amely bármily mély-ségből és magasságra szállít vizet

OTTO BÖTTGER motor- és gépgyára DRESDEN-A 28. Vezérképviselő: Rubin Miklós mérnök, Budapest, VIII., Eszterházy-utca 20. sz. — Kérjen prospektust és katalógust. 330

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

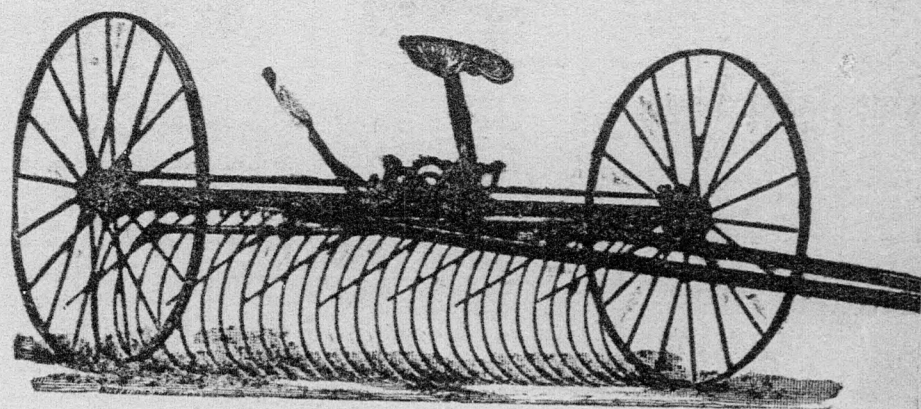
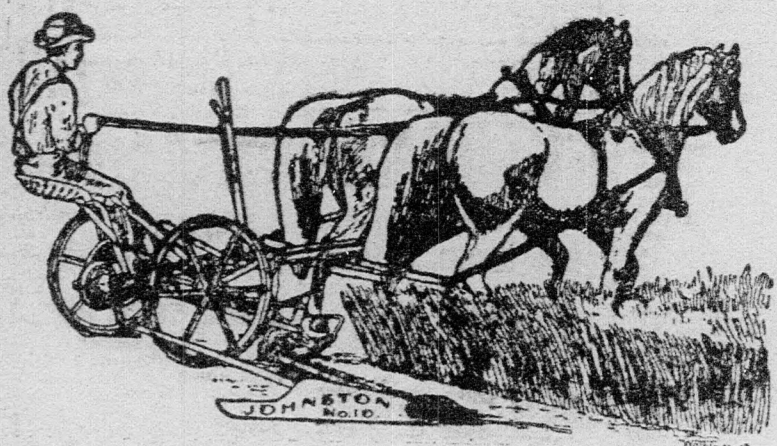
RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

RATTO Phosphor-panta PATKANYOK teljes kipusztításra szavatosság mellett tvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1 korona 50 fillér. **DETSINYI FRIGYES** Budapest, V., Marokkói-u. 2

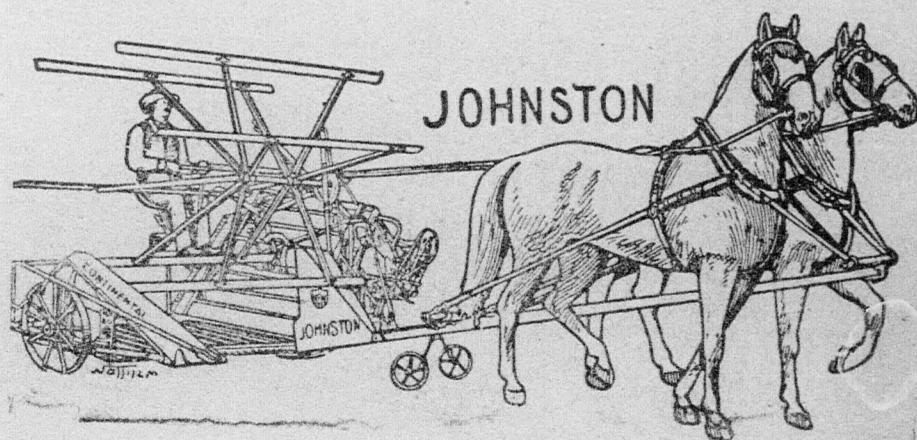
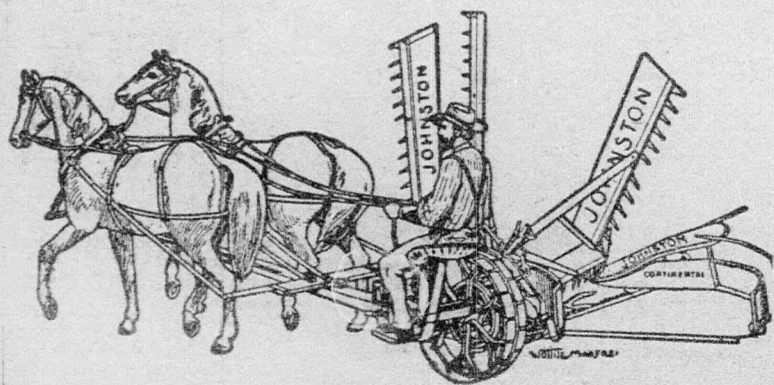
Mindenkinek el kell ismerni, mert a tapasztalat és a múlt bizonyítja, hogy

a legjobb fűkaszálók és aratógépek a

“JOHNSTON HARVESTER CO.”
 :: amerikai gyártmányai. ::

Mielőtt szükségletét fedezi, kérjen árajánlatot és leírást „JOHNSTON” gyártmányairól

BÄCHER-MELICHAR cégtől
 BUDAPESTEN, VI. KER., NAGYMEZŐ-UTCZA 68. SZÁM.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek **szántását** eredeti **Fowler-féle gőzekével**, épügy **mélyrigolozást** szőlőtelepítésekhez elvállal **WOLFF ERNŐ** gőzszántási vállalkozó **Budapest-Kelenföld.**

Birtok kerestetik

4000 holdig Magyarország nyugati részén, tőkebefektetésre, prima gazdaság, kastélyival, parkkal, június hó 1-sei átvétellel, készpénzfizetés mellett.

Beyer Károly, Budapest, V., Báthory-u. 5.
Telefon 12-85. 5104 Telefon 12-85.

Karner Ede

Budapest, VI., Váci-körút 51. sz.

Sürgőnyezim: „Karnered” Budapest.

Telefon: 159-18.

Magyar, sziléziai és porosz darabos szén gőzekék, gőzlokomobil, ipar- és szobafűtésre.

Köksz, kovácsészén és antraczt. Teljesen megbízható szállítás minden vasútállomásra. 5418

Eladó alomtőzeg.

A feketebészényi tőzegtelenen bálókba préselt tőpelt

alomtőzeg

kerül eladásra. Tadakozódhatni **Bohár Vincze** intézőnél, u. p. **Leányföldi.** 5528

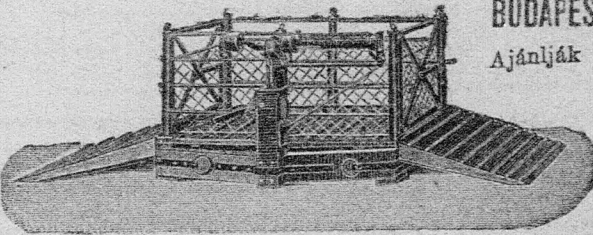
SCHEMBER C. és FIAI

csász. és királyi udvari
HIDMÉRLEG- ÉS GÉPGYÁR

BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRÚT 59.

Ajánlják legjobb szerkezetű tizedes- és toló súlymarha- és szekérhidmérlegeiket. Önműködő mérleg-szerkezetek.

Kívánatra különleges ajánlatot szolgálunk.

Sürgőnyezim: AHLBORN BUDAPEST.

TEJ- gazdasági teljes berendezések paszteurizálók kézi- és erőhajtásra

MÉLYHÜTŐK stb.

AHLBORN

gépgyár magyarországi telepe

SURÁNY VIKTOR

okl. gépészmérnök

Budapest, VI., Teréz-körút 21. sz.

JÉG- gyárak, hűtőtelepek berendezése

!! Leggyorsabb szállítási határidők!! — Hazai referenczia: számos állami, városi, uradalmi megrendelés. — Mérnöki látogatás, árajánlat ingyen.

Telefon Interurban 123-90.

Bérleti hirdetmény.

A felsőes uralkodó család alapítványa ráczkevei uradalmához tartozó királmajori gazdaság **1911. évi október hó 1-től 12 évre haszonbérbe adatik.**

A bértárgy a székesfőváros közelében, **Csepel** község határában fekszik. Vasútállomása **Erzsébetfalva**. Kiterjedése 308 kat. hold 373 □-öl, mind sima szántóföld, gazdasági épületekkel ellátva. A birtok bármikor megtekinthető.

Bérleti ajánlatok **1910. évi június 15.** alulírott uradalmi főtiszttséghez nyújtandók be, ahol a közelebbi bérleti feltételek is megtudhatók.

Cs. és kir. uradalmi főtiszttség, Ráczkeve.

5526

Magyar, német, francia, angol

gazdasági szakkönyveket gyorsan szállít a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.) — Jegyzékek ingyen.

A Mac Laren-féle magajáró gőzeke

magyarországi vezér- **Fleischl Samu** czégnél, Budapest, V., Szabadság-tér 16.

Mezőhegyesi nemzetközi ekeversenyen első díj (állami nagy aranyérem)!

5378

Aranyérem az újzeelandi nemzetközi kiállításon!

A magyar talajviszonyokhoz alkalmazot an tökéletesítve!

Legnagyobb teljesítőképesség, legkisebb összköltséggel

(Holdankint 5-40—7-65 korona.) **Egyszerű kezelés, szolid munka!**

Kérletti képviselők: Biharmegyei gazdák áru- és hitelintézete, Nagyvárad, Dunántúli agrárbank és társaság r.-t. Kaposvár, Ehler Antal és Fia, Győr, Engi Adél, Gyöngyös, Forgalmi bank, Debrecen, Kovács Soma és Társa, Arad, Lederer Leó, Zombor, Lichtmann Vilmos, Nyíregyháza, Mayer Lajos, Dettai, Singer Zsigmond, Nyitra, Weinberger Ferencz, Nagykároly.

Bővebb felvilágosítást szivesen nyújt fenti vezérképviselet.

Megrendelték: Lossonezy Mihály államtitkár, Abádszalók, Tiszadobi bér gazdaság, Spitzer Testvérek, Tarnaszentmiklós, Szilassy István, Tiszaderzs, Windisch János, Szajol, Solyos Gusztáv, Törökbecse, Schwarz Gyula Kenéz, Háy Agost, Magyarbánhegyes, Schreiber Testvérek, Homok, Rosenfeld Sándor, Tiszaderzs, Haraszty és Rosenthal, Békésesaba, dr. Adám Sándor, Mezőtúr, Ronay Jenő, Kis-Zombor, dr. Hirsch Alfréd, Adonyzabolcs, Leopold Gusztáv, Sárszentágotya, Schwarz Ferencz, Macskás, Szabadhegyi Géza, Illye, Fricke Emil, Györsövényháza, Makói püspöki uradalom, Makó, Ráczó Zoltán, Kenderes, Podra László, Kisújszállás gróf Szápáry György, Tiszaroff stb.

Számos kül- és belföldi elismerő nyilatkozat!